

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
IMPACTED FACTORS TOWARD VIRTUE AND ETHICS
OF STUDENTS AT SIAM TECHNOLOGY COLLEGE
IN BANGKOK YAI DISTRICT BANGKOK

พระบำรุง ปณฺญาพล (โพธิ์ศรี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

พระบำรุง ปณฺญาพล (โพธิ์ศรี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**IMPACTED FACTORS TOWARD VIRTUE AND ETHICS OF
STUDENTS AT SIAM TECHNOLOGY COLLEGE IN
BANGKOK YAI DISTRICT BANGKOK**

PhraBamrungPan̄yaphalo (Phosri)

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย : พระบำรุง ปญญาพล(โพธิ์ศรี)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ	พธ.บ., M.Ed., Ph.D.
: ผศ.ดร.สิน งามประโคน	พธ.บ., M.A., Ph.D.
: ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ	พธ.บ., M.A., Ph.D.

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นปีที่เรียน อาชีพของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา ๓) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๑ - ๓ จำนวน ๒๕๐ คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, F-test และ One-Way ANOVA

ผลของการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายใน

ด้านความเมตตา นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามมีลักษณะเด่นในด้านการเป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจ มีความสงสารเมื่อเห็นเพื่อนประสบกับความทุกข์ยาก และพร้อมที่จะให้อภัยเสมอเมื่อเพื่อน ๆ กระทำไม่ดีต่อตน

ด้านความซื่อสัตย์ นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนที่ตนคบหาด้วยความจริงใจ และเข้าเรียนสม่ำเสมอถือว่าเป็นความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่สำคัญยิ่ง

ด้านความมีวินัย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาเป็นผู้มีระเบียบวินัยสูง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัย การไม่คุยโทรศัพท์หรือแอบหลับในขณะที่อาจารย์กำลังสอน

ปัจจัยภายนอก นักศึกษามีความคิดเห็นดังนี้

ด้านครอบครัวของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีคนคอยช่วยแก้ปัญหาให้ มีการอยู่พร้อมหน้ากันในครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

ด้านสถานศึกษา นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนควรมีการลงโทษเมื่อนักศึกษากระทำผิด ไม่ควรปล่อยปะละเลย

ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม นักศึกษาเห็นว่าชุมชนไม่ได้มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีขึ้น และนักศึกษาชอบเลียนแบบพฤติกรรมของดารา – นักร้อง

ด้านสถาบันศาสนา นักศึกษาเชื่อว่าศาสนามีส่วนช่วยขัดเกลาจิตใจให้ตนเป็นคนดีและมีความสุข นอกจากนี้ยังนำคำสอนมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะในขณะที่มีความสุข หรือมีความทุกข์

เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

แนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมแก่นักศึกษา คือ

๑. สมาชิกในครอบครัวต้องรู้จักรักสามัคคีกัน มีการทานอาหารร่วมกันและมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดในทุกปัญหา

๒. บิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว และประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่บุตรหลาน

๓. สถานศึกษาควรจัดให้ครู-อาจารย์ นักศึกษา รวมถึงผู้ปกครองของนักศึกษาเป็นเครือข่ายคุณธรรม และมีการร่วมกันทำกิจกรรมอย่างเป็นกัลยาณมิตร

๔. ครู-อาจารย์ ควรประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่นักศึกษา

๕. สมาชิกในชุมชนต้องมีความรัก สามัคคีกัน และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมที่นักศึกษาสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้

๖. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมและจัดโครงการเข้าค่ายส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมสำหรับนักศึกษา

๗. วัดควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้นักศึกษาเข้าไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม

Thesis Title : Impacted Factors Toward Virtue and Morality of Students
at Siam Technology College in Bangkok Yai District Bangkok

Researcher : PhraBamrungPanyāphalo (Phosri)

Degree : Master of Arts Program in Educational Administration

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. InthaSiriwan	B.A., M.Ed., Ph.D.
: Asst. Prof. Dr. Sin Ngamprakhon	B.A., M.A., Ph.D.
: Dr. NiwesWongsuwan	B.A., M.A., Ph.D.

Date of Graduation : 15 March 2012

ABSTRACT

This research had 3 main objectives 1) to study the impacted factors toward virtue and ethics of students at Siam technology college in Bangkok Yai district Bangkok, 2) to compare of the impacted factors toward virtue and ethics of students at Siam technology college, they were classified according to sex, age, education level, occupation of guardian, average income per month of guardian and the cost per month of student, 3) to study approach to promote of the impacted factors toward virtue and ethics of students at Siam technology college.

This is a quantitative research using the questionnaire. The samples used in this study were the 280 students at Siam technology college, who had undergraduate studies at level 1-3. Analysis of data use the software package. The statistical procedures used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation ; t-test and one way analysis of variance (One-Way ANOVA).

The results of research were found that : Internal factor

The kindness : Students have the characteristic of being a compassionate sympathy when a friend was suffering and forgiveness.

The honest : Students have the honest and sincere to friend, attend regularly. This is important honest with yourself.

The orderliness : Students are highly orderliness, follow the rules of the college, do not talk on the phone and do not sleep while studies.

External factor

The families of students :Students focus on the warmth of the family, solve problem and together in the family.

College :The teacher should be punished them when students make mistakes.

Social surrounding :Community does not has help the students to have a moral and ethical growth and Students imitate celebrities.

Religious :Students believe that Religion can purify their minds of the people to happy and apply the teachings in their lives.

The approach to promote of the impacted factors toward virtue and ethics :

1. Family unity must has love, has harmony, have meal and talk about ever problems.
2. Parents should be establish a good relationship in your family and good model.
3. College should be provide students, teachers, parents as well as network of Virtue and Ethics.
4. Teachers should be good role models to students.
5. Community members should have been loved, have harmony and have activities about Virtue and Ethics for students to joyful.
6. The Government should be support Virtue and morality project and Moral camp for students.
7. The temple should be have interest Moral activity for students to join and have the atmosphere is conducive toward Virtue and Ethics.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความมีเมตตาธรรมและความเอื้ออาทรจากคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.สิน งาม ประโคน และ ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ดูแลในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาวิชาการและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความอนุเคราะห์ในด้านวิชาการและการจัดทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีพร้อมคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้กรุณาให้กำลังใจและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ขอเจริญพรอนุโมทนาขอขอบคุณ ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, ผศ. ดร.สมศักดิ์ บุญปู, ดร.ศุทธิพร เสวตพงษ์, พระมหาสมบุรณ์ สุขุมโม และ รศ.ดร.จุไรรัตน์ ดวงเดือน ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขออนุโมทนาขอขอบคุณอธิการบดี คณาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการตอบแบบสอบถามประกอบการวิจัยจนสามารถนำไปวิเคราะห์ให้งานวิทยานิพนธ์สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ขอเจริญพรอนุโมทนาขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และเจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติ ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือในการค้นหาหนังสือ เอกสารรวมถึงวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาสม กลุยาโณ, ดร. ประธานคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และขอเจริญพรอนุโมทนาขอขอบคุณ ผศ.ดร.เริงชัย หมั่นชนะ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์

พระบำรุง ปญญาพล (โพธิ์ศรี)

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรม	๘
๒.๑.๑ ความหมายของคุณธรรม และจริยธรรม	๘
๒.๑.๒ ความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรม	๑๓
๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรม	๑๕
๒.๒ ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม	๒๔
๒.๒.๑ ปัจจัยภายในตัวของนักศึกษา	๒๔
๒.๒.๒ ปัจจัยภายนอกตัวนักศึกษา	๕๓
๒.๓ การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม	๖๒

เรื่อง	หน้า
๒.๔ แนวทางการส่งเสริม/พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม	๖๔
๒.๔.๑ แนวคิดในการส่งเสริม/พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม	๖๔
๒.๔.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม/พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม	๖๗
๒.๕ บริบทของวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม	๖๘
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๑
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๗
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๗
๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย	๗๗
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๙
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	
๔.๑ ลักษณะทั่วไปของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง	๘๐
๔.๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม	๘๗
๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม	๑๐๑
๔.๔ วิเคราะห์แนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม	๑๑๖

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๑๖
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๒๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะแนว	๑๒๔
บรรณานุกรม	๑๒๗
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	๑๓๖
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ	๑๔๓
ภาคผนวก ค หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย	๑๔๘
ประวัติผู้วิจัย	๑๔๙

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	ระดับการใช้เหตุผลตามทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	๑๗
๔.๑	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ ด้านเพศ	๗๕
๔.๒	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	๘๐
๔.๓	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับ การศึกษา	๘๑
๔.๔	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของ ผู้ปกครอง	๘๒
๔.๕	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ย ของผู้ปกครอง	๘๓
๔.๖	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามค่าใช้จ่าย ต่อเดือนของนักศึกษา	๘๔
๔.๗	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายในด้านความเมตตา	๘๖
๔.๘	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายในด้านความซื่อสัตย์	๘๗
๔.๙	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายในด้านความมีวินัย	๘๘
๔.๑๐	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายในด้านความอดทน	๘๙
๔.๑๑	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายในด้านมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๙๑
๔.๑๒	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายในด้านเศรษฐกิจพอเพียง	๙๒
๔.๑๓	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายนอกด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา	๙๓

ตารางที่	หน้า	
๔.๑๔	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายนอกด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๕๕
๔.๑๕	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายนอกด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	๕๖
๔.๑๖	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายนอกด้านสถาบันศาสนา	๕๘
๔.๒๐	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง คุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามเพศ	๑๐๐
๔.๒๑	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง คุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามอายุ	๑๐๒
๔.๒๒	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง คุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามระดับชั้นปีที่เรียน	๑๐๔
๔.๒๓	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง คุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง	๑๐๖
๔.๒๔	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง คุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง	๑๐๕
๔.๒๕	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง คุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา	๑๑๒
๔.๒๖	ค่าความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ แนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	๑๑๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
๒.๑	แสดงความเชื่อมโยงของทฤษฎีเซลล์กระจกเงา	๑๕
๒.๒	ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม	๒๑
๒.๓	กรอบแนวคิดการวิจัย	๓๔
๔.๑	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ	๓๕
๔.๒	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	๔๐
๔.๓	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	๔๑
๔.๔	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง	๔๒
๔.๕	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง	๔๓
๔.๖	จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา	๔๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยกำลังเดินทางมาถึงจุดวิกฤต เป็นคำพูดที่คนไทยใช้สรุปสภาพของสังคมในปัจจุบัน ในขณะที่สังคมไทยอยู่กันแบบครอบครัวเดี่ยว เป็นสังคมที่ขาดความอบอุ่น คำพูดนี้ไม่ผิดนัก เพราะเยาวชนถูกเลี้ยงดูด้วยเงิน เต็มโตมากับสังคมแบบวัตถุนิยม ในขณะที่ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนกำลังแข่งขันกันหาเงิน โดยมีได้เอาใจใส่สังคมหรือแม้แต่คนในครอบครัว ส่งผลให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่อยู่แบบตัวใครตัวมัน เยาวชนโดยเฉพาะวัยรุ่นถูกปล่อยให้อยู่กับกลุ่มเพื่อน รวมกลุ่มทำสิ่งที่ไร้สาระ มีความเชื่อและค่านิยมที่ผิด ๆ จนเลยเถิดถึงขั้นทำในสิ่งที่ผิดพลาดทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ

มีคำถามที่หลาย ๆ คนอดคิดไม่ได้ หลังจากที่ได้ติดตามข่าวจากสื่อต่าง ๆ คือ เกิดอะไรขึ้นกับเยาวชนของชาติไทย นับวันจะมีแต่ข่าวที่แสดงถึงความรุนแรง ความเสื่อมถอยทางศีลธรรมมากขึ้นทุกวัน ภาพที่เห็นได้ชัดคือ การเสพและการค้ายาเสพติด กำลังแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนไทย ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา การแต่งกายล่อแหลม เป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ การเพิ่มขึ้นของปัญหายาเสพติดของนักศึกษา การที่นักศึกษาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามี-ภรรยา สามารถพบได้ตามหอพักต่าง ๆ ที่นักศึกษาอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งที่เกิดขึ้นภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน คำกล่าวทั้งหมดนี้ไม่ถือว่าเป็นการกล่าวหาอย่างลอย ๆ เพราะจากข้อมูลการสำรวจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พบว่า “ในปัจจุบันมีสถานที่ที่มีลักษณะเป็นหอพักตามกฎหมายเป็นจำนวนมากกว่า ๕๐,๐๐๐ แห่งแต่มีผู้ประกอบการมาจดทะเบียนเพียง ๑๐,๖๗๗ แห่งซึ่งการที่สถานที่ดังกล่าวไม่จดทะเบียนและไม่แยกเป็นหอพักชายและหอพักหญิงนั้นก่อให้เกิดปัญหาสังคมและปัญหาเยาวชนตามมามากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเพศสัมพันธ์และการตั้งครภัก์ในวัยเรียน ปัญหามั่วสุมปัญหาเสพติดและปัญหาการพนัน”^๑ ทั้งหมดนี้เป็นเพียงบางส่วนของที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทย

^๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, “ประกาศกระทรวงฯ เรื่อง การจัดระเบียบหอพัก”, ประกาศ ณ วันที่ ๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐, หน้า ๑.

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชน ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่า เยาวชนไทยของเราขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรม และจริยธรรม อย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวร ในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข^๒

ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรง และขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างน่าวิตก เมื่อพิจารณาถึงรากเหง้าของปัญหาทำให้ทราบได้ว่าเกิดจากการขาดการบูรณาการทางความคิด และการดำเนินงานร่วมกันของสถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องนำมาสู่กระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่ไร้ประสิทธิภาพ ไม่ครอบคลุมทุกมิติของปัญหาและมิติของการพัฒนา ประกอบกับสภาวะการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบันตกอยู่ในขั้นวิกฤต เกิดวิกฤตศีลธรรมและจรรยาบรรณในตัวบุคคล อันนำไปสู่ปัญหาความไม่สอดคล้องกันของคนในชาติ ขาดซึ่งการมีอุดมการณ์ ความรักชาติ และการมีจิตสำนึกร่วมกันของคนในชาติ ในการพัฒนานักศึกษานั้นจะดำเนินการเป็นส่วน ๆ หรือส่วนย่อยเพียงลำพังไม่ได้ แต่ต้องพัฒนาเป็นส่วนรวม อีกทั้งยังต้องเข้าใจธรรมชาติ และการพัฒนาการของนักศึกษา ดังนั้นกระบวนการพัฒนานักศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างโอกาสให้เยาวชนในการฝึกพัฒนาตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดการหล่อหลอมคุณธรรม และจริยธรรมให้กับนักศึกษา

ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ในหมวด ๑ มาตรา ๖ ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ต้องยึดแนวการจัดการศึกษาในหมวด ๔ มาตรา ๒๓ การจัดการศึกษาต้องเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม และในมาตรา ๒๔ (๔) ได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการสอนผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา^๓

^๒ สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร, การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักศึกษา, (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๐), หน้า ๔๕.

^๓ ราชกิจจานุเบกษา, หมวดที่ ๑ บททั่วไป ความหมายและหลักการ, (เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒), หน้า ๑.

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ต้องตั้งอยู่บนหลักการที่เป็นการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม พร้อมทั้งเป็นผู้ที่เฝียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพราะฉะนั้นบทบาทของการศึกษา จึงไม่เพียงเป็น เครื่องมือในการพัฒนาเท่านั้น แต่จะต้องเป็นทั้งตัวการสำคัญในการพัฒนาโดยตรง และเป็นผลของการพัฒนาอีกด้วย

ปัญหาความอ่อนแอทางด้านคุณธรรม และจริยธรรมของเยาวชนไทย มีเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะในกลุ่มของนักศึกษา ตามที่มีข่าวให้ได้รับรู้กันผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ของนักศึกษา โดยศึกษาจากนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา สามารถนำมาสร้างแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาได้ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะทางด้านคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา สำหรับสถานศึกษาต่าง ๆ ที่สนใจต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่เรียน อาชีพของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีทางด้านคุณธรรม และจริยธรรม รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

๑. เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเสสอื่น ๆ

๒. เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แนวคิดในการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ของนักศึกษาที่ได้ศึกษามีดังนี้

ปัจจัยภายในตัวนักศึกษา ประกอบด้วย ความเมตตา, ความซื่อสัตย์, ความมีวินัย, ความอดทน, มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ และเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย สภาพครอบครัวของนักศึกษา, สภาพแวดล้อมสถานศึกษา, สภาพแวดล้อมทางสังคม และสถาบันศาสนา

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ ๑ – ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ มีจำนวน ๘๐๐ คน ข้อมูลจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจาก ฝ่ายทะเบียนและวัดผลวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่ทำการศึกษา

วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๑.๔.๒ การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

๑.๔.๓ มีแนวทางไหนบ้างที่ส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมที่แตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักศึกษาอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมที่แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีที่เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมที่แตกต่างกัน

๑.๕.๔ อาชีพของผู้ปกครองที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมที่แตกต่างกัน

๑.๕.๕ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองที่ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมที่แตกต่างกัน

๑.๕.๖ ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นต่อปัจจัยการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมแตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ปัจจัยที่มีผล หมายถึง สิ่งที่ส่งผลทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทางด้านคุณธรรม และจริยธรรม ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวนักศึกษา และปัจจัยที่เกิดจากภายนอกตัวนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

๑.๖.๒ นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๑ – ๓ ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

๑.๖.๓ ปัจจัยภายในตัวนักศึกษา หมายถึง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด สภาพจิตใจ รวมถึงความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

๑.๖.๔ ปัจจัยภายนอก หมายถึง สภาพครอบครัว สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนรวมถึง สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมทางสังคมในปัจจุบันและการรับรู้เลียนแบบผ่าน สื่อต่าง ๆ ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

๑.๖.๕ สภาพครอบครัว หมายถึง พ่อ – แม่, ผู้ปกครอง การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน สถานภาพทางด้านอาชีพและรายได้ภายในครอบครัวของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

๑.๖.๖ สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนักศึกษาที่มี อยู่ภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นทั้งกิจกรรม และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้รับจาก สถานศึกษาก็คือ การคบเพื่อน บรรยากาศภายในสถานศึกษา กิจกรรมภายในสถานศึกษา ผลการ เรียนกลุ่มทักษะต่าง ๆ ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

๑.๖.๗ สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง สิ่งแวดล้อมตัวนักศึกษาที่อยู่ภายนอกบ้าน ห้องเรียน สถานศึกษา อันได้แก่ สมาชิกในชุมชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อแขนงต่าง ๆ รวมถึงการเลียนแบบพฤติกรรมของดารา – นักร้องที่ตนเองชื่นชอบของนักศึกษาวิทยาลัย เทคโนโลยีสยาม

๑.๖.๘ ความเมตตา หมายถึง การที่นักศึกษารู้จักการแบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเอื้อเฟื้อและเต็มใจ รู้จักการให้อภัย ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่อ่อนโยน สุภาพ มองโลกในแง่ดีชวนให้น่าคบหา

๑.๖.๙ ความซื่อสัตย์ หมายถึง นักศึกษาที่ประกอบไปด้วย ๔ ลักษณะ คือ ๑. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ๒. มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ๓. มีความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่อยู่รอบข้าง และ ๔. มีความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคม และประเทศชาติ

๑.๖.๑๐ ความมีวินัย หมายถึง นักศึกษาที่มีคุณลักษณะ ดังนี้ มีความรับผิดชอบ ตรงตามเวลาที่นัดหมายไว้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ทำงานเสร็จตามกำหนด และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานทีนั้น ๆ

๑.๖.๑๑ ความอดทน หมายถึง นักศึกษาที่มีความอดทน จะมีคุณลักษณะที่มีความเข้มแข็งทางจิตใจ มีอารมณ์ที่มั่นคงไม่หวั่นไหวง่าย ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาขัดขวางในการทำงาน และที่สำคัญ มีความอดทนต่อการกล่าวร้ายของผู้ที่ไม่หวังดี

๑.๖.๑๒ จิตสำนึกในความรับผิดชอบ หมายถึง นักศึกษาที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรอบคอบ มีความซื่อสัตย์ รู้จักวางแผนในการใช้จ่ายและการปฏิบัติงาน สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และยังเป็นผู้ที่ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม

๑.๖.๑๓ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง นักศึกษาที่รู้จักประหยัด อดออม ใช้จ่ายแต่พอดี ไม่สร้างหนี้จนเกินความจำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๒ ทำให้ทราบการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม
ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๓ ทำให้ได้แนวทางในการส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม และ
จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๑.๒ ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๒ ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๒.๑ ปัจจัยภายในตัวของนักศึกษา ประกอบด้วย

๑. ความเมตตา
๒. ความซื่อสัตย์
๓. ความมีวินัย
๔. ความอดทน
๕. จิตสำนึกในความรับผิดชอบ
๖. เศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๒ ปัจจัยภายนอกตัวนักศึกษา ประกอบด้วย

๑. ปัจจัยด้านครอบครัวของนักศึกษา
๒. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา
๓. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม
๔. ปัจจัยด้านสถาบันศาสนา

๒.๓ การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๔ แนวทางส่งเสริม / พัฒนา คุณธรรมและจริยธรรม

๒.๕ บริบทของวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

คนส่วนใหญ่จะเข้าใจว่า “คุณธรรมจริยธรรม” คำทั้งสองมีความหมายเป็นอันเดียว หรือมีความหมายเหมือนกัน ในความเป็นจริงคำว่า คุณธรรม กับคำว่า จริยธรรม เป็นคำที่แยกออกจากกันเป็น ๒ คำ และมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า คุณธรรม และจริยธรรม ให้ถ่องแท้ก่อน

ความหมายของคำว่า คุณธรรม(Virtue)

Longman Dictionary of contemporary English ได้ให้ความหมาย ของ คำว่า “คุณธรรม” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Virtue” ไว้ ๒ ประการด้วยกัน คือ ๑) หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่เกิดจากการกระทำจนเคยชิน ๒) หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิด และมาตรฐานของสังคมเกี่ยวกับความประพฤติและศีลธรรม^๑

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” หมายถึง สภาพคุณงามความดี^๒

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค) ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพที่เกื้อหนุน^๓

พุทธทาสภิกขุ ได้ให้อธิบายคำว่า คุณธรรม ไว้ว่า คุณ หมายถึง คำที่มีอยู่ในแต่ละสิ่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือ เป็นไปได้ทั้งทางดีและทางร้าย คือ ไม่ว่าจะทำให้จิตใจยินดีหรือยินร้าย ก็เรียกว่า “คุณ” ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของมัน ส่วนคำว่า ธรรม มีความหมาย ๔ อย่าง คือ

๑. ธรรมะ คือ ธรรมชาติ
๒. ธรรมะ คือ กฎของธรรมชาติที่เรามีหน้าที่ต้องเรียนรู้
๓. ธรรมะ คือ หน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ
๔. ธรรมะ คือ ผลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น เรามีหน้าที่จะต้องมี หรือใช้มันอย่างถูกต้อง^๔

^๑ Longman. *Dictionary of Contemporary English*, (London : Longman Group 1995), p. 180.

^๒ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๕๓.

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค), พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๕๑.

^๔ พุทธทาสภิกขุ, แฉะแนวจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทศิริพัทธ์, ๒๕๐๕), หน้า ๓.

วัฒนากร เรื่องจินดา ได้กล่าวถึงความหมายของคุณธรรม และจริยธรรม โดยอ้างถึงคำจำกัดความที่อริสโตเติล ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า เป็นคุณสมบัติที่ทำให้มนุษย์บรรลุถึงจุดมุ่งหมายเฉพาะของความเป็นมนุษย์ได้ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ คุณธรรมทางปัญญา (Intellectual Virtue) และคุณธรรมทางจริยธรรม (Ethical Virtue) โดยได้กล่าวว่า คุณธรรมทางปัญญา เกิดจากการสอนและการไตร่ตรองทางปรัชญาที่ต้องอาศัยเวลา และประสบการณ์ ส่วนคุณธรรมทางจริยธรรม เป็นผลมาจากลักษณะนิสัย เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีอยู่ก่อน แต่เป็นผลมาจากการฝึกฝนจนเป็นนิสัย^๕

วสิน อินทสระ ได้กล่าวถึง คุณธรรม ไว้ว่าหมายถึง อุปนิสัยอันดีงามซึ่งสั่งสมอยู่ในดวงจิต อุปนิสัยนี้ได้มาจากความพยายาม และความประพฤติที่ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน^๖

ประกาศรี สีหอำไพ ได้ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” หมายถึงหลักธรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกรับชอบชั่วดีทางศีลธรรมมีคุณงามความดีภายในจิตใจจนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ความยินดีการกระทำที่ดียอมได้รับผลของความดีคือความชื่นชมยกย่องในขณะที่การกระทำชั่วยอมได้รับผลของความชั่วคือความเจ็บปวดหรือความทุกข์ต่างๆ^๗

ลิขิต ธีรเวคิน ได้ให้ความหมายของ “คุณธรรม” ไว้ว่าหมายถึงจิตวิญญาณของปัจเจกบุคคลศาสนาและอุดมการณ์เป็นดวงวิญญาณของปัจเจกบุคคลและสังคมด้วยปัจเจกบุคคลต้องมีวิญญาณสังคมต้องมีจิตวิญญาณคุณธรรมของปัจเจกบุคคลอยู่ที่การกล่อมเกลาเรียนรู้โดยพ่อ-แม่ สถาบันการศึกษาศาสนาพรรคการเมืองและองค์กรของรัฐ^๘

สรุปได้ว่าคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์ เป็นลักษณะของความรู้สึกรับดีทางจิตใจ เป็นสภาพคุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของมนุษย์เป็นเวลายาวนาน เป็นตัวกระตุ้นให้มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงาม คุณธรรมเป็นสิ่งที่สั่งมาทางจิตใจ เป็นคุณค่าของชีวิตในการบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เพื่อนมนุษย์ ให้เกิดความรักสามัคคี ความอบอุ่นมั่นคงในชีวิต ดังนั้นคุณธรรมเป็นบ่อเกิดของจริยธรรม

^๕ วัฒนากร เรื่องจินดา, “คุณธรรมที่จะช่วยให้สังคมเข้มแข็งและก้าวหน้า : ศึกษากรณีทัศนคติของนักคิดในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๘), หน้า ๓๗ – ๓๘.

^๖ วสิน อินทสระ, พุทธจริยศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เมื่อดทราย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕๕.

^๗ ประกาศรี สีหอำไพ, พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐) หน้า ๗.

^๘ ลิขิต ธีรเวคิน, คนไทยในอุดมคติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ก, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗.

คุณธรรมที่สำคัญยิ่งของคนในชาติที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านทางพระพุทธศาสนาโดยปรัชญาแนวคิดนั้นเน้นหลักธรรมที่เป็นสัจธรรมเป็นวิธีการสอนการเผยแผ่สืบทอดหลักธรรมสู่การปฏิบัติเน้นคุณธรรมในการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลหลักธรรมที่เป็นหัวใจพุทธศาสนานำมาสั่งสอนมี๓ประการคือ๑. ให้เว้นจากความชั่วทั้งปวง๒. ให้ทำความดี๓. ให้ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด

หลักธรรมที่พระพุทธศาสนานำมาประกาศเป็น“คุณธรรม”อันมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งหมดคือเมื่อปฏิบัติตามข้อธรรมข้อใดข้อหนึ่งแล้วย่อมเกี่ยวข้องกับข้อธรรมข้ออื่น ๆ ตามมาเป็นแนวคิดทางจริยศาสตร์ที่กำหนดข้อประพฤติปฏิบัติทางกายและใจเริ่มตั้งแต่ข้อปฏิบัติพื้นฐานทางกายไปสู่ขั้นสูงที่เป็นข้อปฏิบัติทางความคิด เพื่อความหลุดพ้นทางจิตใจ

ความหมายของคำว่า จริยธรรม (Ethics)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ^๕

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค) ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” หมายถึง ธรรม คือ ความประพฤติ, การดำเนินชีวิต, ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฏศีลธรรม ความหมายตามบัญญัติสมัยปัจจุบัน กำหนดให้ จริยธรรม เป็นคำแปลสำหรับคำภาษาอังกฤษว่า Ethics นอกจากนี้ยังให้ความหมายว่า จริยะ หรือ จริยธรรม อันประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ แปลว่า ความประพฤติอันประเสริฐ หมายถึง มรรคมงคล ๘ หรือ ศีลสมาธิ ปัญญา^๖

พุทธทาสภิกขุ ได้อรรถาธิบายความหมายของคำว่า “จริยธรรม” แปลว่าเป็นสิ่งที่พึงประพฤติจะต้องประพฤติในส่วนศีลธรรมนั้นหมายถึงสิ่งที่กำลังประพฤติอยู่หรือประพฤติแล้ว จริยธรรมหรือ Ethics อยู่ในรูปของปรัชญาคือสิ่งที่ต้องคิดถึงนึกส่วนเรื่องศีลธรรม Morality นี้ ต้องทำอยู่จริงๆ เพราะเป็นปัญหาเฉพาะหน้า^๗

^๕ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๒๕๑.

^๖พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค), หน้า ๕๗.

^๗พุทธทาสภิกขุ, พุทธทาส และแนวจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ ๓ จุดหมายปลายทาง และตัวแท้ของจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงตะวัน, ๒๕๕๓), หน้า ๕๕.

พระพรหมคุณาภรณ์ ได้กล่าวถึง จริยธรรม ไว้ว่า เป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) พฤติกรรมทางกาย วาจา และการใช้อินทรีย์ ในการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
- ๒) จิตใจของเรา ซึ่งมีเจตจำนง ความตั้งใจ แรงจูงใจที่จะทำให้เรามีพฤติกรรมสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างไร ตามภาวะและคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตใจนั้นๆ
- ๓) ปัญญา ความรู้ ซึ่งเป็นตัวชี้ทางให้ว่าเราจะสัมพันธ์อย่างไรจึงจะได้ผล และเป็นตัวจำกัดขอบเขตว่าเราจะสัมพันธ์กับอะไร จะใช้พฤติกรรมได้แค่ไหน เรามีปัญญา มีความรู้แค่ไหน เราก็ใช้พฤติกรรมได้ในขอบเขตนั้น ถ้าเราขยายปัญญาความรู้ออกไป เราก็มีพฤติกรรมที่ซับซ้อน และได้ผลดียิ่งขึ้น^{๑๒}

ทิสนา แคมมณี ได้ให้ความหมายของ “จริยธรรม” หมายถึง ความประพฤติหรือการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่ตั้งงามเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งหลักเกณฑ์ มาตรฐานของความประพฤติที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้อื่น ต่อสังคม เพื่อให้เกิดความสันติสุขในสังคม^{๑๓}

เพ็ญแข ประจันปัจจนิก และคณะ ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ไว้ว่า หมายถึง หลักการ ศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี พฤติกรรมอันดีงามที่ปลูกฝังอยู่ในตัวบุคคล สามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่บุคคลในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นเกณฑ์ในการตัดสินพฤติกรรมของบุคคลว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี ควรจะทำหรือไม่ควรทำ^{๑๔}

สรุปได้ว่า “จริยธรรม” หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงการปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้อง อันเป็นผลมาจากความคิดที่สังคม หรือบุคคลมีความเห็นว่าเป็นการปฏิบัติที่ดี เป็นกรอบกำหนดไว้เพื่อให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความร่มเย็นเป็นสุข มีความรักความสามัคคี และมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

^{๑๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย, (โครงการตำรา สำนักที่ปรึกษากรมอนามัย : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

^{๑๓} ทิสนา แคมมณี, ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๔๗.

^{๑๔} เพ็ญแข ประจันปัจจนิก และคณะ, รายงานการวิจัย การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔.

ดังนั้นจากการศึกษาเอกสารขั้นต้นที่ได้นำเสนอแล้วนั้น สามารถประมวลคำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” เข้าด้วยกันได้เป็น “คุณธรรมจริยธรรม” (Moral Virtues) มีความหมายว่า เป็นการประพฤติ ปฏิบัติที่เป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม หรืออาจจะให้ความหมายได้ว่า “คุณธรรมตามกรอบจริยธรรม”

๒.๑.๒ ความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรม

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ อาทิ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการเมือง ปัญหาทางสังคม รวมถึงปัญหาที่เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมของประชาชน เพื่อให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้าไปนานาประเทศ

พญ.ประจันต์ บัณฑิต และคณะ ได้นำเสนอพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระราชทานไว้ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า เกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมเพื่อให้เป็นสมบัติของคนไทยทั้งประเทศ มีอยู่ ๔ ประการ ดังนี้

๑) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

๒) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น

๓) การอดทน อดกลั้นและอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด

๔) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้สละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง^{๑๔}

คุณธรรมและจริยธรรมทั้ง ๔ ประการ ประชาชนทุกคนควรนำมาประพฤติปฏิบัติ จะช่วยให้ประเทศชาติเกิดความสงบสุข ร่มเย็น และส่งผลให้ประเทศสามารถพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไป

^{๑๔}พญ.ประจันต์ บัณฑิต และคณะ, รายงานการวิจัย การยกระดับคุณธรรม จริยธรรม ของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ, หน้า ๑๔.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรมไว้พอสรุปได้ว่า เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านความรู้ และคุณธรรม ซึ่งจำเป็นต้องกระทำตั้งแต่วัยเด็ก จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมในปัจจุบันและอนาคต^{๑๖}

ป๊วย อึ้งภากรณ์ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้พอสรุปได้ว่า การศึกษาควรมุ่งหมาย ต่อไปนี้

๑) เพื่อที่จะอบรมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรม เป็นพลเมืองดี มีความคิดชอบ ทำชอบ ประพฤติชอบ

๒) ควรจะอบรมนักเรียน รวมทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยให้รู้จักใช้ความคิด รู้จักบำรุงสติปัญญาให้เฉียบแหลมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์แก่ตนและแก่ประชาชน

๓) ฝึกนักเรียนให้มีความรู้สำหรับใช้ประกอบอาชีพ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

พร้อมได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมอีกว่า การศึกษาอบรมดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในสถานศึกษาเท่านั้น โดยเฉพาะในหัวข้อที่ ๑ ควรจะได้รับการอบรมจากที่บ้าน ข้อนี้สำคัญมาก แม้จะเป็นเรื่องที่รู้ ๆ กันอยู่แต่ด้วยสมัยปัจจุบันพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง มักโยนความรับผิดชอบไปให้ครู-อาจารย์ และสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิชาการ และวิชาชีพตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ผู้ใดได้รับการศึกษาในระดับต่ำก็จะได้รับประโยชน์น้อย แต่ถ้าการศึกษาสูงขึ้นไปก็จะได้รับประโยชน์เพิ่มพูนขึ้น แต่หากผู้ใดมีสันดานเลวและบกพร่องในข้อ ๑ คือ ปราศจากความซื่อสัตย์สุจริตและศีลธรรม คุณประโยชน์ที่จะได้รับจากข้อ ๒ และข้อ ๓ ย่อมกลายเป็นโทษ และในบางกรณีย่อมกลายเป็นโทษมหันต์^{๑๗}

สรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณลักษณะอันนำมาซึ่งความเป็นพลเมืองที่ดี ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามตามคำสั่งสอนในศาสนา หรือการประพฤติตามเกณฑ์ที่ถูกต้องทั้งกาย วาจา และใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคม เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดมีในตัวบุคคลมากที่สุด

^{๑๖} ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), **สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้าคุณธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์คุณธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

^{๑๗} ป๊วย อึ้งภากรณ์, **ทัศนะว่าด้วยการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๕), หน้า ๓-๔.

๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมอันพึงประสงค์ให้แก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถาบันในระดับอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญและใส่ใจมาโดยตลอด พร้อมกันนี้ได้มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมไว้หลายท่าน นักวิชาการส่วนใหญ่เชื่อว่าคุณธรรม และจริยธรรมมีการพัฒนาเป็นลำดับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งสามารถประมวลทฤษฎีในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ได้ดังนี้

๑. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของฌ็องเพียเจท์

ฌ็องเพียเจท์ (Jean Piaget) ได้กล่าวว่าในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ เกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ พัฒนาการคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น ๓ ขั้น และสามารถนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ได้ดังนี้

๑) ขั้นก่อนจริยธรรม (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๒ ขวบ) เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อม และระบบกฎเกณฑ์ได้ แต่ยังมีความต้องการทางกายซึ่งต้องการการตอบสนอง ดังนั้นการกระทำจะพึงกระทำเพื่อสนองความต้องการของตนเองโดยที่ไม่คำนึงถึงผู้อื่น

๒) ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง (ระหว่างอายุ ๒ - ๘ ขวบ) เด็กจะสามารถรับสภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ โดยเห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สนใจถึงผลที่จะตามมา

๓) ขั้นยึดหลักแห่งตน (ระหว่างอายุ ๘ - ๑๐) เด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาสูงขึ้น คลายความเกรงกลัวอำนาจจากภายนอก สามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจ สามารถประเมินความถูกต้องโดยดูจากเจตนาของผู้กระทำและตั้งเกณฑ์ของตนเองได้^{๑๔}

๒. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ ลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก์

โคลเบอร์ก์ (Lawrence Kohlberg) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ทำการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของฌ็องเพียเจท์ ทำให้พบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ ๖ ขั้น มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังนี้

^{๑๔} Jean Piaget, *The Moral Judgment of the Child*, (London :Routledge&Kegan Paul Ltd., 1997), pp. 133-134.

ระดับที่ ๑ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre-Conventional Level) เด็กในระดับนี้จะตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ในระดับนี้บุคคลจะขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจเหนือตน ระดับนี้เด็กจะมีอายุประมาณ ๒ – ๑๐ ขวบ แบ่งได้เป็น ๒ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๑ ชั้นหลักการหลบหนีการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) เด็กจะปฏิบัติตามผู้มีอำนาจเหนือกว่าตน เพราะกลัวการถูกลงโทษ เช่น ไม่กล้าหนีเรียนเพราะกลัวครูตักเตือน เป็นต้น (พบในเด็กอายุ ๒ – ๗ ขวบ)

ชั้นที่ ๒ ชั้นหลักการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) เด็กจะทำตามกฎเกณฑ์เพราะเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่ทำให้ได้สิ่งที่ต้องการ โดยมุ่งการตอบแทนทางกายและวัตถุมากกว่าในเรื่องของนามธรรม (พบในเด็กอายุ ๗ – ๑๐ ขวบ)

ระดับที่ ๒ ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) เด็กในระดับนี้จะทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับ จะเลียนแบบหรือคล้อยตามบุคคลในกลุ่มเพื่อปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในขณะนั้น ระดับนี้เด็กจะมีอายุประมาณ ๑๐ – ๑๖ ปี แบ่งได้เป็น ๒ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๓ ชั้นใช้หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Enter Personal) เด็กจะกระทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่น จะเห็นด้วยและพอใจ เพื่อการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน โดยจะกระทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมอย่างเคร่งครัด (พบในเด็กอายุ ๑๐ – ๑๓ ปี)

ชั้นที่ ๔ หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (The Law and Order Orientation) ในระดับนี้บุคคลจะเข้าใจในกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานของสังคม ถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมอย่างเคร่งครัด (พบในเด็กอายุ ๑๓ – ๑๖ ปี)

ระดับที่ ๓ ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) ในระดับนี้บุคคลจะตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบด้วยตนเอง พิจารณาสีต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง หลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของสังคม แบ่งได้เป็น ๒ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๕ ชั้นทำตามคำมั่นสัญญาหรือมีเหตุผลเคารพตนเอง (Social Contract Legalistic Orientation) บุคคลจะเห็นความสำคัญของชนหมู่มาก เคารพตนเอง เคารพมติที่มาจาก การลงความเห็น มีเหตุผล ถือว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่ (พบในผู้ที่มีอายุ ๑๖ ปีขึ้นไป ได้แก่ วัยรุ่นตอนปลายและผู้ใหญ่)

ชั้นที่ ๖ ชั้นทำตามหลักอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle) บุคคลจะสำนึกถึงคุณค่าของความถูกต้อง โดยคำนึงถึงเหตุผลอย่างกว้างขวาง คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม และปฏิบัติตามความถูกต้องนั้นอย่างไม่หวั่นไหว มีความละเอียดต่อการทำความชั่ว

ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมข้างต้น สามารถสรุปสาระโดยสังเขปเป็นตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ ระดับการใช้เหตุผลตามทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ ๑ ขั้นหลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ	๑. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (อายุ ๒ – ๑๐ ปี)
ขั้นที่ ๒ ขั้นหลักการแสวงหารางวัล	
ขั้นที่ ๓ ขั้นใช้หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ	๒. ระดับตามกฎเกณฑ์ (อายุ ๑๐ – ๑๖ ปี)
ขั้นที่ ๔ หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม	
ขั้นที่ ๕ ขั้นทำตามคำมั่นสัญญาหรือมีเหตุผลเคารพตนเอง	๓. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (อายุ ๑๖ ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ ๖ ขั้นทำตามหลักอุดมคติสากล	

โคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการจริยธรรมนั้นไม่ใช่การรับรู้จากการสั่งสอนจากผู้อื่น แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่น รวมถึงกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ การพัฒนาทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปตามขั้น ส่วนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะพัฒนาจากขั้นต่ำแล้วพัฒนาขึ้นไปด้วยประสบการณ์ใหม่ ๆ ทางสังคม ทำให้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นสูงขึ้นไป^{๑๕}

๓. ทฤษฎีความต้องการของ อับราฮัม มาสโลว์

มาสโลว์ (Abraham Maslow) ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดด้านจิตวิทยามนุษยนิยม (Humanistic Theory) เป็นแนวคิดที่นิยมใช้กันมากในการพัฒนามนุษย์ โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่า มนุษย์มีความดีและมีคุณค่าต่อการยอมรับ มาสโลว์มองว่าความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุดเมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์ก็จะมีความต้องการอื่น ๆ ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป มาสโลว์แบ่งลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ออกเป็น ๕ ขั้น ดังนี้

๑) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น

^{๑๕} Lawrence Kohlberg, *Development of Moral Character and Moral Ideology Review of Child Development Research*, (New York : Russell Sage Foundation, 2000), pp. 159-161.

๒) ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Security or Safety needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้วมนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่นความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน

๓) ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (Affiliation or Acceptance needs) เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่นความต้องการให้และได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะความต้องการได้รับการยอมรับ การต้องการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น เป็นต้น

๔) ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) หรือ ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการได้รับการยกย่อง นับถือและสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพ นับถือความต้องการมีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

๕) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล ที่มีความรักและศักดิ์ศรีในตน มีวินัย มีจริยธรรม และประสิทธิผลในการดำเนินชีวิต เช่นความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองแต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม เป็นต้น^{๒๐}

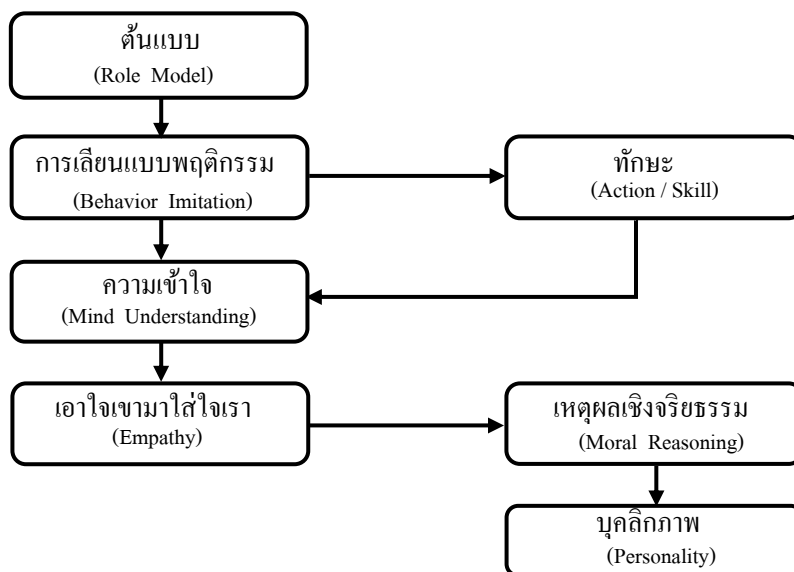
สรุปได้ว่า แนวคิดตามทฤษฎีขั้นความต้องการของมาสโลว์ เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีคุณธรรม และจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย

๔. ทฤษฎีเซลล์กระจกเงา (Mirror Neuron Theory)

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ได้อธิบายถึงทฤษฎีเซลล์กระจกเงาไว้ว่า ทฤษฎีเซลล์กระจกเงา เป็นการค้นพบของ Vittorio Gallese, Leonardo Fogassi and Giacomo Rizzolatti ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ในประเทศอิตาลี ได้อธิบายว่า เซลล์กระจกเงาเป็นเซลล์ชนิดหนึ่งของมนุษย์ ที่คอยทำหน้าที่ในการเลียนแบบพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้อื่นมาเป็นพฤติกรรมของตนเอง หมายความว่า พฤติกรรมของเด็ก เยาวชน มีผลมาจากเซลล์กระจกเงาที่เด็กได้เลียนแบบมาจากพฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิด หรือแม้กระทั่งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กได้พบเห็น ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่ได้เลียนแบบในทันทีที่เห็น แต่สมองของเด็กจะเก็บภาพการกระทำเหล่านั้นไว้ และพร้อมที่จะเลียนแบบเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน ข้อค้นพบจากทฤษฎีเซลล์กระจกเงาชี้ชัดว่าการสอนที่ดีที่สุด คือ การประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็นของผู้สอน หรือผู้ที่เล็งดู ดังนั้นการ

^{๒๐}Maslow Abraham, **Motivation and Personality**, (New York : Harper and Row Publishers, 1987), pp. 15-23.

เลียนแบบจากพฤติกรรมที่ถูกต้องของต้นแบบ รวมกับการพัฒนาทางด้านจิตใจในการเข้าใจผู้อื่น ทำให้เด็กค่อย ๆ มีความเข้าใจและพัฒนาเหตุผลในเชิงจริยธรรม ท้ายที่สุดเด็กก็จะมีบุคลิกภาพที่ถูกต้องตามความหมายของคำว่า “คนดี” ในสังคม ทฤษฎีเชลล์กระจกเงา และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ ๒.๑^{๒๐}

แผนภาพที่ ๒.๑ แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงของทฤษฎีเชลล์กระจกเงา(มาจากสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว, ๒๕๕๒, หน้า ๓๕)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเชลล์กระจกเงาชี้ให้เห็นว่าการที่จะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก โดยการปฏิบัติตนเป็นต้นแบบให้เห็น และเพื่อให้เกิดความประทับใจมีความรู้สึกร่วม จนมีผลต่อพฤติกรรมในอนาคต

^{๒๐} สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย, รายงานวิจัย, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, ๒๕๕๒), หน้า ๓๕.

๕. ทฤษฎีต้นไม้ของ ดวงเดือน พันธมนาวิน

ดวงเดือน พันธมนาวิน ได้นำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมไว้คือ ทฤษฎีต้นไม้ ได้อธิบายไว้ว่า ลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา เพื่อส่งเสริมให้บุคคลเป็นทั้งคนดีและคนเก่ง ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งรวมถึงสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่๖-๖๐ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้น มีสาเหตุทางจิตใจอะไรและนำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยโดยแบ่งต้นไม้จริยธรรม ออกเป็น๑ส่วน ดังนี้

๑) ส่วนดอกผลแสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดีละเว้นความชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

๒) ส่วนลำต้นแสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ๕ด้าน คือ

(๑) เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ

(๒) มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองคือ การรู้จักควบคุมตนเองให้อึดทน มีความภูมิใจในการทำมาค้า

(๓) ความเชื่ออำนาจในตนคือ เชื่อว่าผลที่เกิดมาจากการกระทำของตนเอง

(๔) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ การมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จตามจุดหมาย กล้าฝ่าอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ

(๕) ทักษะคติ คุณธรรมและค่านิยมคือ การมองเห็นและเข้าใจในคุณค่าประโยชน์ และความดีของการปฏิบัติหน้าที่

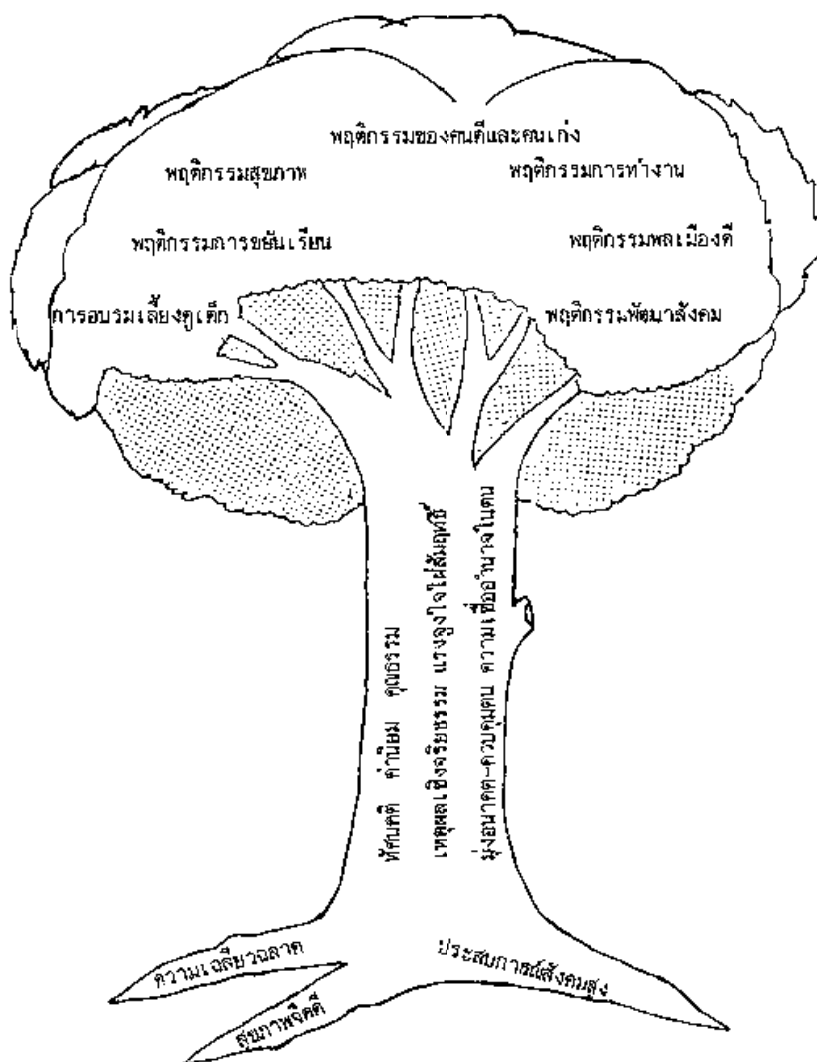
๓) ส่วนของราก แสดงถึงพฤติกรรมการทำงาน ประกอบอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ประกอบด้วยจิตลักษณะ๓ด้าน คือ

(๑) สถิตปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาด มีความรู้ ความคิดที่เหมาะสมกับอายุ

(๒) ประสบการณ์ทางสังคมคือ การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ได้รับประสบการณ์ทางสังคมอย่างเหมาะสมกับอายุ

(๓) สุขภาพจิต คือ การมีความสุขในการทำงาน มีอารมณ์ที่มั่นคง^{๒๒}

^{๒๒}ดวงเดือน พันธมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘๗-๑๘๘.

แผนภาพที่ ๒.๒ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม(มาจากดวงเดือน พันธมนาวิน, ๒๕๕๔, หน้า ๑๕๐)

สรุปได้ว่า เมื่อบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจทั้ง ๓ ด้าน คือ ส่วนที่เป็นราก และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน รวมถึงกลุ่มเพื่อน ๆ ผู้นั้นก็พร้อมที่จะพัฒนาลักษณะทางจิตใจที่เป็นส่วนของลำต้น เกิดเป็นพฤติกรรมที่ดี เป็นคนเก่ง ในส่วนที่เป็นดอก และผลบนต้นไม้อีก ก็จะมีคามงอกงามสมบูรณ์ ก็จะส่งให้เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแต่ในทางที่ถูกที่ควร สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๖. ทฤษฎีทางพุทธศาสตร์

พระพุทธศาสนา เกิดขึ้นและดำรงอยู่มากกว่า ๒,๕๐๐ ปี โดยมีพระสมณโคดมเป็นศาสดา ผู้ประกาศปรัชญาในแนวคิดนี้ โดยเน้นที่หลักสังขรรณวิถีการสอน การเผยแผ่ การสืบทอด หลักธรรมสู่การปฏิบัติ เน้นคุณธรรมในการใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผล ดังนั้นหลักธรรมที่เป็น หัวใจของพระพุทธศาสนามี ๓ ประการ คือ

- ๑) ให้ละเว้นจากความชั่วทั้งปวง
- ๒) ให้ทำความดี
- ๓) ให้ชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์

หลักธรรมที่พระพุทธศาสนานำมาประกาศเป็นคุณธรรมที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน ทั้งหมด คือ การปฏิบัติตามหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมเกี่ยวโยงกับหลักธรรมข้ออื่น ๆ อันเป็น หลักแนวคิดทางจริยศาสตร์ ที่กำหนดข้อประพฤติปฏิบัติทางกาย และทางจิตใจ เริ่มตั้งแต่สิ่งที่ เป็น ข้อประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานทางการกระทำทางกาย เป็นลำดับไปสู่ข้อประพฤติปฏิบัติขั้นสูงที่เป็น แนวคิดที่มุ่งสู่ความบริสุทธิ์ ความหลุดพ้นทางจิตใจ

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ ได้นำเสนอหลักจริยศาสตร์ของศาสนาพุทธ ไว้ว่าหลักจริยศาสตร์ ของศาสนาพุทธมี ๓ ชั้น คือ^{๒๓}

- ๑) จริยศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยศีล ๕ ธรรม ๕ ดังนี้
 - (๑) เว้นจากการเบียดเบียน ทำร้ายชีวิตสัตว์หรือมนุษย์ การมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ จัดเป็นศีล ในส่วนของการมีความเมตตาต่อมนุษย์ด้วยกัน จัดเป็นธรรม
 - (๒) เว้นจากการลักทรัพย์ จัดเป็นศีล ในส่วนของการมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประกอบอาชีพที่สุจริต จัดเป็นธรรม
 - (๓) เว้นจากการประพฤตินอกใจ จัดเป็นศีล ส่วนการสำรวมในกาม จัดเป็น ธรรม
 - (๔) เว้นจากการพูดเท็จ จัดเป็นศีล การพูดแต่สิ่งที่เป็นจริง สร้างสรรค์ จัดเป็น ธรรม
 - (๕) เว้นจากการดื่มสุรา จัดเป็นศีล การมีสติ สำรวมระวังกาย ใจ และวาจา จัดเป็นธรรม

^{๒๓}สุชีพ ปุณฺณานุภาพ, ประวัติศาสตร์ศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิมิ่งกุฎราช วิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๘๐ – ๑๘๕.

๒) จริยศาสตร์ชั้นกลาง ประกอบด้วยกุศลกรรมบท ๑๐ ดังนี้

- (๑) เว้นจากการฆ่า หรือทำร้ายเบียดเบียนชีวิตทั้งมนุษย์และสัตว์
- (๒) เว้นจากการลักทรัพย์
- (๓) เว้นจากการประพฤตินอกใจ
- (๔) เว้นจากการพูดเท็จ
- (๕) เว้นจากการพูดยุยงให้แตกร้าง
- (๖) เว้นจากการพูดคำหยาบ
- (๗) เว้นจากการพูดเหลวไหล พูดเพื่อเจ้อ
- (๘) ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นเอามาเป็นของตนเอง
- (๙) ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น หรือคิดให้ผู้อื่นถึงความพินาศ
- (๑๐) ไม่มีความเห็นผิดไปจากทำนองคลองธรรม มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง

๓) จริยศาสตร์ชั้นสูง ประกอบด้วยอริยมรรคคือ ทางอันประเสริฐมี ๘ ประการ

ดังนี้

- (๑) ความเห็นชอบ หมายถึง มีปัญญาเห็นอริยสัจ ๔ ประการ
- (๒) ความดำริชอบ หมายถึง ดำริในการออกจากกาม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- (๓) การเจรจาชอบ หมายถึง ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้อ
- (๔) การกระทำชอบ หมายถึง ไม่ฆ่าสัตว์หรือมนุษย์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินอกใจ

ผิดใจ

- (๕) การเลี้ยงชีพชอบ หมายถึง การประกอบอาชีพโดยชอบธรรม ถูกกฎหมาย

กฎหมาย

(๖) ความเพียรชอบ หมายถึง การเพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรสร้างความดี เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่

(๗) การตั้งสติชอบ หมายถึง ตั้งสติพิจารณาร่างกาย เวทนา ความรู้สึกสุข-ทุกข์ ให้รู้เท่าทันเห็นความเกิดดับ

- (๘) การตั้งใจมั่นชอบ หมายถึง การทำจิตใจให้สงบเป็นสมาธิอย่างแน่วแน่

สรุปได้ว่า คำสอนของพระพุทธศาสนา เน้นการสอนแบบอริยสัจที่ถือว่าเป็นต้นแบบของการพัฒนาการทางจริยธรรม พระพุทธเจ้าทรงนำเอาหลักอริยสัจธรรม มาแสดงให้เห็นแก่นมนุษย์ในข้อธรรมที่ชื่อว่า อริยสัจ ๔ ในขณะที่เนื้อหาสาระสำคัญที่พระองค์ต้องการสื่อ คือ เรื่องของอทิปปัจจยตาปฏิบัติจนสมบูรณ์ และในเรื่องของนิพพาน เหตุที่พระองค์ทรงแสดงด้วยอริยสัจ ๔ เพื่อให้เป็นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้สำหรับบุคคลทั่วไป

๒.๒ ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาปัจจัยที่มีผลในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ออกเป็น ๒ ด้าน คือ ปัจจัยภายในตัวของนักศึกษาเอง และ ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักศึกษา

๒.๒.๑ ปัจจัยภายในตัวของนักศึกษา

ผู้วิจัยทำการศึกษาถึงหลักคุณธรรมที่อยู่ภายในตัวของนักศึกษาที่จะมีผลต่อการปลูกฝัง คุณธรรมและจริยธรรม คือ ความเมตตา ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความอดทน จิตสำนึกในความ รับผิดชอบ และเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ความเมตตา

๑) ความหมายของความเมตตา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “เมตตา” หมายถึง ความรักและความเอ็นดู ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข เป็นข้อหนึ่งในพรหม วิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา^{๒๔}

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค) ได้ให้ ความหมายของคำว่า “เมตตา” หมายถึง ความรัก ความปรารถนาให้เขามีความสุข แม้ไม่ตรีจิตคิดจะ ให้สัตว์ทั้งปวงเป็นสุขทั่วหน้า (ข้อ ๕ ในบารมี ๑๐ ข้อ ๑ ในพรหมวิหาร ๔ และข้อ ๒ ในอารักข กรรมฐาน ๔)^{๒๕}

สมเด็จพระญาณสังวรฯ ได้ให้ความหมายไว้ว่า เมตตา หมายถึง ความปรารถนาให้ เป็นสุข คือ มุ่งหมายหรือมุ่งหวังให้เป็นสุขทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ไม่ใช่จะให้ผู้ใดผู้หนึ่งเท่านั้นเป็น สุข ต้องให้สุขทุกผู้ทุกฝ่าย^{๒๖}

พุทธทาสภิกขุ ได้ให้ความหมายไว้ว่า เมตตา หมายถึง ความเป็นมิตรอันแท้จริง อันบริสุทธิ์ ไม่ใช่เป็นมิตรเพื่อประโยชน์ทางวัตถุ ไม่ใช่กามรมณ์ จึงเรียกว่า เมตตา นอกจากนี้ เมตตา ยังหมายถึง ความรักอย่างบริสุทธิ์ ไม่ได้หวังผลทางวัตถุ ทางกามรมณ์ เป็นเครื่องตอบแทน^{๒๗}

^{๒๔}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๕๖๕.

^{๒๕}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค), หน้า ๑๒๔.

^{๒๖}สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, เมตตาทาน การให้ที่มีผลเป็น ความสุขอย่างยิ่ง, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา, ๒๕๕๓), หน้า ๓.

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อจรัญฐิตธมฺโม) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เมตตา – มิตร – ไมตรี คำทั้งสามนี้ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ

เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาจะให้เป็นผู้สุข

มิตร หมายถึง ผู้มีเมตตาปรารถนาสุขประโยชน์ต่อกัน

ไมตรี หมายถึง ความมีเมตตาปรารถนาดีต่อกัน

นอกจากนี้ พระธรรมสิงหบุราจารย์ยังได้กล่าวว่า เมตตาจิตไม่ได้ให้ความสุขเฉพาะบุคคล แต่ให้ความสุขแก่ชนส่วนรวมตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป^{๒๘}

มิตชฺฐโอะคเวสโก ได้ให้ความหมายไว้ว่า เมตตากรรณา หมายถึง ปรารถนาให้เขามีความสุขความเจริญ และความสงสารคิดช่วยให้เขาพ้นทุกข์^{๒๙}

Venerable Sujiva ได้ให้ความหมายไว้ว่า เมตตา หมายถึง ความมีไมตรี ความเป็นมิตรและการมีความรักให้กับผู้อื่น นอกจากนี้ ความเมตตาเกิดขึ้นจากจิตใจของตนเองที่จะแผ่แผ่ความรัก ความเป็นมิตรให้ผู้อื่นโดยไม่มีความเห็นแก่ตัว และโดยความบริสุทธิ์ใจ^{๓๐}

จากความหมายทั้งหมดที่ได้กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า ความเป็นมิตรที่ดีด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีความปรารถนาให้ทั้งตนเองและผู้อื่นเป็นผู้สุข ปราศจากความทุกข์ พร้อมให้อภัยกับทุกคน และความเมตตาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากจิตใจโดยไม่ได้ต้องแกล้งทำ

๒) ความสำคัญของความเมตตา

อภิญญวัฒน์ โภชิตาน ได้นำเสนอถึงความสำคัญของการมีเมตตาไว้ว่า บุคคลที่เจริญเมตตาอยู่เป็นนิตย์ ย่อมได้รับคุณประโยชน์ คือ

(๑) นอนหลับสนิทอย่างมีความสุข

(๒) ขณะตื่นก็ใช้ชีวิตอยู่เป็นสุข ไม่ต้องเดือดร้อนใจ

(๓) ไม่นอนหลับฝันร้าย

(๔) เป็นที่รักใคร่พอใจของผู้อื่น

^{๒๘} พุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์), เมตตาทาน การให้ที่มีผลเป็นความสุขอย่างยิ่ง, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา, ๒๕๕๓), หน้า ๔๖.

^{๒๙} พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อจรัญฐิตธมฺโม), เมตตาทานการให้ที่มีผลเป็นความสุขอย่างยิ่ง, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา, ๒๕๕๓), หน้า ๕๑ – ๕๒.

^{๓๐} มิตชฺฐโอะคเวสโก, ความจริงเกี่ยวกับความรัก ความโกรธและความเมตตา เล่ม ๒, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์สุภา จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๘๗.

^{๓๑} Venerable Sujiva Kota Tinggi, **Loving-kindness Meditation**, (Malaysia : Buddha Dharma Education Association Inc., 2000), p. 4.

- (๕) เป็นที่รักใคร่พอใจของมนุษย์
- (๖) เทวดาคุ้มครอง
- (๗) ไฟ ยาพิษ อาวุธ ไม่กล้ากรายทำร้ายได้
- (๘) มีจิตเป็นสมาธิเร็ว
- (๙) มีหน้าตาผ่องใส ชื่นบาน
- (๑๐) ตายสงบ
- (๑๑) ยังไม่บรรลุนิพพาน ตายไปสู่พรหมโลก^{๑๑}

ว. **วชิรเมธี** ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีความเมตตาว่า หากบุคคลผู้มีความเมตตาจากหัวใจอันบริสุทธิ์ต่อเพื่อนมนุษย์อย่างแท้จริงแล้ว จะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความเมตตาที่มีผิวพรรณผ่องใส ใบหน้าผุดผาด มีความรู้สึกโปร่งเบา สงบเย็น จิตเป็นสมาธิ มีความคิดที่แหลมคม ไปที่ใดก็จะได้รับมิตรไมตรีตอบแทน^{๑๒}

สมเด็จพระญาณสังวรฯ ได้กล่าวถึงความสำคัญของความเมตตาไว้ว่า การที่บุคคลฝึกตนให้เป็นผู้มีความเมตตาจะได้รับผลประโยชน์ คือ

- (๑) ทำให้เป็นคนที่มีความจิตใจอ่อนละมุน
- (๒) ช่วยทำให้สังคมทั้งภายในประเทศ และทั่วโลกสงบสุข ร่มเย็น
- (๓) ไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน
- (๔) เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลทั่วไป
- (๕) ช่วยให้จิตใจเยือกเย็น ไม่อาฆาตพยาบาท

บุคคลผู้ปรารถนาให้ตนเองมีจิตใจที่สูงขึ้น มีจิตใจที่ตั้งคงาม ไม่มีโทสะ ไม่มี ความพยาบาท ไม่คิด อิจฉาริษยา ก็ควรที่จะอบรมให้ตนเป็นผู้มีความเมตตาให้อยู่ในจิตใจเสมอไม่ให้พร่อง^{๑๓}

จากการศึกษาถึงความสำคัญของความเมตตา สรุปได้ว่า ความเมตตานั้น เมื่อบุคคลใดมีความเมตตาจะส่งผลให้เป็นผู้ที่เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลทั่วไป มีจิตใจที่เยือกเย็น ไม่เป็นผู้ที่คิดอาฆาตพยาบาท เป็นผู้ที่มีผิวพรรณผ่องใส ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็สงบสุข เมื่อละจากโลกนี้ไปแล้วก็ไปสู่สุคติภพ

^{๑๑} อภิภูวัฒน์ โปธิ์สถาน ดร., สุขวิถี มนุษย์ ชีวีต ความสุข, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : หจก. อภิชาติการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๓๘ – ๓๙.

^{๑๒} ว. วชิรเมธี, ความจริงเกี่ยวกับความรัก ความโกรธและความเมตตา เล่ม ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์สุภา จำกัด, ๒๕๕๒) หน้า ๖๕ – ๖๖.

^{๑๓} สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, รสแห่งความเมตตา ชุ่มเย็นยิ่งนัก, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๐), หน้า ๘ – ๑๕.

๓) ลักษณะของบุคคลที่มีความเมตตา

ประกาศรี สืออ่ำไพ ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความเมตตา ไว้ดังนี้

- (๑) แบ่งปันในสิ่งที่ตนมีอยู่จนเกินความจำเป็นอย่างเหมาะสมตามกำลัง
- (๒) เสียสละในสิ่งที่ตนมีหรือผู้ที่จำเป็นกว่า แม้จะทำให้ตนขาดสิ่งนั้นไป
- (๓) ช่วยเหลือเมื่อเห็นผู้อื่นประสบทุกข์ภัยด้วยความเอื้อเฟื้อเพื่อเกื้อกูล
- (๔) ยินดีกับความสุข ความสำเร็จที่ผู้อื่นได้รับ
- (๕) เห็นใจ ปลอดภัย ให้กำลังใจเมื่อเห็นผู้ทุกข์ทรมาน และหาทางช่วยเหลือเท่าที่จะพอช่วยเหลือได้

- (๖) ให้อภัยผู้ที่ทำผิด ไม่ผูกอาฆาตพยาบาท
- (๗) ไม่ขูครีดเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น
- (๘) บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ^{๓๔}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้อธิบายถึงลักษณะของบุคคลที่มีความเมตตาไว้ว่า คนมีเมตตาจะลักษณะดังนี้

- (๑) เป็นผู้ที่มิมีน้ำใจแก่ผู้อื่นอย่างใสสะอาด
- (๒) เป็นผู้มีบุคลิกภาพอ่อนโยน
- (๓) เป็นผู้มีเสน่ห์ให้ชวนคบหา
- (๔) เป็นผู้ที่รำแรมองโลกในแง่ดี^{๓๕}

จากการศึกษาคุณลักษณะของบุคคลที่มีความเมตตา สรุปได้ว่า บุคคลที่เต็มเปี่ยมด้วยความเมตตาจะมีคุณลักษณะ คือ รู้จักการแบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเอื้อเฟื้อและเต็มใจ รู้จักการให้อภัย ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่อ่อนโยน สุภาพ มองโลกในแง่ดีชวนให้น่าคบหา และเป็นสิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้มีในทุกคน

^{๓๔}ประกาศรี สืออ่ำไพ, พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม, หน้า ๖๓.

^{๓๕}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), เมตตาทาน การให้ที่มีผลเป็นความสุขอย่างยิ่ง, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา, ๒๕๕๓), หน้า ๖๓ – ๖๕.

๒. ความซื่อสัตย์

๑) ความหมายของความซื่อสัตย์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความซื่อสัตย์” หมายถึง ประพฤติตรงและจริง ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง^{๓๖}

อภิญา อิงอาจ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความซื่อสัตย์” หมายถึง การกระทำ หรือ การแสดงออกซึ่งการประพฤติอย่างเหมาะสม ตรงต่อความเป็นจริง มีความประพฤติตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น^{๓๗}

ธีรบุษ สุนทร ได้ให้ความหมายของ “ความซื่อสัตย์” หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมตรง ตรงต่อความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ทั้งทางกาย วาจา และทางใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น^{๓๘}

กฤติพงศ์ บุญรงค์ ได้ให้ความหมายของ “ความซื่อสัตย์” หมายถึง การประพฤติ อย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริงเช่นตรงต่อหน้าที่ตรงต่อคำพูดตรงต่อกฎเกณฑ์ปฏิบัติอย่าง ตรงไปตรงมาอย่างเหมาะสมทั้งทางกายวาจาใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ไม่ว่าจะต่อหน้าและลับหลัง^{๓๙}

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยจึงพอสรุปได้ว่า “ความซื่อสัตย์” หมายถึง ความประพฤติ อย่างเหมาะสม ตรงและจริงใจ ทั้งทางกาย วาจา และใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง

๒) ความสำคัญของความซื่อสัตย์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระบรมราโชวาท และ พระราชดำรัสอันชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและคุณประโยชน์ของความซื่อสัตย์สุจริต ไว้ดังนี้ ความ สุจริต ความมุ่งมั่นในประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง จะเกิดขึ้นและยั่งยืนอยู่ได้ด้วยสติปัญญา สติ คือ ความระลึกรู้ ปัญญา คือ ความรู้ชัด ที่เกิดขึ้นจากความฉลาด สามารถคิดพิจารณาได้อย่างถูกต้องแบบ ภาย ดังนั้น ความสุจริตและมุ่งมั่นจะยั่งยืนอยู่ได้ด้วย สติปัญญา หมายความว่า เมื่อบุคคลผู้มีสติรู้ตัว

^{๓๖}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๑๘๒.

^{๓๗}อภิญา อิงอาจ, “พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล”, วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑, (๑ มกราคม – เมษายน ๒๕๕๔), หน้า ๑๗๐.

^{๓๘}ธีรบุษ สุนทร, “คู่มือพัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย”, สารนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕), หน้า ๕๘-๑๐๐.

^{๓๙}กฤติพงศ์ บุญรงค์, “การศึกษากระบวนการบริหารจัดการ ของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความซื่อสัตย์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านตากแดด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พังงา”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๕๐), หน้า ๔๒.

มีปัญหา รู้ชัดในคุณค่าของความสุขจิต และสร้างสรรค์ความเจริญบนพื้นฐานของความสุขจิตแล้ว ก็
จะเกิดเป็นความนิยม เชื่อมั่น ฟังพอใจในความดี การกระทำดี ความมั่นใจฟังพื่อนั้นจะเป็นเครื่อง
หนุนประคองความสุขจิต พร้อมทั้งมุ่งมั่นที่จะทำให้คงอยู่ตลอดไปไม่เสื่อมคลาย^{๔๐}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์ ไว้
ว่า บุคคลที่จะประสบความสำเร็จในการครองเรือน เป็นที่น่าเคารพนับถือเป็นตัวอย่างจะต้องกำกับ
ชีวิตด้วยธรรมสี่ คือ ปฏิบัติตามหลักธรรมสำหรับการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ที่เรียกว่า ฆราวาส
ธรรม ๔ ประการ คือ ๑. สัจจะ หมายถึง ความซื่อตรง ความจริง ๒. ทมะ หมายถึง การฝึกตน ๓.
ขันติ หมายถึง ความอดทน และ ๔. จาคะ หมายถึง การเสียสละ^{๔๑}

พระมหาสมชาย ฐานวฑฺฒโน ได้อธิบายความสำคัญของความซื่อสัตย์ ไว้ว่า ความ
ซื่อสัตย์เป็นข้อหนึ่งในศีล ๕ อันเป็นเครื่องมือที่จะทำให้บุคคลที่อยู่ในสังคมอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข
เพราะศีล คือ ความปกติ ดังนั้นคนทุกคนจะต้องผูกพันด้วยความตรงไปตรงมา มีความจริงใจต่อกัน
ถ้าใคร โทกหกหลอกลวงก็ผิดปกติไป ฉะนั้นเพื่อรักษาความปกติไว้ ศีลข้อที่ ๔ จึงขึ้นชื่อว่า คนจะต้อง
ไม่พูดเท็จ คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน หากบุคคลไม่รักษาความซื่อสัตย์สังคม ประเทศชาติ ก็จะไม่
สงบสุข มีแต่ความหวาดระแวงกัน นอกจากนี้ยังส่งผลเสียต่อตนเอง คือ ทำให้เกิดโรคความจำ
เสื่อม ผู้ที่โกหกมาก ๆ เข้าลงท้ายแม้กระทั่งตัวเองก็หลงลืมว่า เรื่องที่ตนพูดนั้นเป็นเรื่องจริงหรือ
โกหก^{๔๒}

สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญในการทำให้บุคคลเป็นคนดี ใช้
ปัญญาในการพิจารณาในการประพฤติปฏิบัติตนให้ตั้งมั่นในคุณงามความดี มีความซื่อตรงต่อบุคคล
ที่เราคบหาด้วย ไม่ว่าจะต่อหน้าหรือลับหลัง

^{๔๐}พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรม, (กรมการศาสนา กระทรวง
วัฒนธรรม : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔.

^{๔๑}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม,
พิมพ์ครั้งที่ ๕๖, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิบรรจงสนธิ และสหปฏิบัติฯ, ๒๕๔๖), หน้า ๖๑.

^{๔๒}พระมหาสมชาย ฐานวฑฺฒโน, มงคลชีวิต ฉบับทางก้าวหน้า, (คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา
ศิลปและวัฒนธรรม วุฒิสภา, ๒๕๔๗), หน้า ๗๖ – ๗๐.

๓) ลักษณะและประเภทของความซื่อสัตย์

รลิตา กุลแดง ได้อธิบายลักษณะของความซื่อสัตย์ไว้ว่า บุคคลที่มีความซื่อสัตย์จะมีลักษณะดังนี้

- (๑) มีความซื่อตรง
- (๒) มีความนับถือตนเอง
- (๓) ไม่หลอกลวงตนเอง
- (๔) เป็นผู้ที่มีความละเอียดต่อการกระทำผิด
- (๕) ไม่คิดคดต่อผู้อื่น
- (๖) ไม่ลักขโมย
- (๗) ประพฤติปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง
- (๘) รับผิดชอบต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย
- (๙) รักษากฎระเบียบของสังคมและหน่วยงาน
- (๑๐) ไม่กระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมและสังคม^{๔๓}

บุรชัย ศิริมหาสาคร ได้อธิบายลักษณะของความซื่อสัตย์ไว้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันทรงเน้นถึงความซื่อสัตย์สุจริตมาก ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ชาวไทย ๔ ประการ คือ

- (๑) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
- (๒) รู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์
- (๓) การอดทนอดกลั้น และอดออมที่ไม่ประพฤติปฏิบัติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
- (๔) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง^{๔๔}

^{๔๓}รลิตา กุลแดง, “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕.

^{๔๔}บุรชัย ศิริมหาสาคร, เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทบุ๊คพ้อยท์ จำกัด, ๒๕๔๖) หน้า ๕๕ – ๕๖.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้รวบรวมคุณลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ ไว้ว่าคนที่ซื่อสัตย์เป็นคนที่มีความตั้งใจตรงและยึดมั่นในหลักการความถูกต้องตามคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม จะมีคุณลักษณะดังนี้

- (๑) เป็นบุคคลที่รักษาคำพูด
- (๒) เป็นบุคคลที่รักษาคำมั่นสัญญา
- (๓) มีความยุติธรรมในการดำเนินการต่าง ๆ โดยไม่เล่นพรรคเล่นพวก
- (๔) มีความกล้าหาญในการทำความดี หรือกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- (๕) เป็นบุคคลที่ไม่รักษาหน้าแต่กล้าที่จะรับผิดชอบ ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
- (๖) ไม่เอาเปรียบผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน
- (๗) เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี^{๔๕}

สรุปได้ว่า บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ จะมีคุณลักษณะ โดยแบ่งออกได้เป็น ๔ ลักษณะ คือ ๑. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ๒. มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ๓. มีความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่อยู่รอบข้าง และ ๔. มีความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคม และประเทศชาติ

๓. ความมีวินัย

๑) ความหมายของความมีวินัย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “วินัย” หมายถึง ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ เช่น วินัยทหาร วินัยสิกขาบทของพระสงฆ์ เป็นต้น^{๔๖}

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค) ให้ความหมายของคำว่า “วินัย” หมายถึง ระเบียบแบบแผนสำหรับฝึกฝน ควบคุมความประพฤติของบุคคลให้มีชีวิตที่ดีงามเจริญก้าวหน้า และควบคุมหมู่ชนให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อยดีงาม^{๔๗}

^{๔๕} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์, (สำนักพัฒนาการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ. ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๕๖ – ๕๗.

^{๔๖} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๑๐๗๗.

^{๔๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค), หน้า ๗๗๑.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของคำว่า “วินัย” หมายถึง คนที่สามารถควบคุมตนเองให้ดำเนินตามระบบระเบียบ หรือตามกฎหมายที่ที่ตั้งไว้ได้^{๔๘}

วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้ ได้ให้ความหมายของคำว่า “วินัย” หมายถึง ระเบียบ ข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติที่กำหนดขึ้น เพื่อให้เป็นหลักให้คนปฏิบัติและควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข^{๔๙}

สรุปได้ว่า วินัย ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ สำหรับควบคุมความประพฤติของบุคคลหรือหมู่คณะให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และเพื่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม

๒) ความสำคัญของความมีวินัย

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญฐิตธมฺโม) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัยไว้ว่า การสอนให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา จัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างนิสัยและพฤติกรรมที่ดีงามให้เกิดขึ้น ดังนั้นการที่จะพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า จำเป็นที่จะต้องฝึกให้บุคคลมีระเบียบวินัย อยู่ในกฎเกณฑ์อันเป็นเครื่องมือที่จะควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสม จนนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน^{๕๐}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัย ไว้ว่าถ้าบุคคลไม่มีวินัยชีวิตก็จะมีแต่ความสับสนยุ่งเหยิงสังคมจะวุ่นวายระส่ำระสายทำลายโอกาสในการที่จะพัฒนาตนเอง และดำเนินชีวิตที่ดีงามของตน^{๕๑}

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการมีวินัย ไว้ว่า การมีวินัย ถือกันว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญประจำตัวของคนทุกคน แต่ในการสร้างเสริมความมีวินัยนั้น เป็นได้ทั้งในทางบวกและทางลบซึ่งยอมให้คุณหรือให้โทษได้มากเท่าๆ กันทั้งสองทาง เพราะฉะนั้นเมื่อจะอบรมจำเป็นต้องพิจารณา ให้ถ่องแท้แน่ชัดก่อนว่า

^{๔๘}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์, หน้า ๕๕ - ๕๖.

^{๔๙}วัฒนา สุวรรณไตรย์ ผศ.ดร. และประยูร บุญใช้ ผศ.ดร., การพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี), รายงานการวิจัย, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), ๒๕๔๘), หน้า ๕๔.

^{๕๐}พระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญฐิตธมฺโม), สอนดี ทำดี มีคุณธรรมนำความรู้, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑) หน้า ๒๕ - ๒๖.

^{๕๑}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธศาสนากับการแนะแนว, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๗.

วินัย ต้องไม่ใช่วินัยเพื่อตนเพื่อหมู่คณะของตนเท่านั้น ต้องเป็นวินัยเพื่อคนทุกคน เพื่อคนส่วนใหญ่ เป็นวินัยที่ถูกต้อง ที่เป็นการสร้างสรรค์ จึงเห็นได้ว่าการสร้างวินัยให้แก่เยาวชนต้องกระทำด้วยความเพ่งพินิจอย่างละเอียดถี่ถ้วนเป็นพิเศษมิฉะนั้นจะไม่บังเกิดผลที่พึงประสงค์ หรือซ้ำร้าย อาจกลับกลายเป็นการทำลายอนาคตและความเจริญมั่นคงของชาติไปก็ได้^{๕๒}

นวลศิริ เปาโรหิตย์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัย ไว้ว่า การมีวินัยมีความสำคัญ คือ ส่งผลให้

(๑) เกิดความปลอดภัยแก่เยาวชน คือ เยาวชนจะรู้จักหลีกเลี่ยงจากอันตรายที่มาในรูปแบบต่าง ๆ

(๒) เกิดความสงบในครอบครัว คือ ถ้าเยาวชนคือรุ่น ต่อต้าน อาจส่งผลให้ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ทะเลาะกัน ขาดความสงบสุขในครอบครัว

(๓) เพื่อการมีชีวิตในสังคมกับผู้อื่น คือ ถ้าเด็กก้าวร้าว ไม่ประพฤติตนอยู่ในกรอบระเบียบวินัย ย่อมไม่เป็นที่ยินดีของบุคคลทั่วไป ส่งผลให้เด็กถูกรังเกียจ

(๔) เพื่อตัวของเยาวชน คือ ถ้าเยาวชนเรียนรู้ เคารพกฎเกณฑ์ ฝึกหัดบังคับตนเองให้เป็นผู้มีวินัย เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะมีความคิดอ่านที่ดี และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างสงบสุข^{๕๓}

สรุปได้ว่า ความมีวินัย นั้นมีความสำคัญ คือ คุณสมบัติที่สำคัญที่ควรมีอยู่ในตัวของบุคคล เพราะการที่ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติจะอยู่อย่างสงบสุข คนในสังคมจะต้องเป็นผู้มีวินัย คือ การเคารพกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ โดยเฉพาะในเยาวชนจะต้องมีการปลูกฝังความมีวินัยไว้ตั้งแต่เป็นเด็ก เมื่อเติบโตขึ้นจะได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เข้ากับผู้อื่นได้ และยังเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่อันดับสังคมโลกได้อย่างมั่นคง

^{๕๒}พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต, (สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมูลนิธิศุภคร์ – สฤยดีวงศ์ : โรงพิมพ์กรุงเทพ, ๒๕๔๘), หน้า ๑๘๑.

^{๕๓}นวลศิริ เปาโรหิตย์ ดร., สอนลูกให้มีวินัยฝึกเด็กและวัยรุ่นอย่างไรให้ยอมรับและไม่ต่อต้านคุณ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บี มีเดีย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๘.

๓) ลักษณะของบุคคลที่มีวินัย

ศิริพร สอาดล้วน ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีวินัย ไว้ในงานวิจัยว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

- (๑) มีความรับผิดชอบสูง
- (๒) มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- (๓) มีความตรงต่อเวลา
- (๔) มีลักษณะความเป็นผู้นำ
- (๕) มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
- (๖) มีความอดทน
- (๗) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น^{๕๔}

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ได้อธิบายคุณลักษณะของผู้ที่มีวินัย ไว้ดังนี้

- (๑) แต่งกายเรียบร้อยตามระเบียบข้อบังคับ
- (๒) มาโรงเรียนทันเวลา
- (๓) ไปตรงตามเวลาที่นัดหมายเอาไว้
- (๔) ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนดเวลา
- (๕) ตื่นนอนรับประทานอาหารเช้าเป็นเวลา
- (๖) ไม่ออกนอกห้องเรียนก่อนได้รับอนุญาต
- (๗) ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัดโดยสม่ำเสมอ
- (๘) เก็บของใช้เป็นระเบียบ
- (๙) ข้ามถนนตรงทางข้าม
- (๑๐) เข้าคิวซื้อบัตรซื้ออาหารและขึ้นรถประจำทาง
- (๑๑) ไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงบนพื้นถนนหรือแม่น้ำลำคลอง
- (๑๒) ใช้ยานพาหนะถูกต้องตามกฎหมาย^{๕๕}

^{๕๔}ศิริพร สอาดล้วน, “ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่๓ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑) หน้า ๑๔.

^{๕๕}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, ๒๕๔๑), หน้า ๑๒๒.

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของบุคคลที่มีวินัย คือ

- (๑) มีความรับผิดชอบ
- (๒) ตรงตามเวลาที่นัดหมายไว้
- (๓) มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- (๔) ทำงานเสร็จตามกำหนด
- (๕) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่นั้น ๆ

จะเห็นได้ว่าการเป็นบุคคลที่มีวินัยที่ดีนั้น คือ เมื่ออยู่ในสังคมใดจะต้องมีความรู้เรื่องระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ของสังคมนั้นเป็นอย่างดีเพื่อจะได้ปฏิบัติไม่ผิดเช่นนักศึกษาต้องรู้ระเบียบวินัยของมหาวิทยาลัยประชาชนต้องรู้กฎหมายของบ้านเมือง เป็นต้น

๔. ความอดทน

๑) ความหมายของความอดทน

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความอดทน” หมายถึง ทนลำบาก ทนตรากตรำ ทนเจ็บใจ ความหนักเอาเบา สู้ เพื่อบรรลุจุดหมายที่ตั้งงาม^{๕๖}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความอดทน หรือ ขันติ ข้อธรรมที่ ๕ ในทศพิธราชธรรม อันหมายถึง การอดทนต่องานที่ตากตรำ อดทนต่อความเหนื่อยยาก ไม่ท้อถอยถึงจะถูกข่มขวน ถูกเขี่ยหยันด้วยถ้อยคำเสียดสี หรือคำพูดถากถางต่าง ๆ ไม่หมดกำลังใจ ไม่ละทิ้งกิจการงานที่รับผิดชอบกลางคัน^{๕๗}

สุริย์ มีผลกิจ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความอดทน” หมายถึง การมุ่งหน้าทำหน้าทีการงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อมั่นคงในจุดมุ่งหมาย^{๕๘}

^{๕๖} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑ / ยุค), หน้า ๓๒.

^{๕๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม, หน้า ๒๖.

^{๕๘} สุริย์ มีผลกิจ, พระไตรรัตน์ขจัดภัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทคอมฟอร์ม จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๓

สุทธีวรรณ ตันตริจนาวงศ์ รศ.ดร. และศศิกัญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร. ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความอดทน” หมายถึง คุณลักษณะแสดงถึงความเข้มแข็งทั้งทางร่างกายจิตใจ มีความมุ่งมั่นบากบั่นในการปฏิบัติกิจการต่าง ๆ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ก็ตาม^{๕๕}

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า “ความอดทน” หมายถึง มุมนะในการทำกิจการงานด้วยการรักษาภาวะปกติของตนไว้ไม่ว่าจะถูกกระทบกระทั่งด้วยสิ่งอันพึงปรารถนาหรือไม่ก็ตาม มีความมั่นคงหนักแน่นไม่หวั่นไหว เพื่อความสำเร็จของกิจการงาน

๒) ความสำคัญของความอดทน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความอดทน ไว้ว่าความเพียรนี้หมายความว่าไม่ใช่ความเพียรในการทำงานเท่านั้นเองหมายถึงความเพียรที่จะข่มใจตัวเองด้วยความกล้าหาญที่จะข่มใจตัวเองให้อดทนไม่ใช่ออดทนแล้วก็เหมือนว่าใครทำก็ทำไปเราทนเอาไว้ เท่ากับคนอื่นเขาเอาเปรียบเรา ไม่ใช่ออดทนที่จะยังไม่เห็นผลอดทนที่จะทราบว่าสิ่งใดที่เราต้องใช้เวลา ถ้าเราอดทนหรือถ้าพูดตามธรรมดาว่า “เหนียว” ให้ออดทนในความคิด ทำให้ดีเหนียวไว้ในความคิดแล้ว ภายภาคหน้าได้ผลแน่^{๖๐}

พระสฤทธิ์ สุมโน ได้ให้คำอธิบายถึงความสำคัญของ ความอดทน ไว้ว่าความอดทน หรือขันติ ในทางพระพุทธศาสนา มีความสำคัญดังนี้

- (๑) ความอดทนตรากตรำ ย่อมเป็นปัจจัยให้กระทำการงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี
- (๒) ความทนลำบากยอมเป็นปัจจัยไม่ให้เกิดสติสัมปชัญญะ
- (๓) ความทนเจ็บใจยอมเป็นปัจจัยไม่ให้เกิดประทุพติพิศพลาดพลังด้วยโทสะ^{๖๐}

^{๕๕}สุทธีวรรณ ตันตริจนาวงศ์ รศ.ดร. และศศิกัญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร., รายงานการวิจัยการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มเด็ก / เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๒), หน้า ๖.

^{๖๐}พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต, หน้า ๘๘.

^{๖๐}พระสฤทธิ์ สุมโน, “ทัศนคติที่มีต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระมหาชนกไปปรับใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่๑-๓ โรงเรียนประทุมราชวิทยาดำบลกระโสมอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์พระพุทธศาสนามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๓๑.

สรุปได้ว่า ความสำคัญของความอดทน หรือขันติ ในทางพระพุทธศาสนา คือ ความทน ต่อความยากลำบากตรากตรำ การทนต่อทุกขเวทนาและความเจ็บใจ การทนต่ออำนาจของกิเลส หรือความอดทนต่ออนุญารมณณ์อารมณ์ไม่พอใจที่มากระทบ

๓) ลักษณะของบุคคลที่มีความอดทน

พุทธทาส ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความอดทน ไว้ในฆราวาสธรรม ๔ ข้อที่ ๓ ขันติ คือ ความอดทน ไว้ว่า บุคคลที่มีขันติ หรือความอดทนจะมีคุณลักษณะ ดังนี้

- (๑) เป็นบุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็ง
- (๒) เป็นบุคคลที่มีความอาจหาญ ร่าเริงในการกระทำความดี
- (๓) เป็นบุคคลที่สามารถละความชั่วได้ง่ายกว่าคนอื่น^{๖๒}

กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้สรุปความสำคัญของการมีความอดทน ไว้ดังนี้

- (๑) บุคคลที่มีความอดทนจะสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี
- (๒) บุคคลที่มีความอดทนจะสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเต็มใจและไม่แสดงอาการรังเกียจ

- (๓) บุคคลที่มีความอดทนจะมีสติอยู่ตลอดเวลา
- (๔) บุคคลที่มีความอดทนจะมีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเหมาะสม^{๖๓}

ญาณวชิระ ได้ให้คำอธิบายถึงคุณลักษณะของผู้ที่มีความอดทน ไว้ว่า บุคคลที่มีความอดทน จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นผู้ที่มีความอดทนตรากตรำทำงานหนัก สามารถทนต่อความเจ็บใจจากการถูกกล่าวหา หรือนิินทา มีความอดทนต่อสภาวะอากาศที่หนาวบ้าง ร้อนบ้าง ประกอบการทำงานเป็นใหญ่ไม่พรั่นพริ้งต่อหนาวร้อนเป็นต้น

- (๒) เป็นผู้ที่มีความอดทนต่อทุกขเวทนาอันเกิดจากความเจ็บไข้ด้วยประการต่างๆอย่างแรงกล้าไม่แสดงอาการทรมนทรมาย

- (๓) เป็นผู้ที่มีความอดทนต่อการหมิ่นประมาทจากบุคคลรอบข้าง หรือมีความอดทนต่อคำกล่าวหา คำพุดที่เลียดสี เป็นต้น^{๖๔}

^{๖๒}พุทธทาส, พุทธวจนฉบับที่ ๗ ฆราวาสขันติ, (พุทธวจนสถาบัน : มูลนิธิพุทธโฆษาจารย์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๒ – ๑๐๓.

^{๖๓}กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป, คู่มือส่งเสริมความอดทนอดกลั้น, (มหาวิทยาลัยแม่โจ้: โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๓), หน้า ๔ – ๕.

สรุปได้ว่า บุคคลที่มีความอดทน จะมีคุณลักษณะที่มีความเข้มแข็งทางจิตใจ มีอารมณ์ที่มั่นคงไม่หวั่นไหวง่าย ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาขัดขวางในการทำงาน และที่สำคัญ มีความอดทนต่อการกล่าวร้ายของผู้ที่ไม่หวังดี

๕. จิตสำนึกในความรับผิดชอบ

๑) ความหมายของจิตสำนึกในความรับผิดชอบ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “รับผิดชอบ” หมายถึง ยอมรับผลทั้งที่ดีและไม่ดีในกิจการที่ตนได้ทำลงไปหรือที่อยู่ในความดูแลของตน เช่น สมุหบัญชีรับผิดชอบเรื่องเกี่ยวกับการเงิน, รับเป็นภาระธุระ เช่น งานนี้เขารับผิดชอบเรื่องอาหาร เธอจะไปไหนก็ไปเถอะ ฉันรับผิดชอบทุกอย่างในบ้านเอง^{๖๕}

กรมสุขภาพจิต ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความรับผิดชอบ” หมายถึง ลักษณะนิสัย และเจตคติของนักเรียน ซึ่งผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ พร้อมกับเคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต^{๖๖}

Dickinson ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความรับผิดชอบ” โดยเฉพาะความรับผิดชอบของนักเรียนไว้ว่าความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนหมายถึงนักเรียนสามารถตัดสินใจในกระบวนการเรียนของตนเองได้เช่นการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้การแบ่งเวลาการเรียน การประเมินผลการเรียนการเลือกทำกิจกรรมการเลือกพบอาจารย์ที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือได้ เป็นต้นซึ่งอาจจะเป็นการตัดสินใจในพฤติกรรมดังกล่าวเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้^{๖๗}

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะนิสัย หรือเจตคติในการตระหนักถึงภาระหน้าที่ ที่ตนเองจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ และยินดีในการรับผลของการปฏิบัติงานของตนไม่ว่าจะดีหรือไม่ดีก็ตาม

^{๖๕} ญาณวชิระ, ทศชาติปณิธานมหาบุรุษไม่เปลี่ยนแปลง, (กรุงเทพมหานคร: กองทุนพุทธานุกาฬ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๗-๒๘.

^{๖๖} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๒๘๑.

^{๖๗} กรมสุขภาพจิต, คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๔๖), หน้า ๒๘.

^{๖๘} Dickinson. Charles L., *Self – Instruction in Language Learning*, Cambridge :Cambridge University Press, (1998), pp. 9 – 11.

๒) ความสำคัญของจิตสำนึกในความรับผิดชอบ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ไว้ว่า การจะทำงานให้มีประสิทธิผลและให้ดำเนินไปได้โดยราบรื่นนั้นจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องทำด้วยความรับผิดชอบอย่างสูงไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือนจุดประสงค์ที่แท้จริงของงานสำคัญที่สุด ต้องเข้าใจความหมายของคำว่า "ความรับผิดชอบ" ให้ถูกต้อง ขอให้เข้าใจว่า "รับผิดชอบ" ไม่ใช่การรับโทษ หรือถูกลงโทษ "รับชอบ" ไม่ใช่รับรางวัล หรือรับคำชมเชยการรู้จักรับผิด หรือยอมรับรู้ว่าอะไรผิดพลาดเสียหายและเสียหายเพราะอะไร เพียงใด นั้น มีประโยชน์ทำให้บุคคลรู้จักพิจารณาตนเองยอมรับความผิดของตนเองโดยใจจริงเป็นทางที่จะช่วยให้แก้ไขความผิดได้และให้รู้ว่าจะต้องปฏิบัติแก้ไขใหม่ส่วนการรู้จักรับชอบ หรือรู้ว่าอะไรถูกอันได้แก่ปฏิบัติตามความมุ่งหมาย ถูกตามหลักวิชาถูกตามวิธีการนั้น มีประโยชน์ทำให้ทราบแจ้งว่าจะทำให้งานสำเร็จสมบูรณ์ได้อย่างไรจักได้ถือปฏิบัติต่อไป นอกจากนั้น เมื่อเข้าใจความหมายของคำว่า "รับผิดชอบ" ตามนัยดังกล่าวแล้วผู้ที่เข้าใจซึ่งในความรับผิดชอบจะสำนึกตระหนักได้ทันทีว่าความรับผิดชอบคือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำจะหลีกเลี่ยงละเลยไม่ได้ จึงใคร่ขอให้บัณฑิตศึกษาและสังวรระวังในความรับผิดชอบให้มากที่สุดผู้ใดมีความรับผิดชอบ จะสามารถประกอบกรงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหมายไว้ได้อย่างแน่นอน^{๖๔}

กรมสุขภาพจิต ได้ให้อธิบายถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ ไว้ว่า นักเรียนนักศึกษา เป็นวัยที่เริ่มก้าวออกไปสู่สังคมภายนอก เขาชนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้การปรับตัว และการยอมรับกติกาของกลุ่มเพื่อน ของโรงเรียน เพื่อให้ตนสามารถอยู่ในกลุ่มได้อย่างภาคภูมิใจ ดังนั้นการมีวินัยในตนเอง จะก่อให้เกิดความรับผิดชอบในพฤติกรรมและสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป จนเขาชนเหล่านี้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี^{๖๕}

อังคณา บุญสีเสด ได้อธิบายถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ ไว้ว่าความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพราะบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีความเพียรพยายามอดทนตั้งใจในการที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ทัศนคติของบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะกลายเป็นเครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามระเบียบเคารพสิทธิผู้อื่นทำตามหน้าที่ของตนและมีความซื่อสัตย์สุจริตอีกทั้งความรับผิดชอบยังเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคมถ้าบุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบจะช่วยให้สังคมมีความสงบสุขความ

^{๖๔}พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต, หน้า ๑๑๐.

^{๖๕}กรมสุขภาพจิต, คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน สำหรับครู, หน้า ๒๘.

เจริญก้าวหน้าปัญหาสังคมก็จะลดน้อยลงดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในทุกคน^{๑๐}

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ มีความสำคัญ ดังนี้ ทำให้บุคคลรู้จักพิจารณาตนเอง ยอมรับผลของการกระทำไม่ว่าจะดีหรือไม่ดีก็ตาม ช่วยให้ทำกิจการงานได้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ยังช่วยให้เป็นผู้ที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี และยังส่งผลให้กลายเป็นบุคคลที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น สุดท้ายคือช่วยให้สังคมมีปัญหาน้อยลง ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

๓) ลักษณะของบุคคลที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ

กัลยา สุริย์ ได้ให้คำอธิบายถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

- (๑) มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่
- (๒) มีความมานะพยายามในการทำงานให้เป็นผลดี
- (๓) มีความรอบคอบ และซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- (๔) ยอมรับผลของการกระทำของตนเอง
- (๕) พยายามปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้งานดีขึ้น^{๑๑}

อังคณา บุญดีสด ได้ให้คำอธิบายถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ดังนี้

- (๑) ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเต็มกำลังความสามารถ
- (๒) สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
- (๓) ปรับปรุงงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
- (๔) มีการวางแผนในการทำงาน
- (๕) ไม่ปิดความผิดให้กับผู้อื่น^{๑๒}

^{๑๐} อังคณา บุญดีสด, คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๑, สารนิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๘.

^{๑๑} กัลยา สุริย์, การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๖), หน้า ๑๓.

^{๑๒} อังคณา บุญดีสด, คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๑, หน้า ๓๐.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยยึดหลักธรรม กุศลจริยวัตรธรรม ๔ โดยมีลักษณะดังนี้

(๑) มีความรับผิดชอบต่อบ้านเรือนที่ตนอาศัยอยู่ เช่น เมื่อสิ่งของเครื่องใช้หมด ก็จะจัดหาซื้อมาไว้

(๒) เป็นผู้มีความประหยัด คือ เมื่อสิ่งของที่ใช้ภายในบ้านเกิดชำรุด จะทำการซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ โดยที่ไม่ต้องเสียเงินเพื่อซื้อของชิ้นใหม่มาทดแทน

(๓) เป็นผู้รู้จักการพิจารณาในการใช้ การกิน การซื้อสิ่งของ

(๔) เป็นผู้ที่มีศีล มีธรรม^{๓๓}

สรุปได้ว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบ จะมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ คือ เป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรอบคอบ มีความซื่อสัตย์ รู้จักวางแผนในการใช้จ่ายและการปฏิบัติงาน สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และยังเป็นผู้ที่ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม

๖. เศรษฐกิจพอเพียง

๑) ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอมี พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำสมควรที่จะปฏิบัติ^{๓๔}

อำพน กิตติอำพน ดร. ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก^{๓๕}

^{๓๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมนุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**, หน้า ๑๕.

^{๓๔} พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, **คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต** หน้า ๕.

^{๓๕} อำพน กิตติอำพน ดร., **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย**, (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัทเพชรรุ่งการพิมพ์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔.

สุเมธตันติเวชกุล ได้ให้ความหมายของ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองได้ดีเสียก่อนคือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจได้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียวเพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้^{๖๖}

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่พอมี พอกิน พอใช้ สามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน และตั้งอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเอง แม้บางอย่างอาจดูฟุ่มเฟือยแต่ถ้าไม่ทำให้เดือดร้อน ก็จัดเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเช่นกัน

๒) ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสำคัญของ เศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า การรู้จักประมาณตนนี้จะทำให้คนเรารู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้ถูกต้องเหมาะสมกับงาน และได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพทั้งยังทำให้รู้จักขวนขวายศึกษาหาความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองให้ยิ่งสูงขึ้น ส่วนการรู้จักประมาณสถานการณ์นั้น ได้แก่ การรู้จักพิจารณาสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นให้ทราบชัดถึงความเป็นมาและที่เป็นอยู่รวมทั้งที่คาดว่าจะเป็นไปได้ในอนาคต. การรู้จักประมาณสถานการณ์ได้นี้จะทำให้สามารถวางแผนและปฏิบัติการได้ถูกต้องตรงกับปัญหาทันแก่สถานการณ์และความจำเป็น อันจะทำให้งานที่ได้ประโยชน์ที่สมบูรณ์คุ้มค่า การรู้จักประมาณตนและรู้จักประมาณสถานการณ์จึงเป็นอุปการะอย่างสำคัญที่จะเกื้อกูลให้บุคคลดำเนินชีวิตและกิจการงานไปได้อย่างราบรื่นและก้าวหน้า^{๖๗}

^{๖๖}สุเมธ ตันติเวชกุล, **เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง**, (กรุงเทพมหานคร :สุทธาการพิมพ์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑.

^{๖๗}พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, **คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสูงในการดำเนินชีวิต**, หน้า ๑๐.

พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง พอสรุปได้ดังนี้

(๑) ด้านเศรษฐกิจ หากรู้จักประหยัด อดออม ใช้จ่ายแต่พอดี ไม่สร้างหนี้จนเกินความจำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อ ก็จะมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่ดี ทุกคนพอมี พอกิน พอใช้ ก็จะสามารสรสร้างความสุขให้เกิดขึ้นได้

(๒) ด้านสังคม ความพอเพียงจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม ช่วยให้ทุกคนในประเทศอยู่อย่างมีความสุข ภายใต้ความสมานฉันท์ ไม่ต้องแก่งแย่งแข่งขัน

(๓) ด้านการต่างประเทศ ความพอเพียงทำให้ไม่ต้องมุ่งแสวงหาประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติจนเกินความต้องการ ทำให้บ้านเมืองมีความสวยงามน่าอยู่ เป็นที่เชื่อถือแก่ประชาคมโลก ไม่ต้องไปทะเลาะกับประเทศใด ๆ ทำให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาความมั่นคงของรัฐ^{๓๔}

เกษม วัฒนชัย ได้อธิบายถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า เมื่อทุกคนร่วมใจกันใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ได้รับประโยชน์ คือ

(๑) ความสมดุล คือ สมดุลชีวิตสมดุลโรงเรียนสมดุลในชุมชน

(๒) ความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุทางสังคมทางสิ่งแวดล้อม และทางวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดีพร้อมที่จะรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากทั้ง ๔ ด้าน^{๓๕}

สรุปได้ว่า ความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ทำให้รู้จักประมาณในการใช้ชีวิต ประมาณในการใช้จ่าย ในส่วนของสังคมช่วยให้สังคมเข้มแข็ง มีความสมานฉันท์ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาความมั่นคงประเทศ เพราะไม่ต้องไปทะเลาะแย่งชิงกับต่างประเทศ นอกจากนี้ยังสร้างความสมดุลให้ชีวิต และพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

^{๓๔}สุรยุทธ์ จุลานนท์ พลเอก, จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้การปฏิบัติ : แนวทางการบริหารประเทศ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัทเพชรรุ่ง จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑๓ – ๑๘.

^{๓๕}เกษม วัฒนชัย, เส้นทางสู่ความพอเพียง, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๖๕.

๓) หลักในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ศรัทธาธิป มาประสพ ได้อธิบายถึงกรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า กรอบแนวคิดมี ๓ องค์ประกอบหลัก คือ

(๑) ความพอประมาณ ประกอบด้วย

- การมีคุณธรรมที่ถูกต้องดีงาม การรู้จักตัวเอง แบ่งปันไม่เอาเปรียบคนอื่น ไม่เอาเปรียบธรรมชาติคุณธรรมนำชีวิตนำธุรกิจการงาน ไม่เอาเงินนำหน้าปัญญาตามหลัง
- การรู้จักตัวเองรู้จักรักเหง้าภูมิใจเชื่อมั่นมั่นรู้คุณค่าที่มาของตนเองเอกลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิใจในกำพืดถิ่นฐานบ้านเกิดรากเหง้าเผ่าพันธุ์บรรพบุรุษภูมิใจในของกินของใช้พื้นบ้านกินอยู่แบบไทยๆวิถีไทยเข้าถึงคุณค่ามากกว่ายึดติดรูปแบบ
- มีชีวิตเรียบง่ายพออยู่พอกินพอใช้ไม่หน้าใหญ่ไหลตามกระแสรู้กาลและเทศะมีความสุขตามอัตภาพขนาดปริมาณที่พอดีไม่มากเกินไปไม่ใหญ่เกินไปไม่ติดแบรด์คิดแต่สร้างภาพไม่ไหลตามกระแสตามโฆษณาบ้าบริโภคนิยม

(๒) เป็นผู้มีเหตุผล ประกอบด้วย

- การมีหลักวิชา กินอยู่อย่างมีข้อมูลอย่างมีคุณภาพตัดสินใจด้วยข้อมูลความรู้ “รู้เขารู้เรา” รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงไม่ทำตามๆกันรู้ตัวเองรู้ท้องถิ่นรู้ศักยภาพรู้ “ทุนชุมชน” รู้ปัญหารู้โลกาภิวัตน์แสวงหาความรู้ศึกษาในระดับสูงขึ้นตามศักยภาพของตนเอง
- การมีแผน มีแผนชีวิตครอบครัวแผนชุมชนแผนยุทธศาสตร์แผนงานองค์กรแผนงบประมาณครอบครัวรายรับรายจ่ายหนี้สินแผนการลงทุนแผนเศรษฐกิจพอเพียง
- การเป็นมืออาชีพ คุณภาพมั่นคงยั่งยืน “อิทธิบาท ๔” (ฉันทะวิริยะจิตตะวิมังสา) ใจรักจริงรู้รอบรู้ลึกทำดีมีคุณภาพด้วยความสม่ำเสมอ

(๓) มีภูมิคุ้มกันที่ดี ประกอบด้วย

- การมีระบบชีวิตที่ดี ครอบครัวอบอุ่นมีความมั่นคงในชีวิตลูกได้รับการเลี้ยงดูที่ดีลูกมีการศึกษาที่ดี
- การมีระบบเศรษฐกิจชุมชน ท้องถิ่นที่ดี ชุมชนเข้มแข็งมีระบบเศรษฐกิจชุมชนสวัสดิการชุมชนเครือข่ายชุมชนเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานสหกรณ์ SMEs เน้นการผลิตเพื่อบริโภคในท้องถิ่นก่อนพึ่งตลาดภายนอกหรือส่งออก

- มีระบบการจัดการองค์กรที่ดี องค์กรหน่วยงานรัฐเอกชนรัฐวิสาหกิจมี
 ธรรมเนียมปฏิบัติระบบการจัดการที่ดีมีผู้นำและผู้ตามที่ดีผู้นำสร้างแรงบันดาลใจทำให้ทุกคนใจ
 ดีใจกว้างใจสู้ใจถึง (เข้าใจ - เข้าถึง)^{๕๐}

๒.๒.๒ ปัจจัยภายนอกตัวนักศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและ
 จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม อันได้แก่ สภาพครอบครัว สภาพแวดล้อมด้าน
 สถานศึกษา สภาพแวดล้อมทางสังคม และสถาบันศาสนา ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งใน
 การทำหน้าที่ในปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่นักศึกษา

๑. ปัจจัยด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา

๑) ความหมายของสภาพครอบครัว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า
 “ครอบครัว” หมายถึง ผู้ร่วมครัวเรือน คือ สามี ภรรยา และบุตร เป็นต้น^{๕๑}

สุนันทา ศิริวาท ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครอบครัว” ไว้ว่า หมายถึง หน่วย
 ของสังคม อันประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป มาอยู่ร่วมกันภายใต้ครัวเรือนเดียวกัน มี
 ความสัมพันธ์กันทางกฎหมาย ทางสายโลหิต รวมทั้งทางการเลี้ยงดู มีการปฏิสัมพันธ์ในฐานะ สามี
 ภรรยา บุตร พี่น้อง มีความรัก ความผูกพันต่อกัน มีการถ่ายทอดวัฒนธรรม และจริยธรรมแก่กัน
 เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม^{๕๒}

สรุปได้ว่า “ครอบครัว” หมายถึง หน่วยของสังคมขนาดเล็ก ที่มีบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
 อยู่ร่วมกัน โดยมีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือความสัมพันธ์ด้านอื่น โดยมีการปฏิสัมพันธ์กัน
 ในฐานะ พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสาว พี่น้อง เครือญาติ โดยมีกิจกรรมการถ่ายทอดความเชื่อ วัฒนธรรม
 และจริยธรรมต่อกัน

^{๕๐}ศรัทธาธิป มาประสพ, “การจัดการขยะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”, วิทยานิพนธ์ศิลป
 ศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑ – ๑๘.

^{๕๑}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๓๐๓.

^{๕๒}สุนันทา ศิริวาท, “การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัด
 แพร่”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘), หน้า ๑๘.

๒) การทำหน้าที่ของครอบครัว

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้อธิบายถึงการทำหน้าที่ของครอบครัวในการเป็นแหล่งหล่อหลอมคุณธรรมด้วยความรัก ไว้ว่า ครอบครัวเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสมาชิกที่ดีให้กับสังคม ประเทศชาติ โดยเริ่มที่การพัฒนาให้ครอบครัวซึ่งเป็นฐานรากของประเทศมีความแข็งแรง สมาชิกที่ได้รับการหล่อหลอมจากครอบครัวที่อบอุ่นจะส่งผลให้สังคมเต็มไปด้วยสมาชิกที่รักใคร่ กลมเกลียว เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ดังนั้นครอบครัวควรมีลักษณะ ดังนี้

- (๑) มีสมาชิกอยู่ร่วมกัน อยู่พร้อมหน้ากัน
- (๒) สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน
- (๓) มีการช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน
- (๔) สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจซึ่งกันและกัน
- (๕) สมาชิกในครอบครัวช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่กันและกัน
- (๖) สมาชิกในครอบครัวให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน^{๘๓}

ธาดา เจริญกุล ได้อธิบายถึงการทำหน้าที่ของครอบครัว ไว้ว่า ครอบครัวมีภารกิจพึงปฏิบัติเพื่อให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวได้รับการตอบสนอง ทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ ทั้งในสภาวะปกติและในสภาวะที่เจ็บป่วย โดยมีเป้าหมายให้สมาชิกในครอบครัวมีการพัฒนา และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก^{๘๔}

สรุปได้ว่า ครอบครัวจะทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้ ดูแลสมาชิกในครอบครัวให้ได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ไม่ว่าจะในสภาวะปกติหรือในสภาวะที่ไม่ปกติ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ให้สมาชิกในครอบครัวสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

^{๘๓} ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, ครอบครัว – แหล่งหล่อหลอมคุณธรรมด้วยความรัก, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๙.

^{๘๔} ธาดา เจริญกุล, “การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของผู้ที่พยายามฆ่าตัวตาย”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖.

๒. ปัจจัยด้านสถานศึกษา

๑) แนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษา

สถานศึกษา นับเป็นสถาบันหลักที่สำคัญยิ่งในการทำหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรม และ จริยธรรมให้กับเด็กทุกคนที่ต้องผ่านระบบโรงเรียน วิทยาลัย หรือแม้กระทั่งมหาวิทยาลัย โดยมีครู ที่ผ่านการฝึกอบรม มีประสบการณ์ มีจรรยาบรรณของความเป็นครู ที่เป็นที่น่าเคารพ เป็นแบบอย่าง ของนักศึกษา สถานศึกษาจึงเป็นสถาบันที่สำคัญของคนไทย และสังคมไทยมาตลอดทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

สายฤดี วรกิจโกภาทร และคณะ ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับสถานศึกษาที่มีผลต่อ การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ไว้ว่า^{๔๕} สถานศึกษาจัดเป็นสิ่งแวดล้อมแรก ๆ ของชีวิตเด็ก เปรียบเสมือนฐานของการเรียนรู้ฐานแรกที่เด็กจะได้รับรู้และสัมผัสครู อาจารย์หรือผู้สอนจึงเป็น เสมือนพ่อแม่ เป็นบ้านหลังที่สอง แต่ที่พิเศษกว่า คือ ครูมีพื้นฐานของการพัฒนาเด็ก โดยมีความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนาคนทั้งตัว ซึ่งแตกต่างจากพ่อแม่ตรงจุดนี้ที่สำคัญ โดย สถานศึกษามีความพร้อมด้านการพัฒนาหลักคิด และประสบการณ์ในการพัฒนาคนให้สามารถอยู่ ร่วมกัน ทำบทบาทต่าง ๆ สถานศึกษาจึงเป็นบริบทสำคัญในการเรียนรู้ของการเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ต่อไป ไม่ต่างจากครอบครัว

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวได้ทำการศึกษาถึงการปลูกฝัง คุณธรรมโดยผ่านสถานศึกษา สรุปได้ว่า สถานศึกษาควรจัดรูปแบบและกระบวนการปลูกฝัง คุณธรรม ดังนี้

(๑) การอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอแก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งที่ เป็นส่วนบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยครู อาจารย์ให้ความเอาใจใส่ใกล้ชิดเหมือนญาติผู้ใหญ่ รวมทั้ง สอดแทรกจริยศึกษาในการสอนทุกรายวิชา

(๒) การนำเสนอแบบอย่างของการทำความดี โดยการเล่าหรืออ่าน ชีวิตประวัติของบุคคลที่ทำความประ โยชน์ให้แก่สังคม เป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีอุดมคติในชีวิต

(๓) การจัดสภาพแวดล้อมและกำหนดนโยบาย โดยสถานศึกษาต้องกำหนด เป็นนโยบายที่ชัดเจน และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

^{๔๕}สายฤดี วรกิจโกภาทร รศ.ดร. และคณะ, คู่มือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบัน การศึกษา, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๓๒.

(๔) ผ่านกระบวนการกลุ่มและการลงมือปฏิบัติ โดยจัดให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์การเรียนรู้ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการที่เกี่ยวกับการยกระดับคุณธรรมจริยธรรมในจิตใจของผู้เรียน

(๕) ประกาศความดีให้ปรากฏ เป็นการประกาศยกย่องคนที่ทำดี และลงโทษคนที่ทำไม่ดี โดยเฉพาะในช่วงเวลาเช้าแถวหน้าเสาธง หรือตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสถานศึกษาได้จัดขึ้น^{๔๖}

สรุปได้ว่า สถาบันการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลโดยตรงต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้นักศึกษา โดยการให้ความรู้ การเป็นแบบอย่าง รวมถึงการยกย่องให้เกียรติคนที่ทำความดี

๓. ปัจจัยด้านสังคม

๑) แนวคิดเกี่ยวกับด้านสังคม

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้กล่าวถึงบทบาทของสังคมในการเป็นส่วนหนึ่งที่จะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ว่าหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรท้องถิ่น สื่อทุกแขนง ต่างก็มีบทบาทที่สำคัญในการช่วยสร้าง ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม ตัวอย่างเช่น สื่อมวลชนควบคุมดูแลสื่อที่เผยแพร่สู่เยาวชน ไม่ให้เกิดแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม ชุมชน ซึ่งอยู่ใกล้ชิดสามารถปลูกฝังความดีมีคุณธรรมได้ครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษาที่อยู่ในความดูแล สร้างสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการพัฒนาทางด้านคุณธรรม สร้างความรักความผูกพันต่อชุมชนให้เกิดขึ้น เป็นต้น^{๔๗}

สายฤดี วรกิจโกคาทร รศ.ดร. และคณะ ได้กล่าวถึงรูปแบบของกิจกรรมที่จะนำสู่ความสำเร็จในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของสังคม ไว้ว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ที่สถาบันทางสังคมควรคำนึงถึง คือ

- (๑) มีต้นแบบที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรม
- (๒) มีรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านสื่อมวลชน
- (๓) มีรูปแบบและกระบวนการปลูกฝังที่หลากหลาย
- (๔) มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับหรือประมวลจริยธรรม

^{๔๖} สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย, หน้า ๓๒.

^{๔๗} ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้าคุณธรรม, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๓๖.

- (๕) ผู้นำองค์กรมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม
- (๖) การได้รับการสนับสนุน ให้กำลังใจ ในการทำความดี
- (๗) สร้างกระแสนิยมในการทำความดี^{๘๘}

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ได้กล่าวถึงบทบาทของสังคม โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่ควรจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เยาวชน ไว้ว่า ชุมชน คือ ฐานที่มั่นสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในสมาชิกครอบครัว และชุมชน เพื่อให้เยาวชนจะสามารถดำเนินชีวิตในชุมชนอย่างสมดุล เป็นแรงขับเคลื่อนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยมีวิธีการปลูกฝังดังนี้

- (๑) ด้วยระบบที่มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีลักษณะแห่งสังคมเรียนรู้ที่เป็นพลวัตร
- (๒) การสร้างความตระหนัก เป็นการสอนให้ค้นหาตนเองให้รู้จักตนเอง
- (๓) ใช้รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ อันเกิดจากขั้นตอนหลายขั้นตอน คือ การลงมือทดลอง การลงมือกระทำจริงในสถานการณ์จริง การสาธิตวิธีการ สั่งสอนด้วยการบอกเล่า และอาศัยพิธีกรรม^{๘๙}

๔. ปัจจัยด้านสถาบันทางศาสนา

๑) แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันศาสนา

กัญจน์คหัฐ ปิยะกาญจน์ ได้กล่าวถึงสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ไว้ว่า สถาบันทางศาสนา มีความผูกพันกับคนในสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ การนำหลักธรรมในศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ประกอบกิจกรรม ตลอดจนถึงพิธีกรรมต่าง ๆ มักจะทำให้เกิดเป็นมโนทัศน์ทางจริยธรรมในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ผู้นำถือศาสนาพุทธ กระทำการต่าง ๆ โดยที่ปราศจากอกุศล และความอคติ ก็จะส่งผลให้เกิดมโนทัศน์ในด้านความยุติธรรม สามารถตัดสินใจหรือพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเที่ยงตรง เป็นต้น^{๙๐}

^{๘๘} สายฤดี วรกิจ โภคาทร รศ.ดร. และคณะ, คู่มือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถานบันศาสนา หน่วยงานของรัฐและเอกชน, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๓๖ – ๓๗.

^{๘๙} ศูนย์คุณธรรม, โครงการวิจัยคุณธรรมและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย, รายงานการวิจัย, (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล : ศูนย์คุณธรรม, ๒๕๕๒), หน้า ๘๙ – ๙๐.

^{๙๐} กัญจน์คหัฐ ปิยะกาญจน์, “วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕.

สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติที่สถาบันทางศาสนา จะนำมาเป็นหลักในการมีส่วนร่วมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไว้ว่า

(๑) ต้องมีความร่วมมือกันในการเผยแพร่หลักคำสอนของศาสนาเข้าสู่สังคมและเยาวชน

(๒) วิธีการเผยแพร่หลักคำสอน จะต้องเน้นเชิงรุก โดยการสอนหลักธรรมเข้าสู่เยาวชนด้วยกิจกรรมต่าง ๆ

(๓) เพิ่มความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ

(๔) ปรับยุทธวิธีในการเผยแพร่ศาสนา เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ^{๕๑}

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ได้กล่าวว่า สถาบันศาสนาเป็นสถาบันพื้นฐานของความดีของมนุษย์ เป็นจุดเริ่มต้นของบรรทัดฐาน แบบแผน จริยธรรม และคุณธรรมประจำตน สถาบันศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม จึงมีหน้าที่เพื่อดำรงสังคมให้สงบสุขและนับเป็นปัจจัยหนึ่งในการปลูกฝังคุณธรรมด้วยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ใช้รูปแบบและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตามประเพณีนิยม

(๒) ใช้การเผยแพร่หลักธรรมทางศาสนาตามพลวัตร ด้วยวิธีการ ๑. จัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียน ๒. จัดอบรมคุณธรรมจริยธรรม ๓. โดยใช้ระบบ คือ ผ่านโรงเรียนปริยัติธรรมเพื่อสอนบาลี และนักธรรม

(๓) ใช้รูปแบบและกระบวนการปลูกฝังโดยผ่านรูปแบบ^{๕๒}

๒.๓ การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

สุทธวีรธม ตันตริจนาวงศ์ รศ.ดร. และศศิกัญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร. ได้อธิบายถึงการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ ไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข โดยคุณธรรมพื้นฐานประกอบด้วย

^{๕๑} สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ, เข้าถึงหลักธรรม นำคำสอนสู่ชีวิต รวมพลังสร้างสันติ, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัทพริกหวานกราฟิก จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๔๗.

^{๕๒} สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, “โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย”, หน้า ๗๘ – ๘๑.

๑) ประหยัด คือ ดำเนินชีวิตด้วยความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รู้จักฐานะทางการเงินของตน รู้จักเก็บออม

๒) ซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตนให้ตรงต่อเวลา ต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ

๓) มีวินัย คือ ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา องค์กร ประเทศชาติ รวมถึงการมีวินัยต่อตนเอง

๔) สุขภาพ คือ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ

๕) สะอาด คือ รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ

๖) สามัคคี คือ เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของบุคคลรอบข้างทั้งที่เป็นเพื่อน เป็นพี่หรือเป็นน้อง และรู้บทบาทของตนเอง

๗) มีน้ำใจ คือ รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือผู้อื่นบ้าง

๘) ขยัน คือ มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง สู้งาน กล้าเผชิญอุปสรรค^{๕๑}

กัญจน์คหัทธ ปิยะกาญจน์ ได้อธิบายถึงการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมโดยครอบครัว ไว้ว่า ผู้ปกครองในครอบครัวของเยาวชน ได้ใช้วิธีการปลูกฝังคุณธรรมแต่เยาวชนภายใน การดูแลของตน ดังนี้

๑) โดยการสั่งสอนโดยตรง คือ การบอกให้กระทำ หรือห้ามไม่ให้กระทำสิ่งใด ๆ จะใช้วิธีการชี้แนะ สั่งสอน อบรมโดยตรงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า

๒) การเป็นต้นแบบ โดยมีตัวแบบ ๓ ประเภท คือ ๑. ตัวแบบจริง ได้แก่ ผู้ปกครองแสดงให้เห็นจริง ๒. ตัวแบบสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบในโทรทัศน์ ภาพยนต์ โดยการดูละคร หนังสือ หรือรายการโทรทัศน์ร่วมกันระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง ๓. ตัวแบบคำบอกเล่า ได้แก่ การเล่าให้ฟัง นำหนังสือมาให้อ่าน เช่น นิทาน เป็นต้น

^{๕๑}สุทธีวรรณ ดันดิรจนาวงศ์ รัต.ดร. และศศิกาญจน์ ทวีสุวรรณ รัต.ดร., รายงานการวิจัยการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มเด็ก / เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ, หน้า ๒๕ – ๒๖.

- ๓) สอดแทรกขณะทำกิจกรรมยามว่างร่วมกัน
- ๔) ใช้หลักศาสนา ได้แก่ การชวนบุตรหลานเข้าวัดทำบุญ ฟังให้สวดมนต์ก่อนนอน เป็นต้น^{๕๔}

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้นำเสนอขั้นตอนของการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

๑) มีคุณธรรมนำเป็นนิมิต คือ วิสัยทัศน์ ปรัชญาและคำขวัญของโรงเรียนจะต้องมีแนวโน้มไปในทิศทางของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน

๒) ต้นแบบคิด พูด ทำดี คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดดี ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีภาวะความเป็นผู้นำ เป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ได้บังคับบัญชาและลูกศิษย์ ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม บัญญัติต่าง ๆ นี้เป็นเครื่องยืนยันว่าการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในนักเรียนก็มีโอกาสประสบความสำเร็จ

๓) สามัคคีพร้อมร่วมใจ คือ ครู บุคลากรของสถานศึกษา ต้องเป็นหนึ่งในการผลิตคนโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมดำเนินไปจนประสบความสำเร็จ

๔) สร้างวินัยใจห่มชื่น คือ บรรยากาศในสถานศึกษาต้องเอื้อต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม^{๕๕}

๒.๔ แนวทางการส่งเสริม / พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม

แนวคิดในการส่งเสริม / พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์เป็นคนเก่งคนดีและมีความสุขโดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัยเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมในนักเรียน ซึ่งในมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ ๖ ประการคือ

- ๑) ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ
- ๒) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
- ๓) ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที

^{๕๔} กัญจน์คหัฐ ปิยะกาญจน์, “วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๑ – ๑๐๒.

^{๕๕} ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, **สังคมคุณธรรม : คู่มือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา** หน่วยงานของรัฐและเอกชน, หน้า ๓๖ – ๔๔.

- ๔) ผู้เรียนมีเมตตากรุณาโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว
- ๕) ผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- ๖) ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม^{๕๖}

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้ว่า^{๕๗} อุปสรรคของการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมคือระบบการศึกษาที่เอาวิชาเป็นตัวตั้งมุ่งเน้นว่าเรียนวิชาอะไรได้ใช้ตำราอะไรสอบวิชาอะไรและสำเร็จวิชาอะไรในเรื่องนี้ท่านเจ้าคุณพรหมคุณาภรณ์พุดมา ๒๐ – ๓๐ ปีว่าเป็นการศึกษาแยกส่วนแยกการศึกษาจากชีวิตเด็กไม่ยากคุยกับพ่อแม่ปู่ย่าตายายเพราะคุยแล้วไม่ได้คะแนนเพราะคะแนนไปอยู่ในการท่องตำราอันที่แท้จริงพ่อแม่ปู่ย่าตายายมีความรู้ในตัวน่าจะเรียนรู้หากนำจริยธรรมไปทำเป็นวิชาจริยธรรมก็จะไม่เกิดเพราะจริยธรรมไม่ใช่วิชาเหมือนกับที่ท่านอาจารย์พุทธทาสจะย้ำว่าการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดคือการปฏิบัติและการได้ผลจากการปฏิบัติที่เรียกว่าปฏิเวธคือผลจากการปฏิบัติ

ภณิชนา ชมสุวรรณ ได้กล่าวถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมที่พึงประสงค์ อันเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมให้กับคนไทย ได้แก่

- ๑) พากเพียร หมายถึง พลังในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานโดยไม่ย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อย ลำบากและอุปสรรค จนสามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมาย
- ๒) เสริมสร้างคนดี หมายถึง การตั้งกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับให้กับตนเอง โดยใช้ปัญญาพิจารณาและวินิจฉัยการกระทำ และความประพฤติมิให้ผิดพลาดและเสื่อมเสีย
- ๓) รู้รักสามัคคี หมายถึง การมีความรับผิดชอบในอันที่จะใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถ ในการเกื้อกูล สร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
- ๔) มีน้ำใจ หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น การให้อภัยให้กำลังใจ ตลอดจนรู้จักการวางตัวอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ
- ๕) ใฝ่ประหยัด หมายถึง การรู้จักคิด วิเคราะห์ พิจารณาในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยความประหยัด

^{๕๖} สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพัฒนาเพื่อ การประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุดทอง จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๒๐.

^{๕๗} ประเวศ วะสี, ระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล นนทบุรี, ๒๕๕๐), หน้า ๓ – ๕.

๖) ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การใช้สติปัญญาในการกระทำให้เกิดประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ระลึกถึงความถูกต้อง จนกระทั่งได้รับความเชื่อมั่น และงานประสบความสำเร็จ

๗) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การยอมรับตนเองทั้งในด้านความเป็นอยู่ ด้านความรู้ ความสามารถ เพื่อเรียนรู้ พัฒนาตนเองในการปฏิบัติงาน ยอมรับความคิดของผู้อื่น ไม่ก้าวก่ายในหน้าที่ของผู้อื่น

๘) เรียงร้อยไมตรี หมายถึง การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวาง มีเหตุผล มีจิตใจมั่นคง ไม่มีอคติ รู้จักประสานสัมพันธ์กับบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงาน

๙) หัวงดีมีเมตตา หมายถึง การมีความคิดและจิตใจที่เปิดกว้าง หนักแน่น มีเหตุผล ไม่เห็นแก่ตัว ร่วมแรงร่วมใจกับผู้อื่น โดยถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก^{๕๔}

ดวงเดือน พันธุมนาวิน กล่าวอธิบายถึงการพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไว้ว่าจิตลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา เป็นสิ่งสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลและมีบทบาทต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลเหล่านี้ต่อไปในอนาคต สถาบันการศึกษาจึงควรมุ่งที่จะจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนาจิตลักษณะสำคัญ ๑๐ ประการในนิสิตนักศึกษาไทย ประกอบด้วย จิตลักษณะ ๘ ด้าน ได้แก่

- ๑) การมีสติปัญญาขั้นนามธรรม
- ๒) สุขภาพจิตดีและการปรับตัวได้ทางจิตสังคม
- ๓) การหยั่งลึกทางสังคมสูง
- ๔) ค่านิยมทางการศึกษาและการใฝ่รู้สูง
- ๕) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิสูง
- ๖) เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกฎเกณฑ์และเหนือกฎ
- ๗) มุ่งอนาคต ควบคุมตนเองสูง
- ๘) เชื่ออำนาจในตนเองมาก

ส่วนจิตลักษณะที่สำคัญต่อนิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะมี ๒ ประการ

- ๙) ทักษะคติ คุณธรรม และค่านิยมของคนเก่ง ดี มีความสุข

^{๕๔} ภาณีชญา ชมสุวรรณ, “คุณธรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน”, รายงานการวิจัย, (ทุนสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม: สำนักงานจัดการองค์ความรู้, ๒๕๔๘), หน้า ๓.

๑๐) จรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งหมายถึง คุณธรรม ค่านิยม และการเคารพกฎ ระเบียบ มีจรรยาบรรณตามที่วิชาการและวิชาชีพของตนกำหนดไว้เพื่อการเป็นคนดี คนเก่ง และมีสุขในงาน อาชีพของตน^{๕๕}

สรุปได้ว่า การที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณธรรม และจรรยาบรรณนั้น สำคัญที่สุดคือ สถาบันการศึกษา ที่จะจัดระบบการเรียนการสอน รวมถึงวิชาที่เรียนให้เกื้อกูลสนับสนุนให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรม และจรรยาบรรณ โดยจะต้องปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรมในด้านต่าง ๆ อาทิ ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ การมีความสามัคคี และเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๕ บริบทของวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่

๒.๕.๑ ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนช่างอุตสาหกรรมเอกชนแห่งแรกของประเทศไทย ได้ริเริ่มและก่อตั้งโดย ดร. ณรงค์ มงคลวนิช ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนช่างกลสยาม” เปิดสอน ๓ สาขาวิชา คือ

๑. สาขาช่างยนต์
๒. สาขาช่างไฟฟ้า
๓. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์

ทำพิธีเปิดโรงเรียนเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๐๘ โดย ฯพณฯ ท่าน ม.ล. ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จากการที่โรงเรียนช่างกลสยามพัฒนาการจัดการศึกษาระดับอนุปริญา และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจึงเปลี่ยนชื่อเมื่อ พุทธศักราช ๒๕๒๔ เป็น “โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม” (ช่างกลสยาม) และได้รับการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการปรับสภาพเป็น “วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรสายเทคโนโลยี และวิชาชีพ สู่การพัฒนาประเทศและสังคม บนเนื้อที่ ๘ ไร่ ๓ งาน ๖๗ ตารางวา ปัจจุบันวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทานจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสาขาวิชาที่หลากหลาย

วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ได้ทำการเปิดสอนหลักสูตรต่าง ๆ ดังนี้ พุทธศักราช ๒๕๔๕ เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรี คณะเทคโนโลยี ๒ สาขาวิชา คือ สาขาวิชาเทคโนโลยียานยนต์ และสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คณะบริหารธุรกิจ ๓ สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรี

^{๕๕} ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ การวิจัยและการพัฒนาบุคคล, หน้า ๒๑๒.

คณะศิลปศาสตร์ ๒ สาขาวิชา คือ สาขาวิชานิติศาสตร์ – สื่อดิจิทัล และสาขาวิชาการโรงแรม และการท่องเที่ยว คณะเทคโนโลยี เปิดสาขาวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในปี พุทธศักราช ๒๕๕๑ เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรี คณะการบัญชี ๑ สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการบัญชี ส่วนในปีพุทธศักราช ๒๕๕๒ เปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท โครงการบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการบริหารการศึกษา

๒.๕.๒ การบริหารงานวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่

ปรัชญา

กลจักรความรู้สู่การพัฒนาไทย

ปณิธาน

วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามมุ่งมั่นจัดการศึกษา เพื่อสร้างบัณฑิตวิชาชีพชั้นสูงให้มีความสามารถควบคู่ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อรองรับความต้องการที่แท้จริงของสังคม และเป็นกลจักรแห่งความรู้ สู่ทักษะอาชีพครบวงจร

วิสัยทัศน์

วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เป็นกลจักรความรู้ที่แท้จริงของธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย

พันธกิจ

๑. จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของธุรกิจและอุตสาหกรรม

๒. สร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมที่มีคุณค่า สามารถนำมาสร้างคุณประโยชน์ให้กับอุตสาหกรรมได้

๓. บริการวิชาการ วิชาชีพให้กับชุมชนและสังคม

๔. อนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม

๕. บริหารจัดการเชิงธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์

๑. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

๒. สร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง

๓. บริการวิชาการ วิชาชีพแก่ชุมชนและสังคมตามความเหมาะสม

๔. อนุรักษ์ สืบสาน เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม

การจัดแบ่งส่วนงาน

๑. ส่วนงานในความรับผิดชอบของอธิการบดีมี ๕ ส่วนงาน ได้แก่ สำนักอธิการบดี ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษา ฝ่ายทรัพยากรบุคคล และ Siam Tech Arena

๒. ส่วนงานในความรับผิดชอบของรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มี ๘ ส่วนงาน ได้แก่ คณะเทคโนโลยี คณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี คณะศิลปศาสตร์ สำนักสามัญศึกษา สำนักวิชาการ สำนักหอสมุด และฝ่ายแนะแนว

๓. ส่วนงานในความรับผิดชอบของรองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มี ๘ ส่วนงาน ได้แก่ สำนักประกันคุณภาพ สำนักงานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ฝ่ายกิจการนักศึกษา ฝ่ายบัญชีและการเงิน ศูนย์พยาบาล งานจัดซื้อ งานอาคารสถานที่ งานจัดฝึกงานและสหกิจศึกษา

๒.๕.๓ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

๑. จัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม

๒. จัดสอบธรรมศึกษาเป็นประจำทุกปี

๓. จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ๕ ธันวาคมหาราช

๔. จัดกิจกรรมถวายเทียนพรรษา

๕. จัดพิธีไหว้ครู

๖. จัดกิจกรรม ๑๒ สิงหาคมหาราชินี

๗. จัดกิจกรรมเทศน์มหาชาติ

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเมตตา

ณัฐมา ชันติธรรมกุล ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรักในพุทธศาสนา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการมีเมตตา เพราะทางพุทธศาสนาจัดความรักกับความเมตตาเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ เมตตากรุณา หมายถึง การมีความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น จากงานวิจัยสรุปได้ว่า รักในทางพระพุทธศาสนาสามารถแบ่งได้เป็น๓ระดับคือ

(๑) ความรักตนเองเป็นความรักแบบสีเนหาที่เจือด้วยตัณหาอันประกอบไปด้วยคุณคือเป็นความสุขขั้นต่ำของมนุษย์เป็นความสุขสบายทางร่างกายเป็นความสุขใจซึ่งน้าใจสบายใจส่วนโทษคือเป็นความสุขที่เจือด้วยความทุกข์และก่อให้เกิดอคติได้

(๒) ความรักผู้อื่นจัดเป็นความรักแบบเปรมเกิดจากเหตุปัจจัย๒ประการคือ ด้วยการอยู่ร่วมกันในชาติปางก่อนและด้วยการเกื้อกูลกันในชาติปัจจุบันดังนั้นจึงสามารถแบ่งได้เป็น๓อย่างคือ๑. ความรักระหว่างพ่อแม่และลูก๒. ความรักระหว่างสามีภรรยา๓. ความรักระหว่างเพื่อน

(๓) ความรักแบบเมตตาเป็นความรักที่อยากให้ผู้อื่นมีความสุขและสามารถพัฒนาความรักแบบเมตตาให้เป็นเป็นความรักแบบเมตตาอุปมัญญาคือความรักที่แผ่ไปสู่มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายด้วยความสม่ำเสมอโดยไม่มีประมาณไม่จำกัดขอบเขต^{๑๑๑}

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้ทำการวิจัยคุณลักษณะ และกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ความเมตตา สรุปได้ว่า ความเมตตา เป็นคุณธรรมที่สนับสนุนให้บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็กิจกรรมของสถานศึกษา ชุมชน หรือสังคมที่ใหญ่ขึ้น โดยมุ่งหวังผลเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นคุณธรรมที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิต ทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นสุขในสังคม นอกจากนี้ยังเป็น การเคารพและให้ความสำคัญต่อชีวิต ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่^{๑๑๒}

จากการศึกษาในเรื่องของความเมตตา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะเป็เพศใด วัยใด หากขาดซึ่งความเมตตาแล้ว เมื่อนั้นจะพบแต่ความผิดของคนอื่น การแย่งชิงและศัตรูก็จะมีอยู่รอบตัว ความพยายามเบียดเบียนก็จะเกิดขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่หากบุคคลทุกคนมีความเมตตา ก็จะช่วยรักษามวลมนุษย์ให้อยู่รอดปลอดภัยได้ และยังสามารถรักษาโลกใบนี้ ให้ปลอดจากสงครามได้อีกด้วย ดังนั้น ความเมตตาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเยาวชนของไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

๒) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

ริเรืองรอง รัตนวิไลสกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้สึกเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกรัฐสภาไทย พบว่า สมาชิกสภาให้คุณค่าหรือให้ความสำคัญ ของความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ไม่ได้เคร่งครัดในทางปฏิบัติอย่างคงเส้นคงวา นอกจากนี้ปัจจัยที่มีผลต่อความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกรัฐสภาไทย ประกอบด้วย ๓ ปัจจัย คือ ความพึงพอใจต่อเงินเดือน ระยะเวลาการสังกัดพรรคการเมือง และ

^{๑๑๑} ฉันทมา ชันดิธรรมกุล, การศึกษาความรักในพุทธศาสนา, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาพระพุทธศาสนา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๑-๑๐๔.

^{๑๑๒} ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, สังคมคุณธรรม : คู่มือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันศาสนา หน่วยงานของรัฐและเอกชน, หน้า ๒๓.

ค่านิยมในการทำงาน จึงทำให้อนุমানได้ว่า คนไทยจะยึดถือความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อสังคม ในเรื่องใดที่จะนำไปสู่ความเสียหายอันจะเกิดขึ้นกับตนแล้ว ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคมจะลดน้อยลง และในกรณีที่ไม่มีความจำเป็นต้องซื่อสัตย์หรือต้องรับผิดชอบต่อสังคม ความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อสังคมจะลดน้อยลงเช่นกัน^{๑๑๒}

อภิญา อิงอาจ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สรุปได้ว่า สถาบันทางสังคมที่มี บทบาทสำคัญต่อเยาวชนคือสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ความซื่อสัตย์สุจริตของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการ ตั้งใจที่จะประพฤติในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งหน้าที่ในครอบครัวและหน้าที่ในโรงเรียน นอกจากนี้แล้วเด็กวัยรุ่นจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่างและคล้อยตามลักษณะของเพื่อนๆ ไปได้ โดยง่าย^{๑๑๓}

สุชาดา กรเพชรปราณี ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ความไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการ ของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาร้อยละ ๕๙ เคยกระทำพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการ โดยส่วนใหญ่เป็นการลอกแบบฝึกหัด รองลงไปเป็นการทุจริตในการสอบ การเปลี่ยนแปลงข้อมูล และไม่ซื่อสัตย์ในการทำรายงาน โดยนักศึกษามีแนวโน้มที่จะกระทำ ในเรื่องความไม่ซื่อสัตย์ ทางวิชาการมากกว่านักศึกษาหญิง และจากการวิจัยทำให้ทราบอีกว่าการกระทำ ความไม่ซื่อสัตย์ ทางวิชาการเป็นการกระทำตามกลุ่มเพื่อนที่ตนปฏิสัมพันธ์อยู่ด้วย^{๑๑๔}

Nina Mazar ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ของคนที่เชื่อว่าตนเองซื่อสัตย์ พบว่า บุคคลทั่วไปมักคิดว่าตัวเองเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ แต่จากการทดลองทำให้ทราบว่า การ กระทำที่ทุจริตในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ไม่มีใครรู้ หรือไม่มีผลกระทบมากนัก เพื่อผลประโยชน์ของ ตนเอง สิ่งเหล่านี้บุคคลที่กระทำก็มักเชื่อว่าตนเองไม่ได้ทำการทุจริต จากการวิจัยพบว่าในตลาดมี การทุจริตในลักษณะแบบนี้มาก อาทิ การโกงตาชั่ง การไม่ทอนเงินจำนวนน้อย ๆ โดยคิดบวกเป็น ค่าสินค้า แต่จากการทดลองยังพบอีกว่า บุคคลในอีกกลุ่มหนึ่ง คือ บุคคลที่ทำงานในโรงงาน

^{๑๑๒}รีเรื่องรอง รัตนวิไลสกุล, ความรู้สึกเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคมของ สมาชิกสภาไทย, วารสารวิจัยและพัฒนา มจร., ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๑, (มกราคม – มีนาคม ๒๕๔๘), หน้า ๑๐๓ – ๑๒๐.

^{๑๑๓}อภิญา อิงอาจ, พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล, หน้า ๑๖๗ – ๑๗๕.

^{๑๑๔}สุชาดา กรเพชรปราณี, ความไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการของนักศึกษามหาวิทยาลัย, วารสารวิจัยและ วัตผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ปีที่ ๔, ฉบับที่ ๑, (มีนาคม, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๓.

ข้าราชการ พนักงานบริษัท จะไม่ทำการทุจริตในผลประโยชน์เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ถ้าผลประโยชน์นั้นมากพอที่จะส่งผลให้ความสุจริตที่ตนมีอยู่ลดน้อยลงไป จนเกิดการทุจริตขึ้นได้^{๑๐๕}

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ของบุคคลมีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล แต่ความซื่อสัตย์จะลดน้อยลง หรือการที่บุคคลไม่ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ก็ต่อเมื่อมีผลประโยชน์จำนวนมากพอที่จะทำให้ไม่สนใจถึงความซื่อสัตย์ อีกประการหนึ่งการที่อยู่ในกลุ่มหรือสังคมที่ไม่ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์ บุคคลเหล่านั้นก็จะไม่สนใจความซื่อสัตย์เช่นกัน และการไม่สนใจในความซื่อสัตย์นี้มีอยู่ในทุกสังคม ทุกชนชั้น ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง นักเรียน นักศึกษา หรือแม้กระทั่งแม่ค้า

๓) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

เมธี ธรรมวัฒนา ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความรับผิดชอบและวินัยของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบและวินัยของนักศึกษาภาพรวมอยู่ระดับที่พอใช้ แต่เมื่อจำแนกนักศึกษาตามระดับพฤติกรรมพบว่านักศึกษา ยังมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและวินัยในระดับที่ควรปรับปรุงซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ในส่วนของการศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความรับผิดชอบและวินัยหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๐๖}

ดวงสุดา พินนอก และสุพรรณ บุญมา ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาการศึกษา ชั้นปีที่ ๑ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านการรักษาระเบียบวินัย พบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อศึกษาในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการรักษาระเบียบวินัย และด้านความซื่อสัตย์ (เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย) ส่วนการวิเคราะห์ในด้านการรักษาระเบียบวินัย พบว่า นักศึกษาดูแลรักษาเครื่องใช้ให้สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นอันหนึ่ง การเข้าร่วมกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัย เป็นอันสอง และนักศึกษาแต่งกายสะอาดเรียบร้อยมาเรียนสม่ำเสมอ เป็นอันที่สาม^{๑๐๗}

^{๑๐๕}Nina Mazar, *The Dishonesty of Honest People : A Theory of Self-Concept Maintenance*, (Toronto : University of Toronto, 2007), pp. 31 – 35.

^{๑๐๖}เมธี ธรรมวัฒนา, การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความรับผิดชอบและวินัยของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม, *วารสารศึกษาศาสตร์*, ปีที่ ๑๕, ฉบับที่ ๑, (ตุลาคม ๒๕๕๐ – มกราคม ๒๕๕๑), หน้า ๘๕.

^{๑๐๗}ดวงสุดา พินนอก และสุพรรณ บุญมา, การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาการศึกษา ชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านการรักษาระเบียบวินัย, *รายงานการวิจัย*, (ทุนอุดหนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๘), หน้า ๖๕ – ๗๐.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาถึงสภาพอนาคต และ คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย พบว่า สาเหตุที่คน ในอนาคตกลายเป็นคนที่มีระเบียบวินัย เพราะ เป็นยุคแห่งการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก การเป็นคนที่มีระเบียบวินัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดระเบียบข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ ให้อยู่ในรูปหรือ สภาพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และในยุคแห่งการแข่งขัน ความรวดเร็วนับว่าเป็น ข้อได้เปรียบ ดังนั้นการมีระเบียบวินัยจึงจัดได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการดำเนินงานให้เกิด ความคล่องตัว ไม่วุ่นวาย^{๑๑๔}

สรุปได้ว่า จากงานวิจัยที่ศึกษาทำให้พบว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่กำลังจะเป็นกำลัง สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป เป็นบุคคลที่ด้อยในด้านความมีระเบียบวินัย ซึ่งจัดว่าเป็น คุณธรรมที่สำคัญอันจะผลักดันให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละบุคคลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่คั่งค้าง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสนใจในการพัฒนาคุณธรรมด้านนี้เป็นพิเศษ

๔) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความอดทน

พระสฤทธิ์ สุมโน ได้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับความอดทน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีความอดทนอยู่ในระดับมากทั้งนี้เพราะผู้ตอบแบบสอบถามบางโอกาส ประสบกับความแปรปรวนของธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นความแห้งแล้งหรือน้ำท่วมดังนั้น การ ดำเนินชีวิตต้องใช้ความอดทนทำงานหนักรู้เท่าทันสภาพการมีความอดทนต่อการทำความผิดทน ต่อการเรียน อดทนต่อความยุ่งยากความลำบากด้วยเหตุนี้จึง ได้ยึดหลักความอดทนในการดำเนิน ชีวิตในส่วนของโรงเรียนก็อนุวัตก็ดำเนินไปในทิศทางความเหมาะสมแล้วพร้อมกับยึดแนวปฏิบัติ ด้านขันติมาเป็นแนวการฝึกอบรมการสั่งสอนให้นักเรียนนำมาปฏิบัติจนกลายเป็น ผู้ที่มีวินัยใน ขณะเดียวกันทางโรงเรียนยังได้จัดให้มีกิจกรรมการอบรมเรื่องความอดทน หรือขันติซึ่งได้รับการ ขอมรับว่าเป็นโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม^{๑๑๕}

มารศรี กลางประพันธ์ ได้ทำการศึกษา การพัฒนาคุณธรรมด้านความอดทน (ขันติ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์ตามแนวพุทธวิธี ร่วมกับแนวคิดทางตะวันตกนั้นจะเกิดผลดีต่อการมีความอดทน ดีกว่าการฝึกประสบการณ์ด้วยการ สอนแบบบรรยายในระยะของการติดตามผลซึ่งในกรณีของความอดทนทางกายแสดงให้เห็นว่าการ

^{๑๑๔} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ , หน้า ๕๕ – ๕๖.

^{๑๑๕} พระสฤทธิ์ สุมโน, ทัศนคติที่มีต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่อง พระมหาชนกไปปรับใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่๑-๓๗, หน้า ๑๑๔.

ฝึกประสบการณ์ตามแนวพุทธวิธีร่วมกับแนวคิดทางตะวันตกนั้นจะส่งผลในระยะยาวคือจะส่งผลทำให้เกิดความคงทนในความอดทนทางกายมากกว่าการฝึกประสบการณ์ด้วยการสอนแบบบรรยาย ทั้งนี้ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยาที่ว่า การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวรหรือคงทนย่อมมาจากการได้รับการฝึกประสบการณ์หรือการฝึกหัด^{๑๑๑}

จากการศึกษาวิจัย สามารถสรุปได้ว่า ความอดทนมีอยู่ภายในตัวของแต่ละบุคคลอยู่แล้ว เพียงแต่นำออกมาใช้มากน้อยเพียงใด แต่ถ้าต้องการให้มีความอดทนสูงขึ้น จะต้องได้รับการฝึกฝนการใช้ความอดทน เพราะความอดทนมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นชีวิตครอบครัว การทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้อื่น หรือแม้กระทั่งความอดทนในการเรียนหนังสือ

๕) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

พรณรงค์ สิงห์สำราญ ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัย นอร์กรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ประเพณีและวัฒนธรรมของชาติเป็นสิ่งที่ทุกคนควรรักษาและห่วงหาเหวี่ยงลงมาคือการรักษาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนและการปิดกั้นน้ำเมื่อพบเห็นการเปิดทิ้งไว้ เป็นสิ่งที่ควรกระทำตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดได้แก่ ขอบเขตพลาสติกใส่ทุกครั้งที่ต้องล้างที่พอดีเองได้^{๑๑๒}

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ รศ. ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษา พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า

(๑) นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในทุกด้าน อยู่ในระดับสูง

(๒) นักศึกษาชาย และหญิงมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อการกระทำของตนเอง และต่อการศึกษาเล่าเรียน แตกต่างกัน

^{๑๑๑}มารศรี กลางประพันธ์, “การพัฒนาคุณธรรมด้านความอดทน (ขันติ) ของนักศึกษาปริญญาตรี, ปริญญาโท และปริญญาเอก”, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓๐.

^{๑๑๒}พรณรงค์ สิงห์สำราญ, “เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์กรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิจัย : วิทยาลัยนอร์กรุงเทพ, ๒๕๕๑), หน้า ๖๐.

(๓) นักศึกษาแต่ละชั้นปีมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อการกระทำของตนเอง และต่อสังคม ที่แตกต่างกัน

(๔) นักศึกษาที่เรียนอยู่ในแต่ละคณะมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อการกระทำของตนเอง ต่อการศึกษาเล่าเรียน ต่อสถาบัน และต่อสังคม แตกต่างกัน^{๑๑๒}

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามที่เสนอของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญเท่าที่ประชาชนทราบ และเห็นด้วยมากที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ การเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชนในด้านความซื่อสัตย์ ตรวจสอบ รับเรื่องราวร้องทุกข์และให้การช่วยเหลือ สุดท้ายติดตามข่าวสารความเดือดร้อนของประชาชน จะเห็นว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญอยู่ในระดับปานกลาง^{๑๑๓}

จากการศึกษางานวิจัย สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อหน้าที่การงาน ต่อสังคม หรือแม้แต่ต่อประชาชน เป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ เพราะถือว่าเป็นคุณธรรมข้อสำคัญในการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบ และยังเป็นความรับผิดชอบของนักศึกษาที่ต้องศึกษาหาความรู้เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ยิ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการมีความรับผิดชอบเป็นอย่างยิ่ง

๖) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

เพ็ญพรรณ ฐิติวิสุทธิ ได้ทำการศึกษาถึงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ และความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับต่ำ โดยที่ด้านภูมิคุ้มกัน ในตนที่ดี ด้านภาพรวมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ส่วนด้านคุณธรรม ด้านความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ ส่วนการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

^{๑๑๒} พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ รศ., “การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง”, รายงานวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ

^{๑๑๓} กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา, “บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามที่เสนอของประชาชน”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิชาการ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓๑ – ๑๓๓.

ครอบคลุมทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านกิจกรรมสนับสนุน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดการประเมินผลการเรียนการสอน^{๑๑๔}

นิคม กกขุนทด ได้ทำการศึกษาถึง การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษา พบว่า ผลการศึกษาตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ผลการศึกษา ดังนี้

(๑) ชั้นการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาครูต้องการพัฒนาด้าน ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในวิชาที่รับผิดชอบและ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

(๒) ชั้นการวางแผนการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัยมีการวางแผนการพัฒนาโดย กำหนดเป็นแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานร่วมกัน

(๓) ชั้นปฏิบัติการตามโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้ร่วมวิจัยได้นำความรู้ที่ ได้รับลงสู่การปฏิบัติจริงมีการนิเทศติดตามและให้ข้อเสนอแนะตลอดการดำเนินงาน

(๔) ชั้นการประเมินผลการวิจัยเมื่อสิ้นสุดกระบวนการพบว่าครูผู้ร่วมวิจัยมี ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจนกว่าเดิมและสามารถจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการบูรณาการหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาระการเรียนรู้ที่สอนและรูปแบบของ กิจกรรมฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง^{๑๑๕}

สรุปได้ว่า จากงานวิจัยทั้ง ๒ ชิ้นให้เห็นว่า การใช้ชีวิต รวมถึงการเรียนการสอนตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา หรือแม้กระทั่งผู้สอนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ อย่างถ่องแท้ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงจำเป็นต้องเร่งปลูกฝัง และทำความเข้าใจ แก่นักศึกษา และผู้สอน เพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน

^{๑๑๔}เพ็ญพรรณ ชูติวิศุทธิ์, การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนระดับ ปริญญาตรี, วารสารร่มพญา, ปีที่ ๒๘, ฉบับที่ ๒, (กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔๖.

^{๑๑๕}นิคม กกขุนทด, “การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๘.

๗) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ดร. ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ของชุมชนแขวงวัดท่าพระ ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความอบอุ่นในครอบครัวหากความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นไปในทางที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้การดำเนินชีวิต การรู้จักบาปบุญคุณโทษ การยึดมั่นในคุณธรรมของสมาชิกในครอบครัวมีปัญหาตามมา^{๑๑๖}

สุนันทา ศิริวาท ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมเสพสุรา มีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับที่ดีพอสมควร สำหรับการทำหน้าที่ของครอบครัวทั้ง ๗ ด้าน ได้แก่ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการสื่อสาร ด้านบทบาท ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ ด้านความผูกพันทางอารมณ์ ด้านการควบคุมพฤติกรรม และด้านการทำหน้าที่ทั่วไป นักศึกษามีความเข้าใจในระดับที่ดีพอสมควร^{๑๑๗}

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่น โดยเฉพาะการแสดงพฤติกรรมของผู้ที่เป็นผู้ปกครองย่อมมีผลต่อบุตรหลานที่ร่วมอยู่ด้วย

๘) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา

ปริญญา เห็นสุข ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสาร และขัดกลาทางสังคม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีบทบาทมากที่สุดในการขัดเกลาด้านความซื่อสัตย์ เพราะสถานศึกษามีกฎระเบียบ มีข้อบังคับต่าง ๆ ที่ตายตัวมากกว่าครอบครัว เช่น ข้อห้ามในการทุจริตในการสอบ เป็นสิ่งที่นักศึกษาได้รับการเรียนรู้มาจากสถานศึกษาว่าจะต้องมีความซื่อสัตย์ในการสอบ หากละเมิดจะได้รับการลงโทษ นอกจากนี้เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความเกี่ยวข้องกับ ความซื่อสัตย์ เช่น วิชาเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพ ความซื่อสัตย์เป็นหนึ่งในจริยธรรมที่สำคัญในการประกอบอาชีพ นักศึกษาจึงได้รับการขัดเกลาด้านความซื่อสัตย์จากสถานศึกษา นอกจากนี้บทบาทของอาจารย์ผู้สอนนอกจากให้ความรู้ทางวิชาการแล้ว ยังมีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง

^{๑๑๖}นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, “การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ของชุมชนแขวงวัดท่าพระ”, รายงานการวิจัย, (ทุนสนับสนุนจาก สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ : วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๕.

^{๑๑๗}สุนันทา ศิริวาท, “การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๘), หน้า ๕๕.

แก่นักศึกษาอีกด้วย ดังนั้นการขัดเกลาจากอาจารย์ผู้สอน เนื้อหาวิชาที่เรียน ทำให้สถานศึกษาเป็นตัวแทนที่มีบทบาทในการขัดเกลาด้านความซื่อสัตย์สูงสุด^{๑๑๘}

สุทธิวรธรรม ตันติรจนาวงศ์ รศ.ดร. และศศิกัญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร. ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชน และข้าราชการภาครัฐ พบว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษา ควรสร้างเครือข่ายบุคลากรส่งเสริมคุณธรรมในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษา โดยให้นักเรียนเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรม สำหรับคุณธรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเป็นการสร้างการเรียนรู้คุณธรรมแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการคิด การร่วมวางแผน และร่วมลงมือปฏิบัติ รวมทั้งร่วมประเมินกิจกรรมสำหรับคุณธรรม เป็นการสร้างความรัก ความอบอุ่น ความสัมพันธ์ที่ดีของผู้ปกครอง และอาจารย์ที่ปรึกษาต่อนักเรียน อันจะส่งทางอ้อมทำให้เกิดความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความมั่นใจในตนเอง และเกิดวินัย รวมถึงค่านิยมที่ดีของนักเรียน มีจิตสาธารณะบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม^{๑๑๙}

สรุปได้ว่า สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งในการเป็นส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักศึกษา เพราะเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นสถานที่ที่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับและมีบทลงโทษ รวมถึงมีตัวอย่างหรือต้นแบบจากครู-อาจารย์ผู้สอน

๘) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านสังคม

สุทธิวรธรรม ตันติรจนาวงศ์ รศ.ดร. และศศิกัญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร. ได้ทำการศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมชุมชนที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา พบว่า ผู้นำในชุมชนควรกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต การประพฤติปฏิบัติตนในการทำงาน การอุทิศตน การมีคุณธรรม และมีจิตอาสาบริการสังคม สื่อมวลชน ก็มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษาเช่นกัน คือ มีบทบาทในด้านความคิดและการปฏิบัติ โดยเฉพาะโทรทัศน์ การจัดรายการต่าง ๆ ควรสอดแทรกและคำนึงถึงคุณธรรมในบทละคร เพลง ภาพยนตร์ รวมถึงเกมโชว์ และการโฆษณาสินค้า^{๑๒๐}

^{๑๑๘}ปริญญา เห็นสุข, “การสื่อสารและการขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๕๐ – ๑๕๑.

^{๑๑๙}สุทธิวรธรรม ตันติรจนาวงศ์ รศ.ดร. และศศิกัญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร., รายงานการวิจัยการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มเด็ก / เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ, หน้า ๒๕๗.

^{๑๒๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕๗.

สายฤดี วรกิจโกคาทร รศ.ดร. และคณะ ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย พบว่า ชุมชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมได้โดย ผู้นำชุมชนปฏิบัติตนเป็นต้นแบบให้กับคนในชุมชน เช่น โต้ะอิม่าฮานบุญเสริม หนูทอง เป็นผู้ใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละ จนกลายเป็นที่ยอมรับนับถือของทั้งเด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จนสามารถเปลี่ยนภาพลักษณ์ของชุมชนบ้านชะวีย์ จากหมู่บ้านค้ายาเสพติดให้กลายเป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง ได้สำเร็จ^{๑๒๐}

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม ไม่ว่าจะเป็นชุมชนที่นักศึกษาอาศัยอยู่ หรือแม้กระทั่งสื่อมวลชนทุกแขนง ล้วนแต่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักศึกษา โดยการเป็นตัวอย่างที่ดี หรือนำเสนอแต่พฤติกรรมที่ดีงาม

๑๐) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสถาบันศาสนา

สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ รศ.ดร. และศศิภาญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร. ได้ทำการศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มเด็ก / เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางศาสนา พบว่า สถาบัน / องค์กรทางศาสนา ควรจะมีกลยุทธ์ในการอบรม เผยแผ่ศาสนาให้สอดคล้องกับสังคมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน มีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ส่งเสริมคุณธรรมให้เยาวชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา เพิ่มพูนความรู้ทางโลกและทางธรรม มีการประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่าง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้าน ชุมชน สถาบันการศึกษา^{๑๒๑}

ปริญญา เห็นสุข ได้ทำการศึกษาการสื่อสารและการขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางศาสนา พบว่า สถาบันทางศาสนามีบทบาทสูงสุดในการสื่อสารเพื่อขัดเกลาด้านการยึดบาปบุญแก่นักศึกษา แสดงให้นักศึกษาเห็นว่ายังมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา อาจจะทำในรูปแบบของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

^{๑๒๐}สายฤดี วรกิจโกคาทร รศ.ดร. และคณะ, คู่มือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถานบันศาสนา หน่วยงานของรัฐและเอกชน, หน้า ๑๓๖.

^{๑๒๑}สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ รศ.ดร. และศศิภาญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร., รายงานวิจัย การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ : กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ, หน้า ๒๕๘.

การร่วมมือระหว่างตัวแทนทางศาสนากับสถานศึกษา จัดค่ายพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม ให้แก่นักศึกษา เป็นต้น^{๑๒๓}

สรุปได้ว่า สถาบันทางศาสนานับว่าเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่นักศึกษา เพราะถือว่าเป็นแหล่งที่รวมจิตใจ และเป็นสัญลักษณ์ของความดีทั้งปวง แต่การปลูกฝังคุณธรรมจะต้องมีการพัฒนารูปแบบ รวมถึงการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมให้มากขึ้น

๑๑) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม และจริยธรรม

นภดล เทียนเพิ่มพูน ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า คุณธรรมที่ควรปลูกฝังอยู่ในระดับสูงสุด คือ ความเป็นผู้มีสติ และความจริงใจ คุณธรรมที่ควรปลูกฝังในระดับต่ำที่สุด คือ ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย ในส่วนของจริยธรรมที่ควรปลูกฝังอยู่ในระดับสูงสุด คือ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ คุณธรรมที่ควรปลูกฝังในระดับต่ำที่สุด คือ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักเสียสละ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รูปแบบและวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ครูอาจารย์ควรประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี และรูปแบบและวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การให้นักเรียนนายร้อยตำรวจท่องจำ^{๑๒๔}

กัญจน์คหัฐ ปิยะกาญจน์ ได้ทำการศึกษาวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ดี อยู่ในระดับพอใช้ถึงดีมาก ส่วนของผู้ปกครองใช้วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ผสมผสานกัน ดังนี้ ๑) ตั้งสอนอบรมโดยตรงโดยบอกให้กระทำ หรือห้ามกระทำ ใช้การให้รางวัล และลงโทษ ๒) เป็นต้นแบบใน ๓ ลักษณะ คือ ตัวแบบจริง ตัวแบบสัญลักษณ์ และตัวแบบคำบอกเล่า ๓) สอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมระหว่างทำกิจกรรมร่วมกันในวันหยุด ๔) ใช้หลักศาสนาด้วยการพาบุตรหลานเข้าวัดทำบุญในวันหยุด สวดมนต์ก่อนนอน ซึ่งแจ้งให้รู้บาปอันเกิดจากการทำผิดศีล ๕ และชี้แจงให้เห็นผลของการกระทำ^{๑๒๕}

^{๑๒๓}ปริญญา เห็นสุข, “การสื่อสารและการจัดเวลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๘.

^{๑๒๔}นภดล เทียนเพิ่มพูน, “การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๕-๑๐๘.

^{๑๒๕}กัญจน์คหัฐ ปิยะกาญจน์, “วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓) หน้า ๑๑๑-๑๑๓.

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมจริยธรรมที่ประชาชนใน ๗ สถาบันของสังคมไทย อันได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองการปกครอง ชุมชนท้องถิ่น องค์กรธุรกิจเอกชน สื่อและสื่อสารมวลชน เห็นว่ามีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันด้วยดีคือ ๑) ความพอเพียง ๒) ความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ๓) ความกตัญญู กตเวทิตะ ๔) ความซื่อสัตย์ซื่อตรง ๕) ความเสียสละ ๖) ความมีวินัย ๗) ความอดทนอดกลั้น ๘) ความรับผิดชอบ ๙) ความขยันหมั่นเพียร และ ๑๐) ความมีสติ^{๑๒๖}

สายฤดี วรกิจโกคาทร รศ.ดร. และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย จากการวิจัยพบว่า ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. มีจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคม
๒. มีวิธีการผสมผสานคุณธรรม จริยธรรม เข้ากับวิถีชีวิตโดยรวม
๓. เล็งเห็นประโยชน์ และให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
๔. มีผู้นำที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง ของผู้มีคุณธรรมจริยธรรม สร้างความเลื่อมใสศรัทธาจากบุคคลรอบข้าง
๕. ยึดแนวทางของศาสนาเป็นวิถีนำในการดำเนินการอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง
๖. มีการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกัน มองบุคคลอื่นในด้านบวก สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันและกัน
๗. มีการสื่อสารที่ดีกับบุคคลทั้งในภายในและภายนอกองค์กร มีการสนับสนุนให้กำลังใจสมาชิกในองค์กรที่กระทำความดีอย่างสม่ำเสมอ
๘. มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานนอกองค์กร เพื่อสนับสนุนกันและกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย
๙. ยึดมั่นในความดีงามและหมั่นกระทำอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๒๖}สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, คู่มือโรงเรียนคุณธรรม : คู่มือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา, หน้า ๕๕.

๑๐. มีเครือข่ายเชื่อมโยง และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งฝ่ายให้และฝ่ายรับ ทำให้สามารถดำเนินงานได้ในหลายบริบท^{๑๒๗}

สุทธิวรรณ ตันติรจนางค์ รศ.ดร. และศศิกัญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร. ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มเด็ก / เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ ผลการวิจัยพบว่า^{๑๒๘} ๑) ครอบครัวยุคใหม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมที่สำคัญที่สุดในขณะที่ปัจจัยด้านองค์กรทางศาสนามีผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมน้อยที่สุด ๒) กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมในส่วนที่เป็นการศึกษาปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนามีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมสูงที่สุด การสร้างเครือข่ายคุณธรรมมีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมต่ำที่สุด ๓) ในส่วนของการส่งเสริมคุณธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดี มีส่วนในการส่งเสริมคุณธรรมสูงที่สุด การสร้างสื่อส่งเสริมคุณธรรมมีส่วนในการส่งเสริมคุณธรรมต่ำที่สุด และ ๔) ในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม การจัดกิจกรรมมีผลต่อการดำเนินงานสูงที่สุด ในขณะที่การจัดงบประมาณมีผลต่อการดำเนินงานน้อยที่สุด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง สถานภาพสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม ของ สกศ. ไว้ว่า เนื้อหาของสื่อโทรทัศน์ สถานีโทรทัศน์ของไทย มีรายการที่ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม เพียงร้อยละ ๑๗.๔๖ โดยช่องไทยทีพีเอส มีรายการประเภทดังกล่าวมากที่สุด ในส่วนของหนังสือพิมพ์ พบว่า มีคอลัมน์ที่ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม เพียงร้อยละ ๒.๒๓ โดยที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีคอลัมน์ที่ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรมมากที่สุด ในขณะที่นิตยสาร พบว่า คอลัมน์ที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม เพียงร้อยละ ๓.๒๓ โดยที่นิตยสารรักลูก มีคอลัมน์ที่มีเนื้อหาดังกล่าวมากที่สุด จากการศึกษาวิจัยพบว่า สื่อโทรทัศน์มีผลกระทบมากที่สุด เมื่อดูถึงผลกระทบด้านอารมณ์ พฤติกรรม และด้านสติปัญญา ในส่วนของนิตยสารส่วนใหญ่ เป็นการนำเสนอในการแสดงออกทางพฤติกรรมทางเพศมากขึ้น ไม่ยอมรับความเท่าเทียมทางเพศ ทางทีมงานผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควร

^{๑๒๗} สายฤดี วรกิจ โภคาทร รศ.ดร. และคณะ, “โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในประเทศไทย”, ทูตสนับสนุนงานวิจัยจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๒), หน้า ๑-๒.

^{๑๒๘} สุทธิวรรณ ตันติรจนางค์ รศ.ดร. และศศิกัญจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร., รายงานการวิจัยการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มเด็ก / เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ, หน้า ๒๔๕-๒๔๕.

เพิ่มรายการที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรมในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ควรให้ความรู้ผู้บริโภคสื่อมากขึ้น และรัฐบาลควรจัดตั้งสำนักงานสื่อสร้างสรรค์เพื่อจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ^{๑๒๕}

DiGiacomo ได้ทำการศึกษาพบว่า วิธีการสอนจริยธรรมให้แก่ นักศึกษาวัยรุ่น ให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการสอนว่าอะไรถูกอะไรผิดอาจารย์ผู้สอนต้องให้ความสำคัญต่อบัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมใน ๓ ประเด็นหลัก คือ ๑) ด้านวัฒนธรรม ๒) ด้านปรัชญาและความเชื่อ ๓) ด้านศาสนานอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงแรงผลักดันทางสังคมเป็นสำคัญนอกจากนี้สื่อต่าง ๆ ก็มีผลสำคัญในการส่งเสริม หรือ อาจจะไปขัดแย้ง ต่อการปลูกฝังค่านิยมทัศนคติคำสอนที่เกี่ยวกับจริยธรรมจากคำสอนที่มาจากครอบครัวศาสนาและสถานศึกษา^{๑๓๐}

๑๒) งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม / พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

แสงสกา ภักดีศิริวงษ์ ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี พบว่า

๑. ด้านการสั่งสอนอบรม พระส่วนมากให้การสั่งสอนอบรมมากกว่าสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ในส่วนที่เป็นเนื้อหาที่ใช้ในการสั่งสอนคือ ความเมตตา ความกรุณา ความกตัญญู

๒. ด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางด้านการส่งเสริมจริยธรรม พระส่วนมากมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ๆ ทางศาสนา อาทิ การจัดโครงการอบรมศีลธรรมนักเรียนภาคฤดูร้อน เป็นต้น

๓. ด้านการให้คำแนะนำปรึกษา พระส่วนมากให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาทั่วไป อาทิ ปัญหาทางด้านการเรียน การเงิน สุขภาพ โดยส่วนมากให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนไปทำกิจกรรมที่วัด

๔. ด้านการเป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พระจะมีส่วนในการชักชวนสมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือ การบอกกล่าวแก่สมาชิกในชุมชนเมื่อสมาชิกในชุมชนมาประกอบกิจกรรมทางศาสนา^{๑๓๑}

^{๑๒๕}สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, “รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๐ – ๑๒๓.

^{๑๓๐}DiGiacomo, James J, “Teaching Right From Wrong : The Moral Education of today’s Youth”, **National Catholic Education**, Washington, DC, (2000), pp. 39 – 48.

^{๑๓๑}แสงสกา ภักดีศิริวงษ์, “การมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี”, **ปริญาศึกษาสาตรมหาบัณฑิต**, (สาขาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓๔ – ๑๓๖.

อ้อมเดือน สดมณี และคณะ ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดฝึกอบรมและการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยในเชิงลึก จากองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการฝึกอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน ๒๐ แห่ง จากการศึกษาพบว่า สภาพการจัดฝึกอบรมและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม แบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ

๑. การพัฒนาคุณธรรมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยจะเน้นทั้งความรู้ การปฏิบัติ และความตระหนักในความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ในการอบรมจะใช้สื่อต่าง ๆ เข้ามาประกอบการฝึกอบรม และใช้เทคนิคการสอนของครูมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

๒. การพัฒนาคุณธรรมโดยผ่านการปฏิบัติธรรม โดยใช้การปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน ๔ แนวทางในการปฏิบัติมีอยู่หลายแนวทาง ทั้งที่เน้นภาคปริยัติ (ภาคทฤษฎี) และปฏิบัติควบคู่กันไป โดยจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถ พื้นฐานด้านความรู้ของผู้เข้าร่วมปฏิบัติ

๓. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิต โดยผ่านตัวแทนทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น พระสงฆ์ ครู-อาจารย์ พ่อ-แม่ หรือแม่กระทั่งเพื่อน เป็นต้น การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิต โดยผ่านองค์กรต่าง ๆ เป็นรูปแบบที่เป็นการผสมผสานการพัฒนาเข้ากับวิถีการดำเนินชีวิต โดยที่เน้นการใช้ธรรมะควบคู่กันไป^{๑๒}

สรุปได้ว่า การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา มีวิธีการดำเนินงาน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดกิจกรรม การจัดงบประมาณ เพื่อประเมินคุณธรรมด้าน ความซื่อสัตย์ ความข่มใจ ความอดทน เป็นต้น ส่วนปัจจัยเงื่อนไขในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม ได้แก่ สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว สื่อมวลชน ชุมชน สิ่งที่พบต่อมาคือ การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม จะต้องดำเนินการ โดยการเป็นแบบอย่างที่ดี การมีสื่อที่ส่งเสริมคุณธรรม รวมถึงการมีส่วนร่วมของเยาวชน และนักศึกษา

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย ทำให้สามารถสรุปได้ว่า คุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวของนักศึกษา คือ ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย ความเป็นผู้ที่มีเมตตากรุณา ความเป็นผู้ที่มีความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ และที่สำคัญยิ่ง คือ การเป็นผู้รู้จักปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่รู้จักการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนที่เป็นปัจจัยแวดล้อมภายนอก หรือองค์กรต่าง ๆ ที่ควรจะมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน

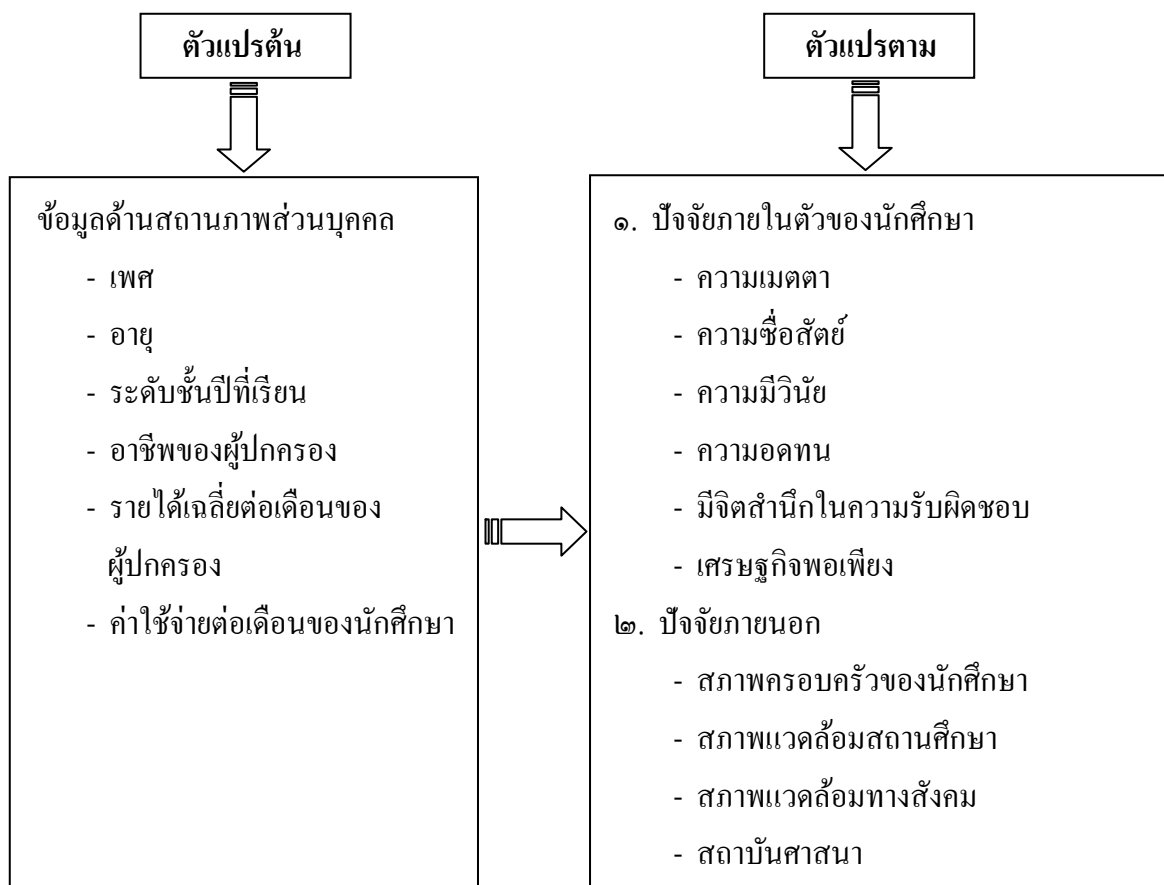
^{๑๒} อ้อมเดือน สดมณี และคณะ, ประสิทธิผลในการฝึกอบรมทักษะและจิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรมประหัตน้ำ และไฟฟ้าของนักเรียนระดับประถมศึกษา, รายงานการวิจัย, ฉบับที่ ๕๘, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒๒ – ๑๒๓.

สื่อสารมวลชน และรัฐบาล ในส่วนที่สำคัญยิ่งคือ การจะปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้ได้ผล มีประสิทธิภาพ องค์กรต่าง ๆ จะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง มากกว่าการจะบอกกล่าว หรือลงโทษ เพราะเยาวชน หรือนักศึกษาจะเลียนแบบจากสิ่งที่พวกเขาได้รับรู้ ได้เห็น

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมหลักธรรมต่าง ๆ โดยนำผลการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย โดยสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

- ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่เรียน อาชีพของบิดา-มารดา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง
- ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ กรอบแนวคิดเห็นของประชากรต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ดังแผนภาพที่แสดง

แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๘๐๐ คน ข้อมูลจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจาก ฝ่ายทะเบียนและวัดผลวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตาราง ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘๐ คน จากนั้นทำการเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งจะทำการสุ่มจากนักศึกษาจากชั้นปีที่ ๑ – ๓ เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่ทำการศึกษา

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

๑. คุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถาม และ โครงสร้างวิทยานิพนธ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรม ๕ ท่านพิจารณาความสอดคล้อง ความครอบคลุมของข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์ ความเหมาะสมทางด้านภาษาของข้อความคำถาม แล้วนำมาหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index) พบว่า ทุกข้อความคำถามมีค่าที่ได้คุณภาพตรงตามเกณฑ์ คือ มีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๘ – ๑.๐ หลังจากนั้นพิจารณาปรับข้อความคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และพัฒนารูปแบบของเครื่องมือเพื่อให้เหมาะสมในการใช้ เข้าใจง่ายและสะดวกในการตอบ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

๒. คุณภาพด้านความเที่ยง(Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๓๐ คน ตอบแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาประเมินค่า โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ ดังนี้

๑) ด้านความเมตตา	ค่าความเที่ยง	๐.๖๗๕
๒) ด้านความซื่อสัตย์	ค่าความเที่ยง	๐.๗๖๕
๓) ด้านความมีวินัย	ค่าความเที่ยง	๐.๗๘๘
๔) ด้านความอดทน	ค่าความเที่ยง	๐.๗๐๐
๕) ด้านจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	ค่าความเที่ยง	๐.๘๑๖
๖) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าความเที่ยง	๐.๕๗๖
๗) ด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา	ค่าความเที่ยง	๐.๒๕๑
๘) ด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	ค่าความเที่ยง	๐.๖๒๘
๙) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	ค่าความเที่ยง	๐.๘๒๓
๑๐) ด้านสถาบันศาสนา	ค่าความเที่ยง	๐.๖๖๕
๑๑) รวมในทุกด้าน	ค่าความเที่ยง	๐.๘๕๑

รายละเอียดของแบบสอบถามแสดงในภาคผนวก

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๓.๓.๑ การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ทำการศึกษาแนวคิดหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม การปลูกฝังคุณธรรม การส่งเสริมคุณธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หลังจากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยได้ประมวลและสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในการส่งเสริมและการปลูกฝังคุณธรรม จัดทำเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม

๓.๓.๒ ติดต่อผู้ประสานงาน วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่แล้วติดตามรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ข้อมูลกลับมาจำนวน ๒๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๕๐

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที่ t-test และ F-test โดยมีเกณฑ์แปลผลดังต่อไปนี้

๕ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด

๔ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มาก

๓ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ปานกลาง

๒ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อย

๑ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ดังต่อไปนี้

๔.๕๐ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังมากที่สุด

๓.๕๐ – ๔.๔๕ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังมาก

๒.๕๐ – ๓.๔๕ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังปานกลาง

๑.๕๐ – ๒.๔๕ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังน้อย

๑.๐๐ – ๑.๔๕ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังน้อยที่สุด

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘๖ ฉบับ จัดเก็บแบบสอบถามคืนมาได้จำนวน ๒๘๐ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒๐ ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอ ๔ ตอน คือ

๔.๑ ลักษณะข้อมูลทั่วไปของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นการพรรณนาให้เห็นลักษณะทั่วไปของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา โดยแสดงเป็นค่าความถี่ และร้อยละ

๔.๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เป็นการอธิบายโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่างในความคิดเห็นที่มีต่อตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เป็นการดำเนินการทดสอบสมมติฐาน และอธิบายโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

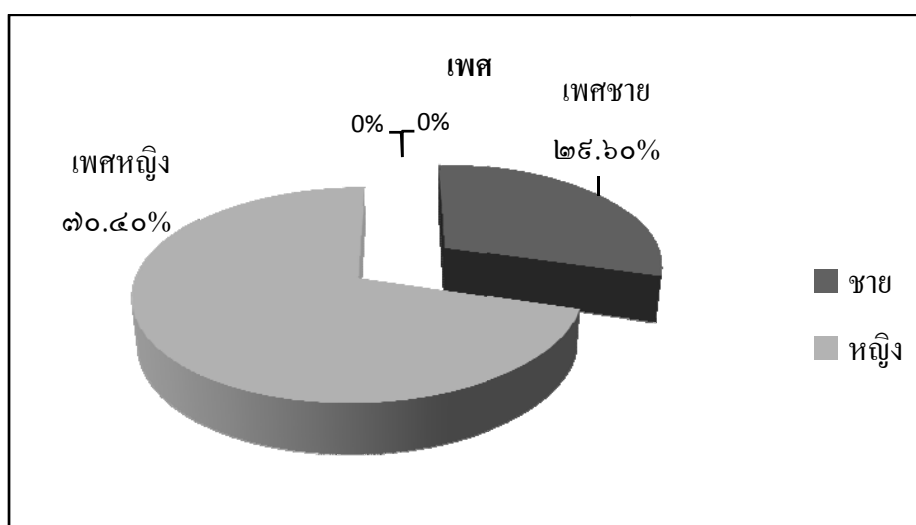
๔.๔ วิเคราะห์แนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เป็นข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ และอธิบายโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔.๑ ลักษณะทั่วไปของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังส่วนบุคคลมาทำการวิเคราะห์ เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง เป็นการจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา ผลการวิเคราะห์ดังแสดงรายละเอียดตามตาราง และภาพ

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๘๓	๒๕.๖๐
หญิง	๑๕๗	๗๐.๔๐
รวม	๒๔๐	๑๐๐.๐๐

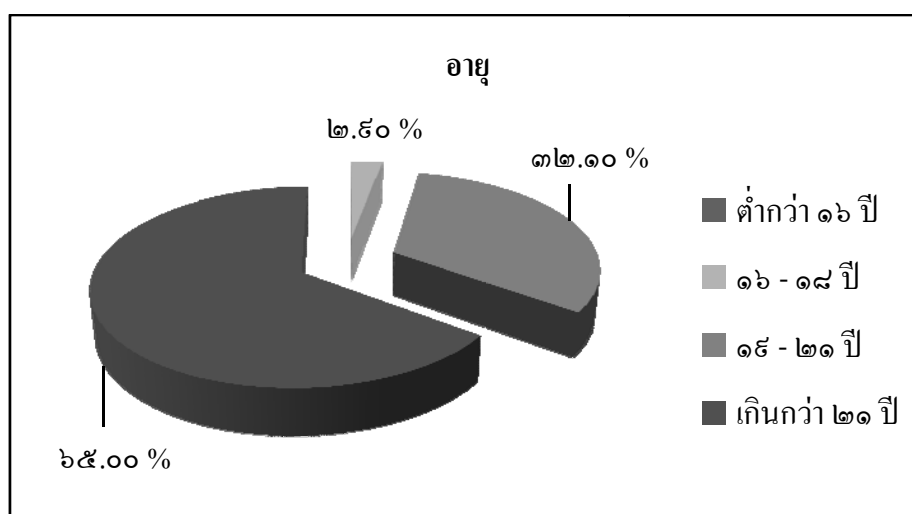

แผนภาพที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ

จากตารางที่ ๔.๑ นักศึกษาส่วนมากเป็นนักศึกษาหญิงจำนวน ๑๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๐ และนักศึกษาชาย จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๖๐

ตารางที่ ๔.๒ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๐	๐.๐๐
๑๖ - ๑๘ ปี	๘	๒.๕๐
๑๙ - ๒๑ ปี	๕๐	๓๒.๑๐
เกินกว่า ๒๑ ปี	๑๘๒	๖๕.๐๐
รวม	๒๘๐	๑๐๐.๐๐

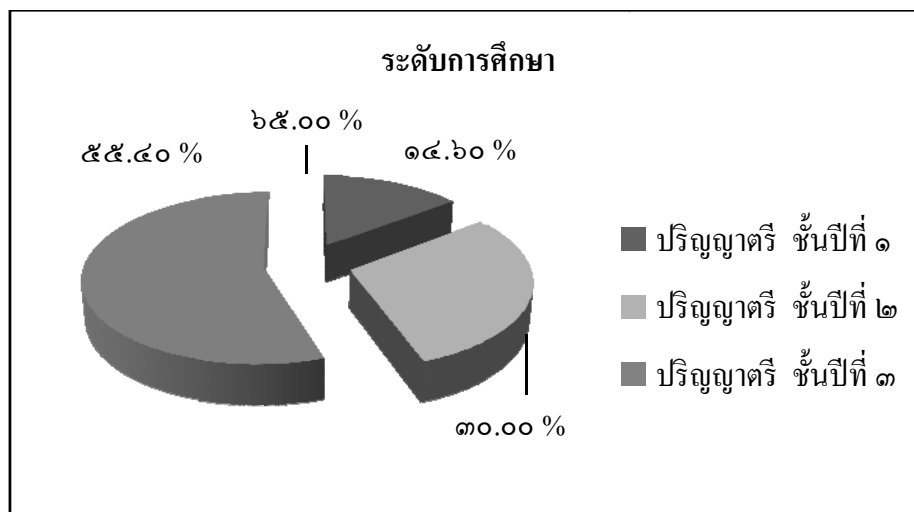

แผนภาพที่ ๔.๒ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

จากตารางที่ ๔.๒ นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุเกินกว่า ๒๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๐๐ รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง ๑๙ - ๒๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๑๐ และกลุ่มอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่ อายุระหว่าง ๑๖ - ๑๘ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๐ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๑	๔๑	๑๔.๖๐
ปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๒	๘๔	๓๐.๐๐
ปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๓	๑๕๕	๕๕.๔๐
รวม	๒๘๐	๑๐๐.๐๐

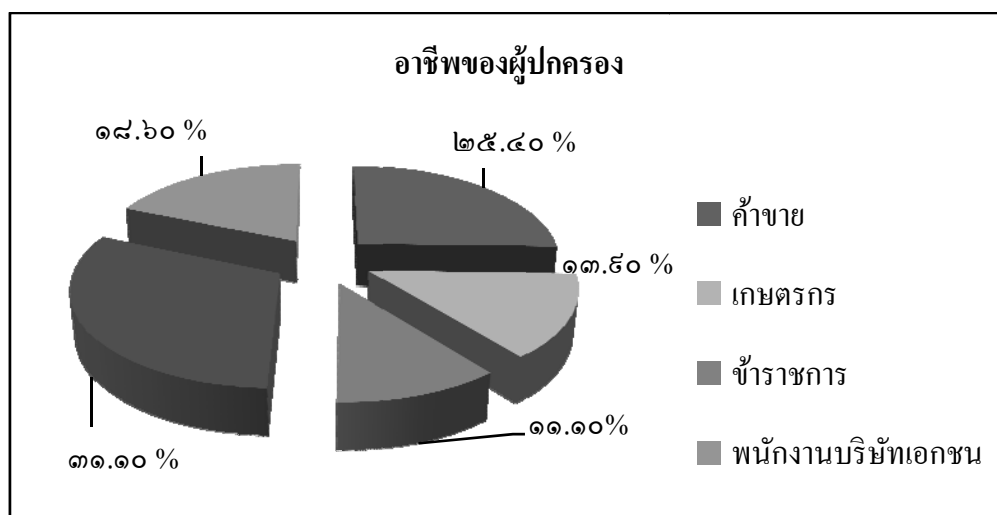

แผนภาพที่ ๔.๓ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

จากตารางที่ ๔.๓ นักศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๔๐ รองลงมาได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ และระดับการศึกษาที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๐ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	๗๑	๒๕.๔๐
เกษตรกร	๓๕	๑๓.๕๐
ข้าราชการ	๓๑	๑๑.๑๐
รับจ้างทั่วไป	๘๓	๓๑.๑๐
พนักงานบริษัทเอกชน	๕๒	๑๘.๖๐
รวม	๒๘๐	๑๐๐.๐๐

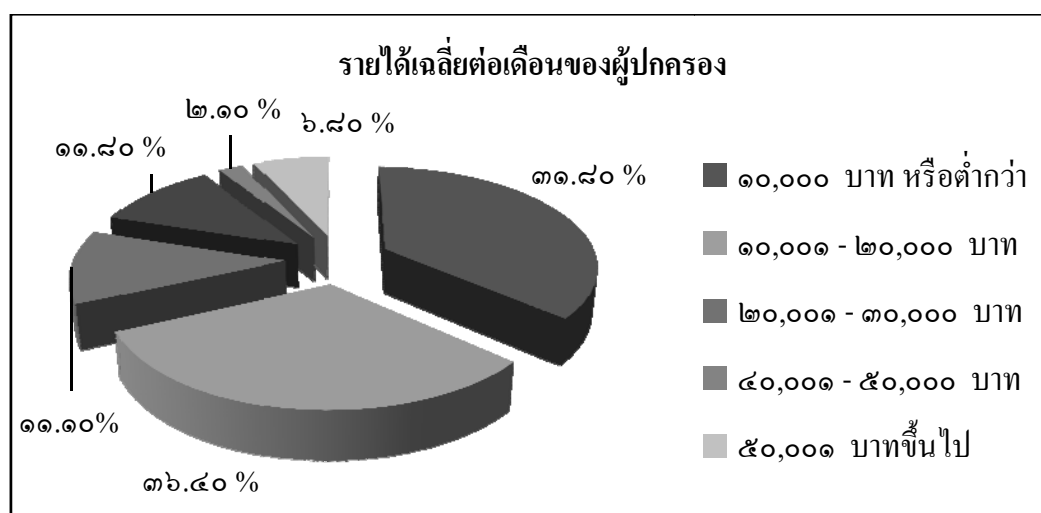

แผนภาพที่ ๔.๔ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

จากตารางที่ ๔.๔ นักศึกษาส่วนใหญ่ของผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑๐ รองลงมาได้แก่ อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๐ รองลงมา ได้แก่ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖๐ รองลงมา ได้แก่ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๐ และที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ อาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
๑๐,๐๐๐ บาท หรือต่ำกว่า	๑๐๒	๓๖.๔๐
๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๘๕	๓๑.๘๐
๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๓๓	๑๑.๘๐
๓๐,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาท	๓๑	๑๑.๑๐
๔๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท	๖	๒.๑๐
๕๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๕	๖.๘๐
รวม	๒๘๐	๑๐๐.๐๐

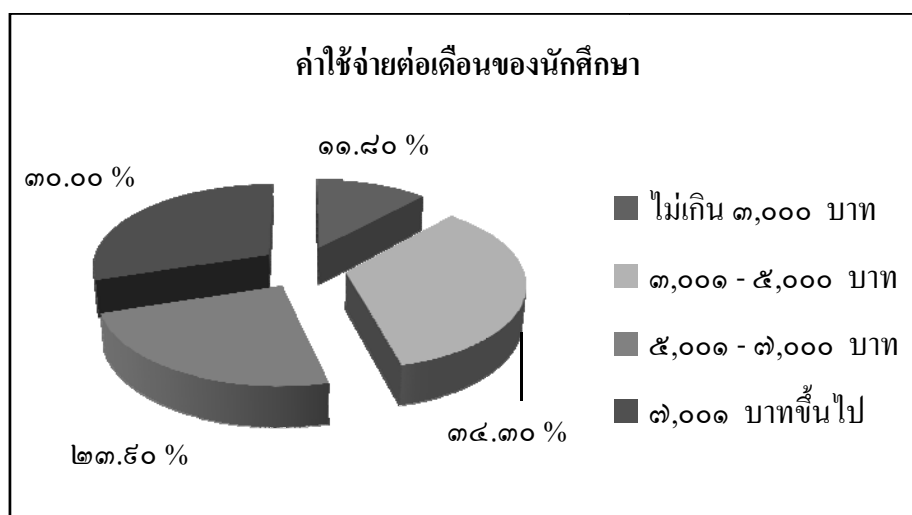

แผนภาพที่ ๔.๕ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

จากตารางที่ ๔.๕ นักศึกษาส่วนใหญ่ของผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๐ รองลงมาได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘๐ รองลงมาได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘๐ รองลงมาได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๓๐,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๐ รองลงมาได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๕๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๐ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๔๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๐ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา

ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท	๓๓	๑๑.๘๐
๓,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท	๕๖	๓๔.๓๐
๕,๐๐๑ - ๗,๐๐๐ บาท	๖๗	๒๓.๕๐
๗,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๘๔	๓๐.๐๐
รวม	๒๘๐	๑๐๐.๐๐

แผนภาพที่ ๔.๖ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา

จากตารางที่ ๔.๖ นักศึกษาส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน ๓,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓๐ รองลงมาได้แก่ นักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน ๗,๐๐๑ บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ รองลงมาได้แก่ นักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน ๕,๐๐๑ - ๗,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๐ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่ นักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘๐ตามลำดับ

๔.๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จะวิเคราะห์ทั้งในภาพรวมของปัจจัยในการปลูกฝัง และในรายข้อ ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ความเมตตา ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความอดทน มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ เศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย สภาพครอบครัวของนักศึกษา สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา สภาพแวดล้อมทางสังคม สถาบันศาสนา โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีผลต่อการปลูกฝังมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีผลต่อการปลูกฝังมาก
คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีผลต่อการปลูกฝังปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีผลต่อการปลูกฝังน้อย
คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีผลต่อการปลูกฝังน้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๗ จำนวนร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายในด้าน
ความเมตตา

ปัจจัยภายใน ด้านความเมตตา	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักศึกษายินดีให้						
คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ ได้ทันทีเมื่อเพื่อนมี ปัญหา	๑๒๓ (๔๕.๔๐)	๑๓๓ (๔๖.๘๐)	๒๒ (๗.๕๐)	๐ (๐.๐๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๓๘ มาก
๒. นักศึกษามีความเห็นอก เห็นใจ สงสาร เมื่อเพื่อน ได้รับความทุกข์						
	๑๓๓ (๔๘.๕๐)	๑๒๖ (๔๕.๐๐)	๑๓ (๖.๑๐)	๐ (๐.๐๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๔๓ มาก
๓. นักศึกษาชอบช่วยเหลือ เพื่อนโดยไม่หวัง ผลตอบแทน						
	๑๓๑ (๔๖.๘)	๑๒๒ (๔๓.๖๐)	๒๕ (๘.๕๐)	๒ (๐.๗๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๓๖ มาก
๔. นักศึกษาเป็นผู้ยอมรับ และเข้าใจนิสัยใจคอ ของเพื่อนได้เป็นอย่างดี						
	๓๕ (๒๘.๒๐)	๑๓๘ (๔๕.๓๐)	๕๕ (๒๑.๑๐)	๓ (๑.๑๐)	๑ (๐.๔๐)	๔.๐๔ มาก
๕. นักศึกษาพร้อมจะให้ อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด หรือ ทำให้ไม่พอใจ						
	๘๘ (๓๑.๔๐)	๑๓๑ (๔๖.๘๐)	๕๘ (๒๐.๗๐)	๑ (๐.๔๐)	๒ (๐.๗๐)	๔.๐๘ มาก
ค่าเฉลี่ยของคุณธรรม และจริยธรรมด้านความเมตตา = ๔.๒๗ (ระดับมาก)						

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านความเมตตาในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษามีความเห็นอกเห็นใจ สงสาร เมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ ($\bar{X} = ๔.๔๓$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย คือนักศึกษายินดีให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือได้ทันทีเมื่อเพื่อนมีปัญหา ($\bar{X} = ๔.๓๘$) นักศึกษาชอบช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่หวังผลตอบแทน ($\bar{X} = ๔.๓๖$) นักศึกษาพร้อมจะให้อภัยเมื่อ

เพื่อนทำผิด หรือทำให้ไม่พอใจ ($\bar{X} = ๔.๐๘$) และนักศึกษาเป็นผู้ยอมรับ และเข้าใจนิสัยใจคอของเพื่อน ได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = ๔.๐๓$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมด้านความเมตตา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๗$)

ตารางที่ ๔.๘ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาดำเนินการ จำแนกตามปัจจัยภายในด้านความซื่อสัตย์

ปัจจัยภายใน ด้านความซื่อสัตย์	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักศึกษาทำข้อสอบด้วย ความรู้ความสามารถของ ตัวเองด้วยความซื่อสัตย์ ทุกครั้ง	๘๕ (๓๐.๔๐)	๑๓๕ (๔๘.๒๐)	๕๗ (๒๐.๔๐)	๓ (๑.๑๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๐๘ มาก
๒. นักศึกษาทำการบ้าน หรืองานที่ได้รับ มอบหมายด้วยความ ซื่อสัตย์ ทุกครั้ง	๓๘ (๒๗.๕๐)	๑๒๖ (๔๕.๐๐)	๓๑ (๒๕.๔๐)	๔ (๑.๔๐)	๑ (๐.๔๐)	๔.๑๐ มาก
๓. นักศึกษาเข้าเรียนตรงต่อ เวลาสม่ำเสมอ	๔๑ (๑๔.๖๐)	๑๑๗ (๔๑.๘๐)	๑๐๑ (๓๖.๑๐)	๒๐ (๗.๑๐)	๑ (๐.๔๐)	๓.๖๓ มาก
๔. นักศึกษาไม่กล่าวคำ โกหกเพื่อทำให้เกิด ความเสียหายแก่ผู้อื่น	๕๔ (๓๓.๖๐)	๑๒๖ (๔๕.๐๐)	๔๘ (๑๗.๑๐)	๓ (๒.๕๐)	๕ (๑.๘๐)	๔.๐๖ มาก
๕. นักศึกษามีความจริงใจ ในการคบหาเพื่อน	๑๘๖ (๖๖.๔๐)	๗๕ (๒๖.๘๐)	๑๗ (๖.๑๐)	๒ (๐.๗๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๕๕ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของคุณธรรม และจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ = ๔.๕๐ (ระดับมากที่สุด)

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ในรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษามีความจริงใจในการคบหาเพื่อน ($\bar{X} = ๔.๕๕$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษาทำการบ้าน หรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ทุกครั้ง ($\bar{X} = ๔.๑๐$) นักศึกษาทำข้อสอบด้วยความรู้ความสามารถของตัวเองด้วยความซื่อสัตย์ทุกครั้ง ($\bar{X} = ๔.๐๘$) นักศึกษาไม่กล่าวคำโกหกเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ($\bar{X} = ๔.๐๖$) และนักศึกษเข้าเรียนตรงต่อเวลาสม่ำเสมอ ($\bar{X} = ๓.๖๓$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๐$)

ตารางที่ ๔.๙ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายในด้านความมีวินัย

ปัจจัยภายใน ด้านความมีวินัย	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักศึกษาปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบของวิทยาลัย	๑๐๔ (๓๗.๑๐)	๑๒๕ (๔๔.๖๐)	๔๘ (๑๗.๑๐)	๒ (๐.๗๐)	๑ (๐.๔๐)	๔.๑๘ มาก
๒. นักศึกษาถามอาจารย์ทันที เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนที่ อาจารย์สอน	๖๑ (๒๑.๘๐)	๑๒๖ (๔๕.๐๐)	๘๑ (๒๘.๕๐)	๑๑ (๓.๕๐)	๑ (๐.๔๐)	๓.๘๔ มาก
๓. นักศึกษาไม่เคยแอบหลับ ในขณะที่อาจารย์กำลัง สอน	๑๐๓ (๓๖.๘๐)	๕๕ (๑๙.๕๐)	๕๕ (๑๙.๖๐)	๑๒ (๔.๓๐)	๑๕ (๕.๔๐)	๓.๕๓ มาก
๔. นักศึกษาไม่เคยแอบ โทรศัพท์ ในขณะที่ อาจารย์กำลังสอน	๔๘ (๑๗.๑๐)	๑๑๐ (๓๕.๓๐)	๘๗ (๓๑.๑๐)	๒๕ (๘.๕๐)	๑๐ (๓.๖๐)	๓.๕๘ มาก
๕. นักศึกษาแต่งกายเรียบร้อย ตามที่วิทยาลัยกำหนด	๗๓ (๒๖.๑๐)	๑๑๒ (๔๐.๐๐)	๘๐ (๒๘.๖๐)	๑๑ (๓.๕๐)	๔ (๑.๔๐)	๓.๘๕ มาก

ค่าเฉลี่ยของคุณธรรม และจริยธรรมด้านความมีวินัย = ๓.๘๗ (ระดับมาก)

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านความมีวินัยในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาปฏิบัติตาม กฎระเบียบของ วิทยาลัย ($\bar{X} = ๔.๑๘$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษาไม่เคยแอบหลับในขณะที่อาจารย์กำลังสอน ($\bar{X} = ๓.๘๓$) นักศึกษาแต่งกายเรียบร้อย ตามที่วิทยาลัยกำหนด ($\bar{X} = ๓.๘๕$) นักศึกษาถามอาจารย์ทันทีเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนที่อาจารย์ สอน ($\bar{X} = ๓.๘๔$) และนักศึกษามีเคยแอบโทรศัพท์ ในขณะที่อาจารย์กำลังสอน ($\bar{X} = ๓.๕๘$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และ จริยธรรมด้านความมีวินัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๓$)

ตารางที่ ๔.๑๐ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายในด้าน ความอดทน

ปัจจัยภายใน ด้านความอดทน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักศึกษาทำงานที่ได้รับ						
มอบหมายโดยไม่ย่อท้อ	๘๒	๑๕๐	๔๖	๒	๐	๔.๑๑
ต่อความยากลำบาก	(๒๕.๓๐)	(๕๓.๖๐)	(๑๖.๔๐)	(๐.๓๐)	(๐.๐๐)	มาก
๒. นักศึกษาไม่คล้อยตาม						
เพื่อนที่ชักจูงไปในทาง	๑๑๔	๑๑๒	๔๒	๕	๓	๔.๑๖
ที่ไม่ดี	(๔๐.๓๐)	(๔๐.๐๐)	(๑๕.๐๐)	(๓.๒๐)	(๑.๑๐)	มาก
๓. นักศึกษาจะไม่โกรธ หรือ						
แสดงความไม่พอใจ เมื่อ	๕๕	๑๓๕	๓๕	๑๐	๑	๓.๘๕
เพื่อนตำหนิ หรือต่อว่า	(๑๕.๖๐)	(๔๕.๖๐)	(๒๖.๘๐)	(๓.๖๐)	(๐.๔๐)	มาก

ตารางที่ ๔.๑๐ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ภายใน
ด้านความอดทน (ต่อ)

ปัจจัยภายใน ด้านความอดทน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๔. นักศึกษายอมรับฟังข้อ เสนอแนะและข้อ บกพร่องในการทำงาน ร่วมกับเพื่อน ๆ โดยไม่ แสดงความไม่พอใจ ออกมาให้เห็น	๕๔ (๓๓.๖๐)	๑๓๕ (๔๘.๒๐)	๔๓ (๑๖.๘๐)	๔ (๑.๔๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๑๔ มาก
๕. นักศึกษาไม่ใช้กำลังใน การตัดสินปัญหา	๑๒๕ (๔๖.๑๐)	๕๕ (๓๕.๔๐)	๓๕ (๑๓.๕๐)	๕ (๑.๒๐)	๔ (๑.๔๐)	๔.๒๑ มาก

ค่าเฉลี่ยของคุณธรรม และจริยธรรมด้านความอดทน = ๔.๐๘ (ระดับมาก)

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง
คุณธรรม และจริยธรรมด้านความอดทน ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาไม่ใช้กำลังใน
การ ตัดสินปัญหา ($\bar{X} = ๔.๒๑$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป
หาน้อย คือ นักศึกษาไม่คล้อยตามเพื่อน ที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี ($\bar{X} = ๔.๑๖$) นักศึกษายอมรับฟัง
ข้อเสนอแนะ และข้อบกพร่องในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ โดยไม่แสดงความไม่พอใจออกมาให้เห็น
($\bar{X} = ๔.๑๔$) นักศึกษาทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ($\bar{X} = ๔.๑๑$)
และนักศึกษาจะไม่โกรธ หรือแสดงความไม่พอใจเมื่อเพื่อนตำหนิหรือต่อว่า ($\bar{X} = ๓.๘๕$) เมื่อ
พิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และ
จริยธรรมด้านความอดทน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๘$)

ตารางที่ ๔.๑๑ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายในด้าน
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ

ปัจจัยภายใน ด้านมีจิตสำนึก ในความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักศึกษาส่งงาน หรือ การบ้านตรงตาม กำหนดเสมอ	๑๑๖ (๔๑.๔๐)	๑๑๕ (๔๑.๑๐)	๔๖ (๑๖.๔๐)	๑ (๐.๔๐)	๒ (๐.๗๐)	๔.๒๒ มาก
๒. นักศึกษาไม่เคยผัดนัด กับเพื่อน หรือ ไปช้า กว่าเวลานัด	๒๕ (๘.๕๐)	๕๖ (๒๐.๐๐)	๗๓ (๒๗.๕๐)	๗๓ (๒๖.๑๐)	๔๕ (๑๗.๕๐)	๒.๗๗ ปานกลาง
๓. นักศึกษาเตรียมตัวอ่าน หนังสือก่อนเข้าเรียน / ก่อนสอบ	๖๔ (๒๒.๕๐)	๕๕ (๓๕.๔๐)	๗๔ (๒๖.๔๐)	๓๔ (๑๒.๑๐)	๕ (๑.๒๐)	๓.๖๓ มาก
๔. นักศึกษาไม่เคย หลีกเลี่ยงการทำงาน บ้านที่ได้รับมอบหมาย	๑๒๔ (๔๔.๓๐)	๘๐ (๒๘.๖๐)	๔๗ (๑๖.๘๐)	๑๒ (๔.๓๐)	๑๗ (๖.๑๐)	๔.๐๑ มาก
๕. นักศึกษาพยายามแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง ในการทำงานเสมอ	๘๕ (๓๑.๘๐)	๑๐๕ (๓๘.๕๐)	๖๐ (๒๑.๔๐)	๑๕ (๕.๔๐)	๗ (๒.๕๐)	๓.๕๒ มาก

ค่าเฉลี่ยของคุณธรรม และจริยธรรมด้านมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ = ๓.๕๕ (ระดับมาก)

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง
คุณธรรม และจริยธรรมด้านมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
นักศึกษาส่งงาน หรือการบ้านตรงตามกำหนดเสมอ ($\bar{X} = 4.22$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก
โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษาไม่เคยหลีกเลี่ยงการทำงานบ้านที่ได้รับ
มอบหมาย ($\bar{X} = 4.01$) นักศึกษาพยายามแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องในการทำงานเสมอ

($\bar{X} = ๓.๕๒$) นักศึกษาเตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนเข้าเรียน / ก่อนสอบ ($\bar{X} = ๓.๖๓$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ นักศึกษาไม่เคยผัดนัดกับเพื่อน หรือไปช้ากว่าเวลานัด ($\bar{X} = ๒.๗๗$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมด้านมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๕$)

ตารางที่ ๔.๑๒ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายในด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยภายใน ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักศึกษารู้จักการใช้จ่าย ตามฐานะ และรายได้ ของตัวเอง	๑๕๐ (๖๗.๕๐)	๖๕ (๒๔.๖๐)	๑๘ (๖.๔๐)	๒ (๐.๗๐)	๑ (๐.๔๐)	๔.๕๕ มากที่สุด
๒. นักศึกษาทำบัญชีรายรับ - จ่าย เป็นประจำ	๑๑๕ (๔๒.๕๐)	๕๐ (๓๒.๑๐)	๕๔ (๑๕.๓๐)	๑๒ (๔.๓๐)	๕ (๑.๘๐)	๔.๐๕ มาก
๓. นักศึกษาได้ออมเงินไว้ บางส่วน เพื่อใช้จ่ายยาม ฉุกเฉิน	๑๐๘ (๓๘.๖๐)	๑๐๑ (๓๖.๑๐)	๕๓ (๑๘.๕๐)	๑๓ (๔.๖๐)	๕ (๑.๘๐)	๔.๐๕ มาก
๔. นักศึกษาใช้ชีวิตโดยไม่ เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น การพนัน และยา เสพติด	๑๔๕ (๕๑.๘๐)	๕๖ (๓๔.๓๐)	๒๘ (๑๐.๐๐)	๕ (๑.๖๐)	๒ (๐.๗๐)	๔.๓๓ มาก
๕. นักศึกษามีการวางแผนใน การใช้จ่ายชีวิตประจำ วัน	๑๑๘ (๔๒.๑)	๕๐ (๓๒.๑๐)	๔๕ (๑๗.๕๐)	๑๕ (๕.๔๐)	๘ (๒.๕๐)	๔.๐๖ มาก
ค่าเฉลี่ยของคุณธรรม และจริยธรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง= ๓.๗๑ (ระดับมาก)						

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษารู้จักการใช้จ่ายตามฐานะ และรายได้ของตนเอง ($\bar{X} = ๔.๕๕$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษาใช้ชีวิตโดยไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น การพนันและยาเสพติด ($\bar{X} = ๔.๓๓$) นักศึกษาทำบัญชีรายรับ - จ่าย เป็นประจำ ($\bar{X} = ๔.๐๕$) นักศึกษามีการวางแผนในการใช้จ่ายชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = ๔.๐๖$) และนักศึกษามีออมเงินไว้บางส่วน เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ($\bar{X} = ๔.๐๕$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๑$)

ตารางที่ ๔.๑๓ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายนอกด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา

ปัจจัยภายนอก ด้านสภาพครอบครัว ของนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักศึกษามีความรู้สึกลบ อวุ่น เมื่ออยู่พร้อมหน้า ครอบครัว	๑๕๐ (๖๗.๕๐)	๖๕ (๒๔.๖๐)	๑๘ (๖.๔๐)	๒ (๐.๗๐)	๑ (๐.๔๐)	๔.๕๕ มากที่สุด
๒. นักศึกษาอาศัยอยู่ใน ครอบครัวที่ผู้ปกครอง ไม่ดื่มเหล้า และไม่เล่น การพนัน	๑๑๕ (๔๒.๕๐)	๕๐ (๓๒.๑๐)	๕๔ (๑๕.๓๐)	๑๒ (๔.๓๐)	๕ (๑.๘๐)	๔.๐๕ มาก
๓. นักศึกษาอาศัยอยู่ใน ครอบครัวที่ผู้ปกครอง มี เวลาให้กับท่านเสมอ	๑๐๘ (๓๘.๖๐)	๑๐๑ (๓๖.๑๐)	๕๓ (๑๘.๕๐)	๑๓ (๔.๖๐)	๕ (๑.๘๐)	๔.๐๕ มาก
๔. นักศึกษาอยู่กับผู้ปกครอง ที่จะว่ากล่าวตักเตือน เมื่อนักศึกษา กระทำผิด หรือกระทำไม่เหมาะสม	๑๔๕ (๕๑.๘๐)	๕๖ (๓๔.๓๐)	๒๘ (๑๐.๐๐)	๕ (๓.๒๐)	๒ (๐.๗๐)	๔.๓๓ มาก

ตารางที่ ๔.๑๓ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายนอก
ด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา (ต่อ)

ปัจจัยภายนอก ด้านสภาพครอบครัว ของนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๕. นักศึกษาอาศัยอยู่ใน ครอบครัว ที่ทำกิจกรรม ร่วมกันเสมอ เช่น ทาน อาหารร่วมกัน ไปเที่ยว ร่วมกัน ฯ	๑๑๘ (๔๒.๑๐)	๕๐ (๓๒.๑๐)	๔๕ (๑๗.๕๐)	๑๕ (๕.๔๐)	๘ (๒.๕๐)	๔.๐๖ มาก
ค่าเฉลี่ยของปัจจัยภายนอก ด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา = ๔.๒๒ (ระดับมาก)						

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง
คุณธรรม และจริยธรรมด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
นักศึกษามีความรู้ดีเกือบอุ่น เมื่ออยู่พร้อมหน้าครอบครัว ($\bar{X} = ๔.๕๕$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับ
มาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษาอยู่ในครอบครัวที่ผู้ปกครอง จะว่ากล่าว
ตักเตือน เมื่อนักศึกษา กระทำผิด หรือกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ($\bar{X} = ๔.๓๓$) นักศึกษาอยู่ใน
ครอบครัวที่ผู้ปกครอง ไม่ตี้มเหล่า และไม่เล่นการพนัน ($\bar{X} = ๔.๐๕$) นักศึกษาอยู่ในครอบครัว
ที่ทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ เช่น ทานอาหารร่วมกัน ไปเที่ยวร่วมกัน ($\bar{X} = ๔.๐๖$) และนักศึกษาอยู่
ในครอบครัวที่ผู้ปกครอง มีเวลาให้กับท่านเสมอ ($\bar{X} = ๔.๐๕$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า
นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านสภาพครอบครัว
ของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๒$)

ตารางที่ ๔.๑๔ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายนอก
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา

ปัจจัยภายนอก	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักศึกษาไม่เลียนแบบ						
พฤติกรรมที่ไม่ดีจากเพื่อน ในห้องเรียน, เพื่อนบ้านที่ อยู่ในวัยเดียวกัน	๑๑๓ (๔๐.๔๐)	๑๐๘ (๓๘.๖๐)	๔๓ (๑๖.๘๐)	๑๐ (๓.๖๐)	๒ (๐.๗๐)	๔.๑๔ มาก
๒. นักศึกษารู้สึกไม่ดี ถ้า						
อาจารย์ผู้สอน ใช้วิธีการ ลงโทษที่รุนแรง สร้าง ความอับอายให้กับ นักศึกษาต่อหน้าเพื่อน ๆ	๑๓๑ (๔๖.๘๐)	๕๓ (๓๔.๖๐)	๔๒ (๑๕.๐๐)	๕ (๑.๘๐)	๕ (๑.๘๐)	๔.๒๓ มาก
๓. นักศึกษารู้สึกไม่ดี ถ้า						
อาจารย์ผู้สอน ไม่มีการ ลงโทษ หรือตำหนิเมื่อ นักศึกษากระทำความผิด หรือไม่เชื่อฟัง	๗๕ (๒๘.๒๐)	๑๑๓ (๔๐.๔๐)	๗๐ (๒๕.๐๐)	๑๑ (๓.๙๐)	๗ (๒.๕๐)	๓.๘๘ มาก
๔. สถานศึกษาจัดกิจกรรม						
เกี่ยวกับการปลูกฝัง คุณธรรม และจริยธรรม ให้นักศึกษามีส่วนร่วมทุก ครั้ง	๗๑ (๒๕.๔๐)	๑๒๒ (๔๓.๖๐)	๗๕ (๒๖.๘๐)	๙ (๓.๒๐)	๓ (๑.๐๐)	๓.๘๙ มาก
๕. สถานศึกษาส่งเสริมให้						
นักศึกษาจัดกิจกรรม บำเพ็ญสาธารณะ ประโยชน์ร่วมกับ หน่วยงานภายนอก	๗๓ (๒๖.๑๐)	๑๒๔ (๔๔.๓๐)	๖๕ (๒๓.๒๐)	๑๒ (๔.๓๐)	๖ (๒.๑๐)	๓.๘๘ มาก
ค่าเฉลี่ยของปัจจัยภายนอก ด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา = ๔.๐๐ (ระดับมาก)						

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษารู้สึกไม่ดี ถ้าอาจารย์ผู้สอน ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรง สร้างความอับอายให้กับนักศึกษา ต่อหน้าเพื่อน ๆ ($\bar{X} = ๔.๒๓$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษาไม่เลียนแบบพฤติกรรม ที่ไม่ดีจากเพื่อนในห้องเรียน เพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงกัน ($\bar{X} = ๔.๑๔$) สถานศึกษาจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้นักศึกษามีส่วนร่วมทุกครั้ง ($\bar{X} = ๓.๘๕$) สถานศึกษาส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ร่วมกับหน่วยงานภายนอก ($\bar{X} = ๓.๘๘$) และนักศึกษารู้สึกไม่ดี ถ้าอาจารย์ผู้สอน ไม่มีการลงโทษ หรือตำหนิเมื่อนักศึกษากระทำผิด หรือไม่เชื่อฟัง ($\bar{X} = ๓.๘๘$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$)

ตารางที่ ๔.๑๕ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายนอกสภาพแวดล้อมทางสังคม

ปัจจัยภายนอก สภาพแวดล้อมทางสังคม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. ชุมชนไม่ได้มีส่วนช่วย						
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของนักศึกษาให้ดีขึ้น	๖๒ (๒๒.๑๐)	๑๑๐ (๓๙.๓๐)	๘๕ (๓๑.๘๐)	๑๐ (๓.๖๐)	๕ (๓.๒๐)	๓.๖๔ มาก
๒. นักศึกษาชอบเลียนแบบ						
พฤติกรรมของคารา – นักร้อง	๓๖ (๑๓.๒๐)	๕๓ (๓๓.๒๐)	๖๖ (๒๓.๖๐)	๔๔ (๑๕.๖๐)	๔๐ (๑๔.๓๐)	๓.๑๕ ปานกลาง
๓. นักศึกษารับเอาวัฒนธรรม						
ตะวันตกในการแต่งกาย ที่ไม่เหมาะสม	๔๐ (๑๔.๓๐)	๘๒ (๒๙.๓๐)	๘๐ (๒๘.๖๐)	๔๖ (๑๖.๘๐)	๓๑ (๑๑.๐๐)	๓.๑๕ ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๑๕ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายนอก สภาพแวดล้อมทางสังคม (ต่อ)

ปัจจัยภายนอก สภาพแวดล้อมทางสังคม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๔. การใช้สื่อทาง Internet มี ผลทำให้คุณธรรม และ จริยธรรมของนักศึกษา เสื่อม	๕๒ (๑๘.๖๐)	๕๐ (๓๒.๑๐)	๘๓ (๒๕.๖๐)	๓๘ (๑๓.๖๐)	๑๓ (๖.๑๐)	๓.๔๔ ปานกลาง
๕. ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับ เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม มีผลทำให้ นักศึกษาเลียนแบบค่า นิยมที่ผิด ๆ	๔๓ (๑๖.๘๐)	๕๕ (๓๓.๕๐)	๘๓ (๒๕.๖๐)	๓๒ (๑๑.๔๐)	๒๓ (๘.๒๐)	๓.๔๐ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยของปัจจัยภายนอก และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม = ๔.๐๐ (ระดับมาก)

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชุมชนไม่ได้มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาให้ดีขึ้น ($\bar{X} = ๓.๗๔$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การใช้สื่อทาง Internet มีผลทำให้คุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาเสื่อม ($\bar{X} = ๓.๔๔$) ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม มีผลทำให้นักศึกษาเลียนแบบค่า นิยมที่ผิด ๆ ($\bar{X} = ๓.๔๐$) นักศึกษารับเอาวัฒนธรรมตะวันตกในการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม ($\bar{X} = ๓.๑๕$) และนักศึกษาชอบเลียนแบบพฤติกรรมของดารา – นักร้อง ($\bar{X} = ๓.๑๕$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$)

ตารางที่ ๔.๑๖ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยภายนอก
ด้านสถาบันศาสนา

ปัจจัยภายนอก	ระดับคุณธรรม จริยธรรม					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านสถาบันศาสนา	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักศึกษาเชื่อว่าศาสนา						
มีส่วนช่วยขัดเกลา	๑๘๐	๓๘	๒๐	๒	๐	๔.๕๖
จิตใจให้มีความสุข	(๖๔.๓๐)	(๒๗.๕๐)	(๗.๑๐)	(๐.๗๐)	(๐.๐๐)	มากที่สุด
๒. นักศึกษานำหลักคุณ						
ธรรม และจริยธรรมมา						
เป็นแนวทางในการดำ						
เนินชีวิต ได้อย่าง	๑๒๗	๑๑๗	๓๖	๐	๐	๔.๓๓
เหมาะสมกับวัยของตน	(๔๕.๔๐)	(๔๑.๘๐)	(๑๒.๕๐)	(๐.๐๐)	(๐.๐๐)	มาก
๓. เมื่อนักศึกษามีความ						
ทุกข์ มักจะนำหลัก						
ศาสนามาช่วยแก้	๑๑๘	๑๐๗	๕๒	๒	๑	๔.๒๑
ปัญหาชีวิตเสมอ	(๔๒.๑๐)	(๓๘.๒๐)	(๑๘.๖๐)	(๐.๗๐)	(๐.๔๐)	มาก
๔. นักศึกษาเชื่อว่าการมี						
สติ มีส่วนช่วยส่งเสริม						
ให้มีสมาธิในการศึกษา	๑๕๑	๕๔	๓๐	๕	๐	๔.๔๐
เล่าเรียนได้ดี	(๕๓.๕๐)	(๓๓.๖๐)	(๑๐.๗๐)	(๑.๘๐)	(๐.๐๐)	มาก
๕. นักศึกษาเชื่อมั่นในความ						
ดีของตนเองที่ได้	๑๔๖	๕๕	๓๒	๑	๒	๔.๓๘
กระทำแล้วเสมอ	(๕๒.๑)	(๓๕.๔๐)	(๑๑.๔๐)	(๐.๔๐)	(๐.๗๐)	มาก
ค่าเฉลี่ยของปัจจัยภายนอก และด้านสถาบันศาสนา= ๔.๓๗ (ระดับมาก)						

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านสถาบันศาสนา ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาเชื่อว่าศาสนามีส่วนช่วยขัดเกลาจิตใจให้มีความสุข ($\bar{X} = ๔.๕๖$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักศึกษาเชื่อว่าการมีสติ มีส่วนช่วยส่งเสริมให้มีสมาธิในการศึกษาเล่าเรียนได้ดี ($\bar{X} = ๔.๔๐$) นักศึกษาเชื่อมั่นในความดีของตนเองที่ได้กระทำแล้วเสมอ ($\bar{X} = ๔.๓๘$) นักศึกษานำหลักคุณธรรม และจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ได้อย่างเหมาะสมกับวัยของตน ($\bar{X} = ๔.๓๓$) และเมื่อนักศึกษามีความทุกข์ มักจะนำหลักศาสนา来帮助แก้ปัญหาชีวิตเสมอ ($\bar{X} = ๔.๒๑$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมด้านสถาบันศาสนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๗$)

๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จะวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมที่แตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๒๐ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามเพศ

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	นักศึกษาชาย		นักศึกษาหญิง		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ปัจจัยภายใน							
ความเมตตา	๔.๓๒	๐.๕๒๓	๔.๒๔	๐.๔๕๘	๑.๒๑๒	๐.๒๒๖	ไม่แตกต่าง
ความซื่อสัตย์	๔.๑๔	๐.๕๐๘	๔.๐๗	๐.๖๒๕	๐.๘๖๗	๐.๓๘๗	ไม่แตกต่าง
ความมีวินัย	๔.๐๒	๐.๕๕๖	๓.๘๑	๐.๖๖๕	๒.๔๕๖	๐.๐๑๓*	แตกต่าง
ความอดทน	๔.๑๑	๐.๕๓๕	๔.๐๗	๐.๖๑๒	๐.๔๔๓	๐.๖๕๘	ไม่แตกต่าง
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๓.๕๘	๐.๖๔๐	๔.๐๐	๐.๕๗๗	-๐.๒๐๘	๐.๘๓๕	ไม่แตกต่าง
เศรษฐกิจพอเพียง	๓.๖๕	๐.๗๕๘	๓.๗๑	๐.๗๑๒	-๐.๒๑๕	๐.๘๒๗	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยภายนอก							
สภาพครอบครัวของนักศึกษา	๔.๒๘	๐.๖๓๘	๔.๒๐	๐.๗๑๕	๐.๘๖๕	๐.๓๘๖	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๔.๐๒	๐.๕๑๓	๔.๐๐	๐.๖๓๑	๐.๒๔๑	๐.๖๕๓	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมทางสังคม	๓.๔๘	๐.๘๑๑	๓.๓๕	๐.๘๗๓	๑.๑๗๘	๐.๒๘๐	ไม่แตกต่าง
สถาบันศาสนา	๔.๓๖	๐.๕๖๕	๔.๓๘	๐.๕๘๕	-๐.๓๐๔	๐.๗๖๑	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๐๔	๐.๔๔๒	๔.๐๐	๐.๔๓๓	๐.๗๗๑	๐.๔๔๒	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า นักศึกษาเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในด้านอื่น ๆ นักศึกษามีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๒ นักศึกษาอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมที่แตกต่างกันดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๒๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามอายุ

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	อายุ ๑๖ – ๑๘ ปี		อายุ ๑๙ – ๒๑ ปี		เกินกว่า ๒๑ ปี		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ปัจจัยภายใน									
ความเมตตา	๔.๔๓	๐.๓๒๘	๔.๑๘	๐.๕๕๓	๔.๓๐	๐.๔๘๕	๒.๐๘๐	๐.๑๒๗	ไม่แตกต่าง
ความซื่อสัตย์	๔.๒๘	๐.๓๓๗	๔.๐๑	๐.๗๔๗	๔.๑๒	๐.๕๐๘	๑.๔๓๗	๐.๒๓๙	ไม่แตกต่าง
ความมีวินัย	๔.๒๘	๐.๕๐๑	๓.๗๙	๐.๖๓๗	๓.๘๙	๐.๖๖๔	๒.๒๗๓	๐.๑๐๕	ไม่แตกต่าง
ความอดทน	๔.๕๕	๐.๔๕๐	๓.๙๓	๐.๕๕๐	๔.๑๔	๐.๕๙๘	๖.๔๓๐	๐.๐๐๒	แตกต่าง
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๔.๑๘	๐.๖๘๘	๓.๘๕	๐.๕๔๘	๔.๐๖	๐.๖๐๓	๔.๒๑๐	๐.๐๑๖	แตกต่าง
เศรษฐกิจพอเพียง	๔.๑๐	๐.๖๔๑	๓.๖๐	๐.๗๒๑	๓.๗๔	๐.๗๔๓	๒.๔๑๙	๐.๐๙๑	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยภายนอก									
สภาพครอบครัวของนักศึกษา	๔.๖๓	๐.๓๙๒	๔.๒๗	๐.๗๐๖	๔.๑๘	๐.๖๙๖	๑.๘๕๑	๐.๑๕๙	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๔.๖๐	๐.๕๐๑	๓.๙๔	๐.๕๓๖	๔.๐๑	๐.๖๑๘	๔.๗๐๓	๐.๐๑๐	แตกต่าง
สภาพแวดล้อมทางสังคม	๓.๓๓	๐.๕๔๔	๓.๔๐	๐.๗๘๐	๓.๓๙	๐.๕๑๒	๐.๐๒๗	๐.๙๗๓	ไม่แตกต่าง
สถาบันศาสนา	๔.๕๐	๐.๓๗๐	๔.๓๘	๐.๕๘๘	๔.๓๖	๐.๕๘๓	๐.๒๒๒	๐.๘๐๑	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๒๘	๐.๓๓๙	๓.๙๕	๐.๔๑๘	๔.๐๒	๐.๔๔๔	๒.๓๙๕	๐.๐๙๓	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความอดทน, การมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ และสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านอื่น ๆ นักศึกษามีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีที่เรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมที่แตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๒๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามระดับชั้นปีที่เรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	ปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๑		ปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๒		ปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๓		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ปัจจัยภายใน									
ความเมตตา	๔.๒๕	๐.๕๘๗	๔.๒๔	๐.๕๐๕	๔.๒๘	๐.๔๘๗	๐.๑๒๘	๐.๘๓๔	ไม่แตกต่าง
ความซื่อสัตย์	๔.๒๒	๐.๕๕๐	๔.๐๒	๐.๔๖๗	๔.๐๕	๐.๕๐๘	๑.๕๔๗	๐.๒๑๕	ไม่แตกต่าง
ความมีวินัย	๓.๕๖	๐.๗๐๒	๓.๘๑	๐.๖๓๘	๓.๘๗	๐.๖๕๒	๐.๖๕๘	๐.๕๑๘	ไม่แตกต่าง
ความอดทน	๔.๐๔	๐.๖๔๗	๔.๐๕	๐.๕๔๐	๔.๑๒	๐.๖๐๓	๐.๕๐๖	๐.๖๐๔	ไม่แตกต่าง
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๔.๐๐	๐.๖๖๕	๓.๕๗	๐.๕๔๔	๔.๐๐	๐.๖๐๖	๐.๐๕๗	๐.๕๔๕	ไม่แตกต่าง
เศรษฐกิจพอเพียง	๓.๘๐	๐.๘๑๒	๓.๖๒	๐.๗๐๕	๓.๗๓	๐.๗๓๑	๐.๕๕๓	๐.๓๘๗	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยภายนอก									
สภาพครอบครัวของนักศึกษา	๔.๑๗	๐.๘๒๒	๔.๒๓	๐.๗๒๖	๔.๒๓	๐.๖๔๕	๐.๑๕๓	๐.๘๕๘	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๔.๐๘	๐.๖๕๕	๓.๕๐	๐.๖๑๑	๔.๐๔	๐.๕๗๐	๑.๗๔๕	๐.๑๗๖	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมทางสังคม	๓.๒๕	๐.๗๔๕	๓.๔๐	๐.๕๐๘	๓.๔๒	๐.๘๖๖	๐.๖๕๑	๐.๕๒๓	ไม่แตกต่าง
สถาบันศาสนา	๔.๓๖	๐.๖๐๒	๔.๓๕	๐.๖๓๓	๔.๓๕	๐.๕๔๔	๐.๐๘๘	๐.๕๑๖	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๐๑	๐.๔๘๕	๓.๕๕	๐.๔๒๖	๔.๐๒	๐.๔๒๘	๐.๑๓๑	๐.๘๗๘	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า นักศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๔ อาชีพของผู้ปกครองที่ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมที่ต่างกัันดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๒๓ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อบัณฑิตที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	ข้าราชการ		พนักงานบริษัทเอกชน		ค้าขาย		F	P	ผลการ วิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ปัจจัยภายใน									
ความเมตตา	๔.๑๘	๐.๕๔๐	๔.๑๖	๐.๖๑๒	๔.๓๓	๐.๔๗๐	๑.๕๔๘	๐.๑๐๓	ไม่แตกต่าง
ความซื่อสัตย์	๔.๑๒	๐.๔๕๒	๔.๐๐	๐.๕๖๑	๔.๐๘	๐.๔๕๐	๐.๖๕๔	๐.๕๕๗	ไม่แตกต่าง
ความมีวินัย	๔.๐๖	๐.๕๘๑	๓.๘๖	๐.๗๑๒	๓.๗๒	๐.๖๑๘	๓.๒๒๑	๐.๐๑๓	แตกต่าง
ความอดทน	๔.๐๗	๐.๕๒๘	๔.๑๐	๐.๖๔๐	๔.๐๓	๐.๖๓๔	๐.๒๖๖	๐.๕๐๐	ไม่แตกต่าง
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๔.๐๓	๐.๕๘๕	๓.๕๓	๐.๖๕๓	๓.๕๗	๐.๕๖๐	๐.๒๘๕	๐.๘๘๘	ไม่แตกต่าง
เศรษฐกิจพอเพียง	๓.๘๗	๐.๖๓๖	๓.๖๓	๐.๕๑๘	๓.๖๖	๐.๗๕๒	๐.๖๕๕	๐.๖๒๑	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยภายนอก									
สภาพครอบครัวของนักศึกษา	๔.๑๕	๐.๕๔๘	๔.๐๔	๐.๗๕๖	๔.๒๕	๐.๖๖๔	๑.๔๘๔	๐.๒๐๗	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๓.๕๔	๐.๔๗๔	๓.๘๖	๐.๗๔๕	๔.๐๖	๐.๕๖๑	๑.๓๕๓	๐.๒๓๗	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมทางสังคม	๓.๓๗	๑.๐๓๐	๓.๓๓	๐.๕๑๔	๓.๔๐	๐.๗๖๕	๐.๐๘๕	๐.๕๘๖	ไม่แตกต่าง
สถาบันศาสนา	๔.๓๔	๐.๔๖๐	๔.๒๔	๐.๖๘๘	๔.๓๕	๐.๕๖๗	๑.๐๒๑	๐.๓๕๗	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๐๑	๐.๔๐๐	๓.๕๔	๐.๕๗๐	๔.๐๒	๐.๔๓๔	๐.๗๕๖	๐.๕๒๕	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	รับจ้างทั่วไป		เกษตรกร		F	P	ผลการ วิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ปัจจัยภายใน							
ความเมตตา	๔.๒๔	๐.๔๓๘	๔.๔๑	๐.๔๐๒	๑.๕๔๘	๐.๑๐๓	ไม่แตกต่าง
ความซื่อสัตย์	๔.๐๕	๐.๗๗๔	๔.๒๑	๐.๔๕๔	๐.๖๕๔	๐.๕๕๗	ไม่แตกต่าง
ความมีวินัย	๓.๘๑	๐.๖๕๖	๔.๑๑	๐.๖๑๕	๓.๒๒๑	๐.๐๑๓	แตกต่าง
ความอดทน	๔.๑๑	๐.๕๐๗	๔.๑๒	๐.๖๗๗	๐.๒๖๖	๐.๕๐๐	ไม่แตกต่าง
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๔.๐๐	๐.๕๕๖	๔.๐๖	๐.๕๔๑	๐.๒๘๕	๐.๘๘๘	ไม่แตกต่าง
เศรษฐกิจพอเพียง	๓.๗๐	๐.๖๕๗	๓.๗๗	๐.๖๕๕	๐.๖๕๕	๐.๖๒๑	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยภายนอก							
สภาพครอบครัวของนักศึกษา	๔.๒๒	๐.๗๓๘	๔.๓๖	๐.๖๕๔	๑.๔๘๔	๐.๒๐๗	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๔.๐๑	๐.๕๕๕	๔.๑๒	๐.๕๕๔	๑.๓๕๓	๐.๒๓๗	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมทางสังคม	๓.๔๒	๐.๘๕๓	๓.๓๕	๐.๗๖๕	๐.๐๘๕	๐.๕๘๖	ไม่แตกต่าง
สถาบันศาสนา	๔.๔๑	๐.๕๘๔	๔.๔๖	๐.๕๐๕	๑.๐๒๑	๐.๓๕๗	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๐๐	๐.๓๘๑	๔.๑๐	๐.๓๗๖	๐.๗๕๖	๐.๕๒๕	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านอื่น ๆ นักศึกษามีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมแตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๒๔ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	๑๐,๐๐๐ บาทหรือต่ำกว่า		๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท		๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ปัจจัยภายใน									
ความเมตตา	๔.๒๕	๐.๔๕๑	๔.๒๑	๐.๔๕๕	๔.๓๖	๐.๕๐๕	๑.๒๑๐	๐.๓๐๕	ไม่แตกต่าง
ความซื่อสัตย์	๔.๐๔	๐.๕๔๒	๔.๑๔	๐.๓๓๐	๔.๐๕	๐.๔๓๕	๐.๕๖๔	๐.๗๒๘	ไม่แตกต่าง
ความมีวินัย	๓.๘๘	๐.๖๓๓	๓.๘๕	๐.๓๐๐	๔.๐๑	๐.๖๔๗	๐.๕๘๓	๐.๔๒๕	ไม่แตกต่าง
ความอดทน	๔.๑๒	๐.๕๕๒	๔.๐๘	๐.๕๘๒	๔.๒๑	๐.๕๓๔	๑.๒๖๔	๐.๒๘๐	ไม่แตกต่าง
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๔.๐๓	๐.๕๓๒	๓.๕๒	๐.๕๕๗	๔.๐๕	๐.๕๔๑	๑.๔๕๖	๐.๑๕๑	ไม่แตกต่าง
เศรษฐกิจพอเพียง	๓.๓๓	๐.๓๕๔	๓.๓๐	๐.๖๓๖	๓.๕๓	๐.๓๐๓	๑.๑๘๒	๐.๓๑๘	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยภายนอก									
สภาพครอบครัวของนักศึกษา	๔.๒๐	๐.๓๖๑	๔.๑๔	๐.๖๐๘	๔.๓๐	๐.๕๖๖	๐.๘๐๓	๐.๕๔๘	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๔.๐๕	๐.๖๐๔	๓.๕๑	๐.๕๘๔	๔.๑๘	๐.๔๓๓	๓.๒๒๘	๐.๐๐๘	แตกต่าง
สภาพแวดล้อมทางสังคม	๓.๓๕	๐.๘๔๓	๓.๓๖	๐.๘๓๘	๓.๕๒	๐.๘๕๐	๑.๖๓๗	๐.๑๔๐	ไม่แตกต่าง
สถาบันศาสนา	๔.๓๓	๐.๕๖๕	๔.๒๓	๐.๕๕๔	๔.๔๐	๐.๕๖๖	๒.๐๒๔	๐.๐๓๕	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๐๑	๐.๔๑๕	๓.๕๖	๐.๔๓๒	๔.๑๐	๐.๓๕๔	๑.๕๗๑	๐.๑๖๘	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	๓๐,๐๐๑ – ๔๐,๐๐๐ บาท		๔๐,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐ บาท		๕๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ปัจจัยภายใน									
ความเมตตา	๔.๓๐	๐.๕๔๖	๔.๐๗	๐.๕๘๕	๔.๔๕	๐.๕๑๖	๑.๒๑๐	๐.๓๐๕	ไม่แตกต่าง
ความซื่อสัตย์	๔.๑๒	๐.๔๑๒	๓.๘๓	๐.๗๗๔	๔.๑๕	๐.๕๔๑	๐.๕๖๔	๐.๗๒๘	ไม่แตกต่าง
ความมีวินัย	๓.๘๑	๐.๖๑๓	๓.๔๐	๐.๔๗๓	๓.๘๕	๐.๖๖๕	๐.๕๘๓	๐.๔๒๕	ไม่แตกต่าง
ความอดทน	๓.๕๕	๐.๖๐๕	๓.๗๐	๐.๖๒๕	๔.๐๓	๐.๗๗๘	๑.๒๖๔	๐.๒๘๐	ไม่แตกต่าง
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๓.๕๖	๐.๖๐๘	๓.๕๗	๐.๘๑๔	๓.๕๑	๐.๖๖๘	๑.๔๕๖	๐.๑๕๑	ไม่แตกต่าง
เศรษฐกิจพอเพียง	๓.๕๖	๐.๗๗๕	๓.๔๓	๐.๕๓๓	๓.๕๖	๐.๘๒๖	๑.๑๘๒	๐.๓๑๘	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยภายนอก									
สภาพครอบครัวของนักศึกษา	๔.๔๑	๐.๖๑๖	๔.๓๓	๐.๖๘๕	๔.๒๓	๑.๐๐๑	๐.๘๐๓	๐.๕๔๘	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๔.๑๔	๐.๕๕๕	๓.๓๓	๐.๕๗๕	๓.๘๘	๐.๗๑๐	๓.๒๒๘	๐.๐๐๘	แตกต่าง
สภาพแวดล้อมทางสังคม	๓.๕๓	๐.๘๖๕	๒.๕๓	๐.๕๖๑	๓.๕๓	๐.๕๕๕	๑.๖๗๗	๐.๑๔๐	ไม่แตกต่าง
สถาบันศาสนา	๔.๔๖	๐.๔๗๔	๔.๒๗	๐.๗๐๐	๔.๗๑	๐.๖๓๔	๒.๐๒๔	๐.๐๗๕	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๐๗	๐.๔๓๘	๓.๖๕	๐.๔๑๖	๔.๐๗	๐.๕๖๖	๑.๕๗๑	๐.๑๖๘	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านอื่น ๆ นักศึกษามีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๖ ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมแตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ ๔.๒๕ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท		๓,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ปัจจัยภายใน							
ความเมตตา	๔.๒๒	๐.๕๐๓	๔.๒๔	๐.๕๒๔	๑.๒๑๐	๐.๓๐๕	ไม่แตกต่าง
ความซื่อสัตย์	๔.๒๘	๐.๕๖๓	๔.๐๓	๐.๕๑๕	๐.๕๖๔	๐.๓๒๘	ไม่แตกต่าง
ความมีวินัย	๓.๕๓	๐.๓๐๓	๓.๘๖	๐.๖๔๔	๐.๕๘๓	๐.๔๒๕	ไม่แตกต่าง
ความอดทน	๔.๑๓	๐.๖๐๖	๔.๐๕	๐.๕๔๔	๑.๒๖๔	๐.๒๘๐	ไม่แตกต่าง
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๔.๑๖	๐.๖๑๘	๓.๕๑	๐.๕๕๕	๑.๔๕๖	๐.๑๕๑	ไม่แตกต่าง
เศรษฐกิจพอเพียง	๓.๕๘	๐.๖๕๐	๓.๖๖	๐.๓๓๕	๑.๑๘๒	๐.๓๑๘	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยภายนอก							
สภาพครอบครัวของนักศึกษา	๔.๓๓	๐.๓๐๐	๔.๑๓	๐.๓๒๐	๐.๘๐๓	๐.๕๔๘	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๔.๐๘	๐.๕๖๔	๔.๐๐*	๐.๕๕๒	๓.๒๒๘	๐.๐๐๘	แตกต่าง
สภาพแวดล้อมทางสังคม	๓.๓๕	๐.๕๕๑	๓.๓๓	๐.๘๓๖	๑.๖๓๓	๐.๑๔๐	ไม่แตกต่าง
สถาบันศาสนา	๔.๒๕	๐.๕๓๕	๔.๓๔	๐.๕๓๕	๒.๐๒๔	๐.๐๓๕	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๐๓	๓.๕๕๕	๓.๕๕	๐.๔๔๓	๑.๕๓๑	๐.๑๖๘	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม จำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	๕,๐๐๑ – ๗,๐๐๐ บาท		๗,๐๐๑ บาทขึ้นไป		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ปัจจัยภายใน							
ความเมตตา	๔.๓๐	๐.๔๗๗	๔.๒๘	๐.๕๑๕	๑.๒๑๐	๐.๓๐๕	ไม่แตกต่าง
ความซื่อสัตย์	๔.๐๓	๐.๕๗๐	๔.๐๘	๐.๔๙๑	๐.๕๖๔	๐.๗๒๘	ไม่แตกต่าง
ความมีวินัย	๓.๗๔	๐.๖๗๕	๓.๕๕	๐.๖๐๕	๐.๙๘๓	๐.๔๒๕	ไม่แตกต่าง
ความอดทน	๔.๐๓	๐.๖๑๘	๔.๑๐	๐.๖๒๒	๑.๒๖๔	๐.๒๘๐	ไม่แตกต่าง
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ	๓.๙๗	๐.๕๗๒	๔.๐๔	๐.๕๙๗	๑.๔๙๖	๐.๑๙๑	ไม่แตกต่าง
เศรษฐกิจพอเพียง	๓.๖๖	๐.๗๕๘	๓.๖๖	๐.๗๕๘	๑.๑๘๒	๐.๓๑๘	ไม่แตกต่าง
ปัจจัยภายนอก							
สภาพครอบครัวของนักศึกษา	๔.๑๘	๐.๗๕๑	๔.๒๗	๐.๕๗๘	๐.๘๐๓	๐.๕๔๘	ไม่แตกต่าง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	๔.๐๐	๐.๕๗๕	๔.๐๐	๐.๕๗๘	๓.๒๒๘	๐.๐๐๘	แตกต่าง
สภาพแวดล้อมทางสังคม	๓.๙๘	๐.๖๓๕	๓.๔๑	๐.๘๓๕	๑.๖๗๗	๐.๑๔๐	ไม่แตกต่าง
สถาบันศาสนา	๔.๔๕	๐.๕๓๖	๔.๓๕	๐.๖๐๕	๒.๐๒๔	๐.๐๗๕	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๐๐	๐.๔๔๒	๓.๙๕	๐.๔๔๗	๑.๕๗๑	๐.๑๖๘	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า นักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านอื่น ๆ นักศึกษามีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๔ วิเคราะห์แนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

ต่อไปนี้เป็นกรวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถาม (Contents Analysis) ที่เป็นคำถามปลายเปิดในข้อคำถามที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมปัจจัยที่ผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม

แนวทางในการส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม	N = ๒๘๐	
	ค่าความถี่	ร้อยละ
สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว		
๑. สมาชิกในครอบครัวต้องรู้จักรักสามัคคีกัน มีการทานอาหารร่วมกันและมีการพูดคุย ปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดในทุกปัญหา	๔๔	๑๕.๗๑
๒. บิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว	๑๘	๖.๔๓
๓. บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่บุตรหลาน	๑๒	๔.๒๙
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา		
๔. สถานศึกษาควรจัดให้ครู-อาจารย์ นักศึกษา รวมถึงผู้ปกครองของนักศึกษา เป็นเครือข่ายคุณธรรม และมีการร่วมกันทำกิจกรรมอย่างเป็นกัลยาณมิตร	๔๗	๑๖.๗๘
๕. ครู-อาจารย์ ควรประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่นักศึกษา	๒๑	๗.๕๐
สภาพแวดล้อมทางสังคม		
๖. สมาชิกในชุมชนต้องมีความรัก สามัคคีกัน และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมที่นักศึกษาสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้	๕๑	๑๘.๒๑

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ
แนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม (ต่อ)

แนวทางในการส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม	N = ๒๘๐	
	ค่าความถี่	ร้อยละ
ด้านสถาบันศาสนา		
๗. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมและจัดโครงการเข้าค่ายส่งเสริม คุณธรรม และจริยธรรมสำหรับนักศึกษา	๓๒	๑๑.๔๓
๘. วัดควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้นักศึกษาเข้าไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา รวมถึงการสร้างบรรยากาศไม่ให้น่าเบื่อ	๓๖	๑๒.๘๖
๙. พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักศึกษา	๑๕	๖.๗๕
รวม	๒๘๐	๑๐๐.๐๐

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากการที่ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนของไทย โดยเฉพาะในกลุ่มของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร รวมถึงปัญหาการทะเลาะกันของนักศึกษาระหว่างสถาบัน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นผู้วิจัยเชื่อว่าเกิดจากการขาดการปลูกฝังคุณธรรมที่ดีพอ จึงได้ทำการศึกษาถึงแนวทางในการส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางนำเสนอในการพัฒนาต่อไป เพื่อให้เป็นภูมิคุ้มกันด้านคุณธรรม และจริยธรรมที่เข้มแข็งในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาอันเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป ผู้วิจัยนำเสนอรายงานการวิจัยอันประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย และเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม พร้อมกับศึกษาแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่กำลังอยู่ในระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ ๑ – ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ มีจำนวน ๘๐๐ คน โดยใช้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน ๒๘๖ คน ได้มาจากการคำนวณจากสูตรของทาร์โรว์ ยาโมเน่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการตั้งคำถาม และได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม การจัดเก็บข้อมูลได้ดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน ๒๕๕๔ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา

ตอนที่ ๓ แนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งสถิติพรรณนา และเมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว นำข้อมูลมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นสถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ใช้ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อพรรณนาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และภูมิหลังของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งได้แก่ สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

๕.๑.๑ สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับ จำนวน ๒๘๐ ชุด พบว่า นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิง จำนวน ๑๕๗ คน นักศึกษาชาย มีจำนวน ๘๓ คน นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีอายุเกินกว่า ๒๑ ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๐๐ รองลงมาคือ อายุระหว่าง ๑๕ – ๒๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๑๐ อายุระหว่าง ๑๖ – ๑๘ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๐ เมื่อแยกนักศึกษากลุ่มตัวอย่างออกเป็นชั้นปี พบว่า เป็นนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๓ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕๐ รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๐ ในขณะที่นักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑๐ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ ๑๐,๐๐๐ บาทหรือต่ำกว่า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๐ ท้ายที่สุดนักศึกษามีค่าใช้จ่ายต่อเดือน ๗,๐๐๑ บาทขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในแต่ละปัจจัย ผลการวิเคราะห์ที่ได้คือ ปัจจัยภายใน พบว่านักศึกษาเป็นผู้มีความเมตตาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับคุณธรรมในด้านอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความอดทน มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ ความมีวินัย และเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ในขณะที่ปัจจัยภายนอก พบว่า สถาบันศาสนาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมสูงที่สุดรองลงมาได้แก่ สภาพแวดล้อมทางครอบครัวของนักศึกษา สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมต่ำที่สุด

ด้านความเมตตา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษามีความเห็นอกเห็นใจ สงสารเมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษาพร้อมจะให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด หรือทำให้ไม่พอใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความซื่อสัตย์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษามีความจริงใจในการคบหาเพื่อน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษาเข้าเรียนตรงต่อเวลาสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความมีวินัย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษาไม่เคยแอบโทรศัพท์ใน ขณะที่อาจารย์กำลังสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความอดทน ตามความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษาไม่ใช้กำลังในการตัดสินปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษาจะไม่โกรธ หรือแสดงความไม่พอใจ เมื่อเพื่อนตำหนิหรือต่อว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษาพยายามแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องในการทำงานเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษาไม่เคยผัดนัดกับเพื่อน หรือไปช้ากว่าเวลานัด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษารู้จักการใช้จ่ายตามฐานะ และรายได้ของตัวเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษาทำบัญชีรายรับ – จ่าย เป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษามีความรู้สึกรอบอุ่น เมื่ออยู่พร้อมหน้าครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษายู่ในครอบครัวที่ผู้ปกครอง มีเวลาให้กับท่านเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษารู้สึกไม่ดี ถ้าอาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรง สร้างความอับอายให้กับนักศึกษา ต่อหน้าเพื่อน ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษารู้สึกไม่ดี ถ้าอาจารย์ผู้สอนไม่มีการลงโทษ หรือตำหนิเมื่อนักศึกษากระทำผิด หรือไม่เชื่อฟัง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ชุมชนไม่ได้มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษาชอบเลียนแบบพฤติกรรมของดารา – นักร้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านสถาบันศาสนา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษาเชื่อว่าศาสนามีส่วนช่วยขัดเกลาจิตใจให้มีความสุข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และเมื่อนักศึกษามีความทุกข์ มักจะนำหลักศาสนา来帮助แก้ปัญหาชีวิตเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๒ เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

๕.๑.๓ แนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม

ผลจากการวิเคราะห์ถึงแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และสถาบันศาสนา พบว่ามี ๕ ข้อ ได้แก่

๑. ด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา

๑.๑ สมาชิกในครอบครัวต้องรู้จักรักสามัคคีกัน มีการทานอาหารร่วมกันและมีการพูดคุย ปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดในทุกปัญหา

๑.๒ บิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว

๑.๓ บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองต้องประพฤติปฏิบัติเป็นต้นแบบที่ดีแก่บุตรหลาน

๒. ด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา

๒.๑ สถานศึกษาควรจัดให้ครู-อาจารย์ นักศึกษา รวมถึงผู้ปกครองของนักศึกษาเป็นเครือข่ายคุณธรรม และมีการร่วมกันทำกิจกรรมอย่างเป็นกัลยาณมิตร

๒.๒ ครู-อาจารย์ ควรประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่นักศึกษา

๓. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

๓.๑ สมาชิกในชุมชนต้องมีความรัก สามัคคีกัน และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมที่นักศึกษาสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้

๓.๒ ภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมและจัดโครงการเข้าค่ายส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมสำหรับนักศึกษา

๔. สถาบันศาสนา

๔.๑ วัดควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้นักศึกษาเข้าไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา รวมถึงการสร้างบรรยากาศไม่ให้น่าเบื่อ

๔.๒ พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักศึกษา

๕.๒ อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาพิจารณากับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนวรรณกรรมนำมาอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

๕.๒.๑ **ปัจจัยภายใน** เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อเทียบกับปัจจัยภายนอก จัดว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะต้องให้การส่งเสริมและปลูกฝัง ปัจจัยภายในประกอบด้วย ความเมตตา ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความอดทน มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ และเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาอภิปรายเป็นรายชื่อได้ดังนี้

ความเมตตาเมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักศึกษามีความเมตตาอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะนักศึกษาจะมีความเห็นอกเห็นใจ สงสาร เมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาได้รับการปลูกฝังหลักคุณธรรม จริยธรรมจากครอบครัว และการเรียนการสอนของวิทยาลัยซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ **ประภาศรี สีหอำไพ** ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความเมตตาว่า จะเป็นผู้ที่รู้จักการเสียสละในสิ่งที่ตนมีแก่ผู้ที่มีความจำเป็นกว่า รู้จักยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ หรือความดี นอกจากนั้นยังเป็นผู้ที่รู้จักเห็นใจ ปลอดภัย ให้กำลังใจเมื่อเพื่อนประสบกับความทุกข์ พร้อมหาทางช่วยเหลือ และพร้อมที่จะให้อภัยแก่เพื่อนที่ทำผิด

ความซื่อสัตย์ เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักศึกษามีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับสูงที่สุด โดยเฉพาะนักศึกษามีความจริงจังในการคบหากับเพื่อน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักศึกษาเข้าเรียนตรงต่อเวลาสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาเห็นว่าการที่คบเพื่อนจะต้องให้ความจริงจัง ซึ่งจัดเข้าได้ในความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน นอกจากนี้นักศึกษายังทำข้อสอบด้วยความซื่อสัตย์ ไม่ทุจริต แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีความซื่อสัตย์เป็นอย่างดีจากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ตามคำจำกัดความของ **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ** ที่ได้ให้คำนิยามของคุณลักษณะของผู้มีความซื่อสัตย์ไว้ว่า เป็นผู้ที่รักษาคำพูด รักษาความสัตย์สุจริต กล่าวหาบุญในการทำมาหากิน และกล้าที่จะยอมรับความผิด พร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่าการเข้าเรียนตรงต่อเวลาก็จัดเป็นความซื่อสัตย์ในการรับผิดชอบในหน้าที่ของความเป็นนักศึกษา

ความมีวินัย เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักศึกษาเป็นผู้มีวินัยอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะนักศึกษาจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัยอย่างเคร่งครัด และในขณะที่เรียนหนังสือ นักศึกษาไม่เคยแอบโทรศัพท์ใน ขณะที่อาจารย์กำลังสอน อยู่ในระดับสูงเช่นกัน อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัย เป็นสิ่งที่นักศึกษาถูกบังคับให้ปฏิบัติตามอยู่แล้ว หากไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงสุดา พินนอก และสุพรรณ บุญมา ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาการศึกษา ชั้นปีที่ ๑ ด้านการรักษาระเบียบวินัย พบว่า นักศึกษาดูแลรักษาเครื่องใช้ให้สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นอันหนึ่ง การเข้าร่วมกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัย เป็นอันสอง และนักศึกษาแต่งกายสะอาดเรียบร้อยมาเรียนสม่ำเสมอ เป็นอันที่สาม

ความอดทน เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักศึกษามีความอดทนสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาของวิทยาลัยเป็นผู้ที่ไม่ใช้กำลังในการตัดสินใจปัญหา นอกจากนี้นักศึกษายังพยายามที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูงอาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาทราบกันเป็นอย่างดีว่าการที่ใช้กำลังในการตัดสินใจปัญหา ไม่ได้เป็นตัวช่วยให้ปัญหานั้นหมดไปได้ ในขณะที่เดียวกันก็พยายามที่จะรับผิดชอบงานของตนเองให้ดีที่สุดด้วยความอดทน สอดคล้องกับงานเขียนของมารศรี กลางประพันธ์ ได้ทำการศึกษา การพัฒนาคุณธรรมด้านความอดทน (ขันติ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์ด้านความอดทนตามแนวพุทธวิธีร่วมกับแนวคิดทางตะวันตกนั้นจะส่งผลในระยะยาวคือจะส่งผลทำให้เกิดความคงทนในความอดทนทางกายมากกว่าการฝึกประสบการณ์ด้วยการสอนแบบบรรยายในชั้นเรียน ทั้งนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยาที่ว่า การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวรหรือคงทนมาจากการได้รับการฝึกประสบการณ์หรือการฝึกหัด

มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักศึกษามีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสูง ดังจะเห็นได้จากนักศึกษาจะส่งงาน หรือการบ้านตรงตามกำหนดเสมอ นอกจากนี้แล้วยังให้ความรับผิดชอบต่องานที่ทำเมื่อผิดพลาดก็พยายามที่จะแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องอยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อในงาน หรือในสิ่งที่ตนต้องรับผิดชอบอย่างดีเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ อังคณา บุญเลิศที่ว่าความรับผิดชอบต่อเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพราะบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อจะมีความเพียรพยายามอดทนตั้งใจในการที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อจะเป็นเครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามระเบียบเคารพสิทธิผู้อื่นทำตามหน้าที่ของตนถ้าบุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบต่อจะช่วยให้สังคมมีความสงบสุขความเจริญก้าวหน้าปัญหาสังคมก็จะลดน้อยลงดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความรับผิดชอบต่อให้เกิดขึ้นในทุกคน

ด้านเศรษฐกิจพอเพียง จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักศึกษาเป็นผู้รู้จักประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะนักศึกษารู้จักการใช้จ่ายตามฐานะและรายได้ของตัวเอง นอกจากนี้ยังพยายามหลีกเลี่ยงการนำพาตนไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แสดงให้เห็นว่านักศึกษากลุ่มพยายามที่จะใช้จ่ายให้อยู่ในสถานะที่ตนเองสามารถกระทำได้ ไม่ใช่เงินเกินตัวจนเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง และใช้จ่ายไปในสิ่งที่จำเป็น สอดคล้องกับงานเขียนของ **เพ็ญพรรณ ชูติวิศุทธิ์** ได้ทำการศึกษาถึงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษายู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับต่ำ โดยที่ด้านภูมิคุ้มกันในด้านที่ดี ด้านภาพรวมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ส่วนด้านคุณธรรม ด้านความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในของนักศึกษาที่มีผลอย่างสูงต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โดยคุณธรรมภายในตัวของนักศึกษาจะทำหน้าที่ต่าง ๆ กัน ดังงานเขียนของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กล่าวไว้ว่า คุณธรรมแต่ละตัวจะทำหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑. คุณธรรมด้านความมีวินัย และความอดทน จะทำหน้าที่เป็นแรงผลักดันให้คนเกิดความพยายามในการลงมือกระทำสิ่งที่มุ่งหมายไว้ให้ประสบความสำเร็จ เปรียบเสมือนเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับบุคคล

๒. คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ จะทำหน้าที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง สร้างแรงผลักดันให้คนมีวินัย และความอดทน โดยผ่านการดำเนินชีวิตประจำวัน

๓. คุณธรรมด้านความพอเพียง จะเป็นเครื่องมือเหนี่ยวรั้งให้คนทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่มีความโลภ ต้านทานความอยากได้ตามกระแสวัตถุนิยม

๔. คุณธรรมด้านความเมตตา เป็นเครื่องมือให้คนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข รู้จักการให้ความเคารพและให้ความสำคัญต่อบุคคลรอบข้าง

๕.๒.๒ ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามี ๔ ปัจจัย ดังนี้

สถาบันศาสนา เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งตรงกับงานเขียนของ **ปริญญา เห็นสุข** ได้ทำการศึกษาการสื่อสารและการขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

สถาบันทางศาสนา พบว่า สถาบันทางศาสนามีบทบาทสูงสุดในการสื่อสารเพื่อขัดเกลาด้านการยึด ปาปบุญแก่นักศึกษา แสดงให้นักศึกษาเห็นว่ายังมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ การพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา อาจจะทำในรูปแบบของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การ ร่วมมือระหว่างตัวแทนทางศาสนากับสถานศึกษาจัดค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักศึกษา

สภาพครอบครัวของนักศึกษา นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นสถาบันที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด สอดคล้องกับงานเขียน ของ **ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม** ได้อธิบายว่า ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญใน การสร้างสมาชิกที่ดีให้กับสังคม ประเทศชาติ โดยเริ่มที่การพัฒนาให้ครอบครัวซึ่งเป็นฐานรากของ ประเทศมีความแข็งแรง สมาชิกที่ได้รับการหล่อจากครอบครัวที่อบอุ่นจะส่งผลให้สังคมเต็มไปด้วยสมาชิกที่รักใคร่ กลมเกลียว เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือ แบ่งปันซึ่งกันและกันให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

สถานศึกษา ถือว่าเป็นบ้านหลังที่สองที่ให้การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษา จึง ถือได้ว่าสถานศึกษามีบทบาทมาก อันอาจจะเนื่องมาจากสถานศึกษามีกฎระเบียบที่เป็นทางการ มากกว่าบ้าน มีข้อบังคับต่าง ๆ ที่ตายตัว ซึ่งนักศึกษาจะได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมจาก การเรียนรู้ เช่น ต้องมีความซื่อสัตย์ในการสอบ เพราะหากละเมิดข้อบังคับจะได้รับการลงโทษ นอกจากนี้ยังได้รับการปลูกฝังจากครู-อาจารย์ผู้สอน หรือจากเนื้อหาบทเรียนที่ได้รับการเรียนรู้

สถาบันทางสังคม ก็จัดว่ามีความสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษา ไม่น้อย ดังงานเขียนของ**ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม** ได้กล่าวถึงบทบาทของ สังคมในการเป็นส่วนหนึ่งที่จะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ว่าหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรท้องถิ่น สื่อทุกแขนง ต่างก็มีบทบาทที่สำคัญในการช่วยสร้าง ปลูกฝังให้ เด็กและเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม ตัวอย่างเช่น สื่อมวลชนควบคุมดูแลสื่อที่เผยแพร่สู่เยาวชน ไม่ให้เกิดแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม ชุมชน ซึ่งอยู่ใกล้ชิดสามารถปลูกฝังความดีมีคุณธรรมได้ ครอบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษาที่อยู่ในความดูแล สร้างสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อ การพัฒนาทางด้านคุณธรรม สร้างความรักความผูกพันต่อชุมชนให้เกิดขึ้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมแก่นักศึกษา

๑. **ปัจจัยภายใน**ที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา จากงานวิจัย พบว่า การใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องได้รับการปลูกฝัง และพัฒนาให้มีมากขึ้นในตัวของนักศึกษา เพราะความพอเพียงจะช่วยให้นักศึกษาลดสิ่งเกินในการดำเนินชีวิตหรือลดความโลภ คุณธรรมที่จะตามมาโดยอัตโนมัติ ก็คือ ความมีวินัย ความอดทน และความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันก็จะช่วยให้เป็นผู้มีความเสียสละ คือมีเมตตาต่อผู้อื่น

๒. **ปัจจัยภายนอก** เป็นการนำเสนอการทำหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของสถาบันต่าง ๆ ดังนี้

ครอบครัวของนักศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักศึกษา โดยเฉพาะการที่พ่อ-แม่ และผู้ปกครองมีเวลาให้กับนักศึกษา จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีมากขึ้น ถึงแม้จะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าในปัจจุบันการดำรงชีวิตจะต้องแข่งขันกับหลาย ๆ อย่าง แต่การที่จะพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณธรรม และจริยธรรม พ่อ-แม่ และผู้ปกครองจำเป็นต้องมีเวลาให้กับนักศึกษาในการพูดคุย ทานอาหาร หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกัน

สถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญมากในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมแก่นักศึกษา โดยเฉพาะในประเด็นที่ครู-อาจารย์ผู้สอน จะต้องมีการว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษนักศึกษาที่ทำผิด หรือไม่เชื่อฟังคำสั่งสอน และสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เพื่อฝึกให้นักศึกษาเป็นผู้ที่รู้จักการเสียสละ สถานศึกษาจะต้องไม่ทำหน้าที่เพียงแค่การให้ความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่จะต้องปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่ศึกษาคบคู่กันไปด้วย เพื่อให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่มีคุณธรรม และจริยธรรมควบคู่กัน

สภาพแวดล้อมด้านสังคม ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนที่นักศึกษาอาศัยอยู่ สื่อมวลชน รวมถึงรัฐบาล ล้วนแต่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่นักศึกษา โดยเฉพาะสื่อมวลชน ควรจะใช้เวลาได้เปรียบในการนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร เนื้อหาสาระประโยชน์ที่เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่นักศึกษา และเยาวชนของชาติให้มากที่สุด มิใช่เพียงแต่นำเสนอความบันเทิง เพลิบเพลินเท่านั้น เพราะนักศึกษามักจะเลียนแบบพฤติกรรมของดารา-นักร้อง ที่ตนชื่นชอบ โดยไม่ได้พิจารณาว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่ รวมถึงรัฐบาลที่

จะต้องให้ความสำคัญกับการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตกที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม

สถาบันศาสนา ผลการวิจัย พบว่า สถาบันศาสนาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงที่สุดในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม แสดงให้เห็นว่าศาสนายังเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของนักศึกษา ดังนั้นสถาบันศาสนาจะต้องให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปลูกฝัง และพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมให้นักศึกษา เพราะจากผลการวิจัยนักศึกษาเมื่อประสบปัญหาต่าง ๆ จะยึดเพื่อน หรือวิธีการแก้ปัญหาจากที่อื่น โดยไม่ได้นำเอาหลักธรรมมาใช้แก้ปัญหา ด้วยเหตุนี้สถาบันศาสนาจะต้องเข้ามามีบทบาทในประเด็นนี้ให้มาก

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเชิงนโยบาย

หน่วยของสังคมในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน สื่อมวลชน รัฐบาล รวมถึงวัด จะต้องมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้นักศึกษาอย่างจริงจัง และเป็นระบบมากขึ้น จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางที่จะช่วยปลูกฝัง พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา ดังนี้

ครอบครัวของนักศึกษา พ่อ-แม่ ผู้ปกครอง จะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และจัดสรรเวลาในการพูดคุย ทานอาหาร หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับนักศึกษาให้มากขึ้น เพื่อที่จะสร้างความอบอุ่น ความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว เป็นการช่วยลดช่องว่างระหว่างตัวนักศึกษากับพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง

สถานศึกษา จะต้องมี การสนับสนุน โครงการต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม เช่น การจัดโครงการให้ครู-อาจารย์ นักศึกษา รวมถึงผู้ปกครอง เป็นเครือข่ายคุณธรรม นอกจากนี้สถานศึกษาจะต้องวางนโยบายให้อาจารย์ผู้สอนในทุกรายวิชามีการสอดแทรกเนื้อหาในส่วนที่เป็นคุณธรรมเข้าไปในการสอนทุกครั้ง

สถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อ ควรตระหนักการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับนักศึกษา และควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมเข้าไปในรายการต่าง ๆ ด้วย ในส่วนของชุมชน ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม โดยให้นักศึกษาในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม นอกจากนี้รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการออกโครงการรณรงค์ ส่งเสริม ยกย่องคนดีมีคุณธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษา

สถาบันศาสนา ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติธรรม มีการจัดโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมโดยประสานความร่วมมือกับบ้าน สถานศึกษา และชุมชน นอกจากนี้ยังควรส่งพระเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถออกไปสอนธรรมะให้กับนักศึกษา นอกจากนี้วัดยังควรจัดสถานที่พร้อมด้วยพระเจ้าหน้าที่เพื่อคอยต้อนรับนักศึกษาในการไปจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมที่วัด เป็นต้น

การร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในสังคม จะช่วยให้นักศึกษาได้รับการปลูกฝัง พัฒนาความเป็นผู้ที่มีคุณธรรม และจริยธรรมได้มากขึ้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาปัจจัยภายในด้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อตระหนักถึงการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการสัมภาษณ์นักศึกษาด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นเชิงลึก และมีความละเอียดของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

๒. ควรศึกษาปัจจัยภายนอกด้านสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน และการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักศึกษา ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการเฉพาะลงไป โดยมีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำมาพัฒนาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ข้อมูลวิทยุภูมิ

(๑) หนังสือ :

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓.
- _____ .ความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, ๒๕๔๑.
- กรมสุขภาพจิต.คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน สำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ ๓.กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๔๖.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ประกาศกระทรวงฯ เรื่องการจัดระเบียบหอพัก. ประกาศ ณ วันที่ ๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐.
- กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป.คู่มือส่งเสริมความอดทนอดกลั้น.มหาวิทยาลัยแม่โจ้: โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๓.
- เกษม วัฒนชัย.เส้นทางสู่ความพอเพียง.สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๑.
- ญาณวชิระ.ทศชาติปรัชญามหาบุรุษไม่เปลี่ยนแปลง.กรุงเทพมหานคร: กองทุนพุทธานุภาพ, ๒๕๕๑.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน.ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล.พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔.
- ทิสนา แคมมณี.ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ ดร..สอนลูกให้มีวินัยฝึกเด็กและวัยรุ่นอย่างไรให้ยอมรับและไม่ต่อต้านคุณ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บี มีเดีย, ๒๕๕๓.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร.เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบุ๊คพ้อยท์ จำกัด, ๒๕๔๖.
- ประกาศรี สีอำไพ.พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม.พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ประเวศ วะสี.ระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล
นนทบุรี, ๒๕๕๐.

ป๋วย อึ้งภากรณ์.ทัศนะว่าด้วยการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง,
๒๕๔๕.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช.คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระ
ราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต.สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ
และมูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์ : โรงพิมพ์กรุงเทพ, ๒๕๔๕.

_____.พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
เกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรม.กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม : โรงพิมพ์ชุมชน
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต).พุทธศาสนากับการแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ ๗.กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ, ๒๕๔๕.

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อจรัญฐิตธมฺโม).เมตตาทาน การให้ที่มีผลเป็นความสุขอย่างยิ่ง.
กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา, ๒๕๕๓.

_____.สอนดี ทำดี มีคุณธรรมนำความรู้. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม :
บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตฺโต).ธรรมนุญชีวิตพุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม.พิมพ์ครั้งที่ ๕๖.
กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิบรรจงสนธิ และสหปฏิบัติฯ, ๒๕๔๖.

_____.พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑ / ยุติ).พิมพ์ครั้งที่
๑๗. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔.

_____.พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย. โครงการตำรา สำนักที่ปรึกษา กรมอนามัย :
กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๖.

_____.วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท ธรรมสาร
จำกัด, ๒๕๔๖.

พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ.มงคลชีวิต ฉบับทางก้าวหน้า. คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลป
และวัฒนธรรม วุฒิสภา, ๒๕๔๗.

พุทธทาสภิกขุ.แนะแนวจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศิริพัทธ์, ๒๕๐๕.

_____.พุทธทาส แนะแนวจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ ๓ จุดหมายปลายทาง และตัวแท้ของ
จริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงตะวัน, ๒๕๕๓.

-พุทธวจนฉบับที่ ๗ ฆราวาสชั้นเลิศ.พุทธวจนสถาบัน :มูลนิธิพุทธโฆษา, ๒๕๕๔.
-เมตตาทาน การให้ที่มีผลเป็นความสุขอย่างยิ่ง.กรุงเทพมหานคร :ธรรมสภา ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา, ๒๕๕๑.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉิม และคณะ.รายงานการวิจัย การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทย
เพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาที่
ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑.
- มิตชูโอะคเวสโก.ความจริงเกี่ยวกับความรัก ความโกรธและความเมตตา เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๘.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์สุภา จำกัด, ๒๕๕๑.
- ราชกิจจานุเบกษา.หมวดที่ ๑ บททั่วไป ความหมายและหลักการ.เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก.(๑๕
สิงหาคม ๒๕๔๒): ๑.
- ราชบัณฑิตยสถาน.พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร :นานมีบุ๊ค
พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.
- ลิขิต ธีรเวคิน.คนไทยในอุดมคติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, ๒๕๔๘.
- ว. วชิรเมธี.ความจริงเกี่ยวกับความรัก ความโกรธและความเมตตา เล่ม ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
สำนักพิมพ์สุภา จำกัด, ๒๕๕๒.
- วศิน อินทสระ.พุทธจริยศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เมตตา, ๒๕๔๕.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้า
คุณธรรม. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์คุณธรรม, ๒๕๕๑.
-ครอบครัว – แหล่งหล่อหลอมคุณธรรมด้วยความรัก. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลัง
แผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑.
-สังคมคุณธรรม : คู่มือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันศาสนา หน่วยงานของ
รัฐและเอกชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ลาสโก้ จำกัด, ๒๕๕๒.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.คู่มือโรงเรียนคุณธรรม : คู่มือ
การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :บริษัทธรรมสาร
จำกัด, ๒๕๕๒.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก.เมตตาทาน การให้ที่มีผลเป็น
ความสุขอย่างยิ่ง.กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา, ๒๕๕๑.
-รสแห่งความเมตตา ชุ่มเย็นยิ่งนัก.กรุงเทพมหานคร :ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม,
๒๕๕๐.

สมัยชาตินิยมแห่งชาติ.เข้าถึงหลักกรรม นำคำสอนสู่ชีวิต รวมพลังสร้างสันติ. ศูนย์ส่งเสริมและ

พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัทพริกหวานกราฟฟิก จำกัด, ๒๕๕๑.

สายฤดี วรกิจโกคาทร รศ.ดร. และคณะ.คู่มือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถานบันการศึกษา.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, ๒๕๕๒.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์.

สำนักพัฒนาการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๔๖.

สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพัฒนาเพื่อ

การประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุด

ทอง จำกัด, ๒๕๕๐.

สุชีพ ปุญญานุภาพ.ประวัติศาสตร์ศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๘.กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิมิ่งกุฎราช

วิทยาลัย, ๒๕๔๐.

สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร.การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักศึกษา. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม:

มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๐.

สุเมธ ตันติเวชกุล.เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง.กรุงเทพมหานคร :สุทธาการพิมพ์,

๒๕๕๐.

สุรยุทธ์ จุลานนท์ พลเอก.จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ : แนวทางการบริหาร

ประเทศ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ : บริษัทเพชรรุ่ง จำกัด, ๒๕๕๑.

สุริย์ มีผลกิจ.พระไตรรัตน์ขจัดภัย. พิมพ์ครั้งที่ ๒.กรุงเทพมหานคร : บริษัทคอมฟอร์ม จำกัด,

๒๕๕๐.

อภิญาวัฒน์ โพธิ์सान ดร. สุขวิถี มนุษย์ ชีวิต ความสุข. พิมพ์ครั้งที่ ๑.คณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม :หจก. อภิชชาติการพิมพ์, ๒๕๕๑.

อำพน กิตติอำพน ดร..ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัทเพชรรุ่งการพิมพ์, ๒๕๕๐.

(๒) วิทยานิพนธ์/ งานวิจัย :

กรรมธิการ ภิรมย์รัตน์.รายงานการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในศตวรรษที่ ๒๑. ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ปีงบประมาณ ๒๕๕๐.

กฤติพงษ์ บุญรงค์.การศึกษากระบวนการบริหารจัดการ ของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความซื่อสัตย์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านตากแดด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๕๐.

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา.บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามทัศนะของประชาชน.รายงานการวิจัย. สำนักวิชาการ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๓.

กัญจน์คหัฐ ปิยะกาญจน์.วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.

กัลยา สุรีย์. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.

ณัฐมา ชันดิธรรมกุล. การศึกษาความรักในพุทธศาสนา.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาพระพุทธศาสนา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ดวงสุดา พินนอก และสุพรรณ บุญมา. การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาการศึกษา ชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านการรักษาระเบียบวินัย.รายงานการวิจัย.ทุนอุดหนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๘.

ธาดา เจริญกุล.การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของผู้ที่พยายามฆ่าตัวตาย.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.

ธีรนุช สุนทร. คู่มือพัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย.สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕.

นภดล เทียนเพิ่มพูน.การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๖.

นิคม กกขุนทด. การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๓.

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ.การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ของชุมชน
แขวงวัดท่าพระ.รายงานการวิจัย.ทุนสนับสนุนจาก สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
ไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ : วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, ๒๕๕๒.

ปริญญา เห็นสุข.การสื่อสารและการขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนิสิตนักศึกษา
ระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์.บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

ปัญญาประดิษฐ์บาทุกา.ค่านิยมทางจริยธรรมของนักศึกษาครูชั้นปีที่ ๒ (หลักสูตร ๕ ปี).
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จันทรเกษม. ทุนการวิจัยสมาคมนักวิจัย ครั้งที่ ๑ ในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัย
แห่งชาติ,๒๕๔๘.

พรณรงค์ สิ่งสำราญ.เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมและ
ความรับผิดชอบต่อสังคม.รายงานการวิจัย.สำนักวิจัย : วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๕๕๑.

พรทิพา กุญแจพินานนท์.การศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา และการพัฒนา
คน.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย,๒๕๕๑.

พระสฤทธิ์ สุมน.ทัศนคติที่มีต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในชาดกเรื่องพระ
มหาชนกไปปรับใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่๑-๓ โรงเรียนประทุมวรรณราชวิทยา
ตำบลกระโสม อำเภอมืองจังหวัดอุบลราชธานี.วิทยานิพนธ์พระพุทธศาสนา
มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ รศ..การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัย
รามคำแหง.รายงานการวิจัย.สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.

ภณิษญา ชมสุวรรณ..คุณธรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวะตามความต้องการของ
ตลาดแรงงาน. รายงานการวิจัย. ทุนสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดิน
เชิงคุณธรรม.สำนักงานจัดการองค์ความรู้, ๒๕๔๘.

มารศรี กลางประพันธ์.การพัฒนาคุณธรรมด้านความอดทน (ขันติ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.
ปริญญาโท.วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์,
๒๕๔๘.

รลิตา กุลแถลง.ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐.

วัฒนา สุวรรณไตรย์ ผศ.ดร. และประยูร บุญใช้ ผศ.ดร.. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนา
จริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี).รายงานการวิจัย.
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์
ความรู้ (องค์การมหาชน), ๒๕๔๘.

วัฒนากร เรื่องจินดา.“คุณธรรมที่จะช่วยให้สังคมเข้มแข็งและก้าวหน้า: ศึกษากรณีทัศนคติของนักคิด
ในสังคมไทย”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (จริยศาสตร์ศึกษา).
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๘.

ศรัทธาธิป มาประสพ. การจัดการขยะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

ศิริพร สอาดล้วน.ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่๓ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

ศูนย์คุณธรรม.โครงการวิจัยคุณธรรมและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย.
รายงานการวิจัย.สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล :
ศูนย์คุณธรรม, ๒๕๕๒.

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. โครงการวิจัยคุณลักษณะ
และกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย.รายงานการวิจัย.ศูนย์
ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้,
๒๕๕๒.

สายฤดี วรกิจโกศาทร รศ.ดร. และคณะ.โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม
และจริยธรรมในประเทศไทย.ทุนสนับสนุนงานวิจัยจากศูนย์ส่งเสริมและการพัฒนา
พลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๒.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์.รายงานการวิจัย.สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา :
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐.

สุทธิวรรณ ตันดิรจนาวงศ์ รศ.ดร. และศศิภาณูจน์ ทวีสุวรรณ รศ.ดร..รายงานการวิจัยการส่งเสริม
คุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มเด็ก / เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ.
กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๒.

- สุนันทา ศิริวาท. การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘.
- แสงสกา ภักดีศิริวงษ์. การมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘.
- อ้อมเดือน สดมณี และคณะ. ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมทักษะและจิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรม
ประหยัดน้ำ และไฟฟ้าของนักเรียนระดับประถมศึกษา. รายงานการวิจัย. ฉบับที่ ๔๘.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘.
- อังคณา บุญสีเสด. คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๑. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑.

(๓) วารสาร :

- เพ็ญพรรณ ชูติวิสุทธิ. “งานวิจัยการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน
ระดับปริญญาตรี”, วารสารร่มพฤษภ. ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม
๒๕๕๑).
- เมธี ธรรมวัฒนา. การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความรับผิดชอบและวินัยของนักศึกษาช่าง
อุตสาหกรรม. วารสารศึกษาศาสตร์. ปีที่ ๑๕. ฉบับที่ ๑, ตุลาคม ๒๕๕๐ – มกราคม
๒๕๕๑.
- ริเรื่องรอง รัตนวิไลสกุล. ความรู้สึกเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิก
รัฐสภาไทย. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๑, มกราคม – มีนาคม
๒๕๔๘.
- สุชาดา กรเพชรปราณี. ความไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารวิจัยและ
วัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่ ๔. ฉบับที่ ๑. มีนาคม, ๒๕๔๕.
- อภิญา อิงอาจ. “พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล”. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ปีที่ ๒๑
ฉบับที่ ๑, ๑ มกราคม – เมษายน ๒๕๕๔.

๒. ภาษาอังกฤษ

SECONDARY SOURCES

(I) Books

- Dickinson. Charles L..**Self – Instruction in Language Learning**.Cambridge :Cambridge University Press, 1998.
- DiGiacomo. James J. Teaching Right From Wrong : The Moral Education of today's Youth.**National Catholic Education**. Washington.DC, 2000.
- Jean Piaget.**The Moral Judgment of the Child**.London :Routledge&Kegan Paul Ltd., 1997.
- Lawrence Kohlberg.**Development of Moral Character and Moral Ideology Review of Child Development Research**.New York : Russell Sage Foundation, 2000.
- Longman.**Dictionary of Contemporary English**.London : Longman Group, 1995.
- MaslowAbraham. **Motivation and Personnality**.New York : Harper and Row Publishers, 1987.
- Nina Mazar.**The Dishonesty of Honest People : A Theory of Self-Concept Maintenance**.Toroto : University of Toronto, 2007.
- Venerable Sujiva Kota Tinggi.**Loving-kindness Meditation**.Malaysia : Buddha Dharma Education Association Inc., 2000.

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาคุณค่าแบบอิสระ

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการศึกษาคุณค่าอิสระ หลักสูตรพุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาครั้งนี้ จึงขอความกรุณา
ตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อ
ประโยชน์ในทางวิชาการ และขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อ
สถานภาพ และการเรียนของท่านแต่อย่างใด ผู้ศึกษาจะใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัย
เท่านั้น

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย

- ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา
- ตอนที่ ๓ แนวทางในการส่งเสริม/พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม
ของนักศึกษา

พระบำรุง ปณฺฑาพโล (โพธิ์ศรี)

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ
เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตามความเป็นจริง

๑. เพศ ชาย หญิง
๒. อายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปี อายุ ๑๖-๑๘ ปี
 อายุ ๑๘-๒๑ ปี เกินกว่า ๒๑ ปี
๓. ปัจจุบันท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับ
 ปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๑
 ปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๒
 ปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๓
๔. อาชีพของผู้ปกครอง
 ข้าราชการ รับจ้างทั่วไป
 พนักงานบริษัทเอกชน เกษตรกร
 ค้าขาย
๕. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง
 ๑๐,๐๐๐ บาท หรือต่ำกว่า ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท
 ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท ๓๐,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาท
 ๔๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท ๕๐,๐๐๑ ขึ้นไป
๖. ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา
 ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท ๓,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท
 ๕,๐๐๑ - ๗,๐๐๐ บาท ๗,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

คำชี้แจง นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าปัจจัยต่อไปนี้มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาโดยทำเครื่องหมาย ✓ ตามระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน

- ๕ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับมาก
- ๓ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับน้อย
- ๑ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับน้อยที่สุด

๒.๑ ปัจจัยภายในตัวของนักศึกษา

ข้อที่	ปัจจัยภายในตัวของนักศึกษาที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ของนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
ความเมตตา						
๑	ท่านยินดีให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ ได้ทันทีเมื่อเพื่อนมี ปัญหา					
๒	ท่านมีความเห็นอกเห็นใจ สงสาร เมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์					
๓	ท่านชอบช่วยเหลือเพื่อน ๆ โดยไม่หวังผลตอบแทน					
๔	ท่านเป็นผู้ยอมรับ และเข้าใจนิสัยใจคอของเพื่อน ได้เป็นอย่างดี					
๕	ท่านพร้อมจะให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด หรือทำให้ไม่พอใจ					
ความซื่อสัตย์						
๖	ท่านทำข้อสอบด้วยความรู้ความสามารถของท่าน ด้วยความ ซื่อสัตย์ทุกครั้ง					
๗	ท่านทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความ ซื่อสัตย์ทุกครั้ง					
๘	ท่านเข้าเรียนตรงต่อเวลาสม่ำเสมอ					
๙	ท่านไม่กล่าวคำโกหกเพื่อทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น					
๑๐	ท่านมีความจริงใจในการคบหาเพื่อน					

ข้อที่	ปัจจัยภายในตัวของนักศึกษาที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ของนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
ความมีวินัย						
๑๑	ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัย					
๑๒	ท่านถามอาจารย์ทันที เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนที่อาจารย์สอน					
๑๓	ท่านไม่เคยแอบหลับในขณะที่อาจารย์กำลังสอน					
๑๔	ท่านไม่เคยแอบโทรศัพท์ในขณะที่อาจารย์กำลังสอน					
๑๕	ท่านแต่งกายเรียบร้อยตามที่วิทยาลัยกำหนด					
ความอดทน						
๑๖	ท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก					
๑๗	ท่านไม่คล้อยตามเพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี					
๑๘	ท่านจะไม่โกรธหรือแสดงความไม่พอใจเมื่อเพื่อนตำหนิหรือต่อว่า					
๑๙	ท่านยอมรับฟังข้อเสนอแนะ และข้อบกพร่องในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ โดยไม่แสดงความไม่พอใจออกมาให้เห็น					
๒๐	ท่านไม่ใช้กำลังในการตัดสินปัญหา					
มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ						
๒๑	ท่านส่งงาน หรือการบ้านตรงตามกำหนดเสมอ					
๒๒	ท่านไม่เคยผัดนัดกับเพื่อน หรือไปช้ากว่าเวลานัด					
๒๓	ท่านเตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนเข้าเรียน / ก่อนสอบ					
๒๔	ท่านไม่เคยหลีกเลี่ยงการทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมาย					
๒๕	ท่านพยายามแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องในการทำงานเสมอ					

ข้อที่	ปัจจัยภายในตัวของนักศึกษาที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ของนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
เศรษฐกิจพอเพียง						
๒๖	ท่านรู้จักอคคอมใช้จ่ายพอประมาณ					
๒๗	ท่านทำบัญชีรายรับ – จ่าย เป็นประจำ					
๒๘	ท่านคำนึงถึงประโยชน์และความจำเป็นในการซื้อสินค้า					
๒๙	ท่านไม่ต้องการสิ่งของเพียงเพื่อตามทันยุคสมัย หรือสังคม วัตถุนิยม					
๓๐	ท่านมีการวางแผนในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน					

๒.๒ ปัจจัยภายนอก

ข้อที่	ปัจจัยภายนอกตัวนักศึกษาที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
สภาพครอบครัวของนักศึกษา						
๓๑	ท่านมีความรู้สึกรอบอุ้มเมื่ออยู่พร้อมหน้าครอบครัว					
๓๒	ท่านอยู่ในครอบครัวที่ผู้ปกครอง ไม่ดื่มเหล้าและไม่เล่นการพนัน					
๓๓	ท่านอยู่ในครอบครัวที่ผู้ปกครอง มีเวลาให้กับท่านเสมอ					
๓๔	ท่านอยู่ในครอบครัวที่ผู้ปกครอง จะว่ากล่าวตักเตือนเมื่อนักศึกษา กระทำผิด หรือกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม					
๓๕	ท่านอยู่ในครอบครัวที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ เช่น ทานอาหารร่วมกัน ไปเที่ยวร่วมกัน ฯ					

ข้อที่	ปัจจัยภายนอกตัวนักศึกษาที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา						
๓๖	ท่านไม่เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีจากเพื่อนในห้องเรียน, เพื่อนบ้านที่อยู่ในวัยเดียวกัน					
๓๗	ท่านรู้สึกไม่ดี ถ้าอาจารย์ผู้สอน ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรง สร้างความอับอายให้กับนักศึกษาต่อหน้าเพื่อน ๆ					
๓๘	ท่านรู้สึกไม่ดี ถ้าอาจารย์ผู้สอน ไม่มีการลงโทษ หรือตำหนิ เมื่อนักศึกษากระทำผิด หรือไม่เชื่อฟัง					
๓๙	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้นักศึกษามีส่วนร่วมทุกครั้ง					
๔๐	สถานศึกษาส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมบำเพ็ญ สาธารณะ ประโยชน์ร่วมกับหน่วยงานภายนอก					
สภาพแวดล้อมทางสังคม						
๔๑	ชุมชนไม่ได้มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา ให้ดีขึ้น					
๔๒	นักศึกษาชอบเลียนแบบพฤติกรรมของดารา – นักร้อง					
๔๓	นักศึกษารับเอาวัฒนธรรมตะวันตกในด้านการแต่งกายที่ไม่ เหมาะสม					
๔๔	การใช้สื่อทาง Internet มีผลทำให้คุณธรรม และจริยธรรม ของนักศึกษาเสื่อม					
๔๕	ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม มีผล ทำให้นักศึกษาเลียนแบบค่านิยมที่ผิด ๆ					

ตอนที่ ๓ แนวทางการส่งเสริม / พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา

คำชี้แจง นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ ควรจะมีแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมแก่นักศึกษาอย่างไร

๑. ปัจจัยด้านครอบครัวของนักศึกษา

.....
.....
.....
.....

๒. ปัจจัยด้านสถานศึกษา

.....
.....
.....
.....

๓. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

.....
.....
.....
.....

๔. ปัจจัยด้านสถาบันศาสนา

.....
.....
.....
.....

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๗๐

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ. ดร. สมศักดิ์ บุญปู

ด้วย พระบารุง ฉายา ปญญาพโล นามสกุล โพธิ์ศรี รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๒๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๗๐ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน พระมหาสมบุรณ์ สุขุมโม

ด้วย พระบารุง ฉายา ปญญาโณ นามสกุล โพธิ์ศรี รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๒๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ นุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๗๐ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ด้วย พระบารุง ฉายา ปญญาโณ นามสกุล โพธิ์ศรี รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๒๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๗๓

คณะครูศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุคาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร. ศุภิพร เสวตพงษ์

ด้วย พระบารุง ฉายา ปญญาพโล นามสกุล โพธิ์ศรี รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๒๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๓๓

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุคาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รศ. ดร. จุฬารัตน์ ดวงเดือน

ด้วย พระบารุง ฉายา ปญญาพโล นามสกุล โพธิ์ศรี รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๒๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๗๓

คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๕๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อธิการบดี วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

ด้วย พระบารุง ฉายา ปญญาพโล นามสกุล โพธิ์ศรี รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๓๒๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดสอบเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** : พระบำรุง ปญญาพโล (โพธิ์ศรี)
- เกิด** : วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑
- สถานที่เกิด** : ๔๑ หมู่ ๓ ตำบลหัวป่า อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
- การศึกษา** : บริหารธุรกิจ (ภาษาอังกฤษ)
คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- ประสบการณ์การทำงาน** : เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม และส่งเสริมการขาย
บมจ.พรูเด็นเซียล ประกันชีวิต (ประเทศไทย)
- อุปสมบท** : วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑
- สังกัด** : วัดหงส์รัตนาราม ราชวรวิหาร
แขวงวัดอรุณฯ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
- ปีเข้าศึกษา** : วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓
- ปีสำเร็จการศึกษา** : พ.ศ. ๒๕๕๔
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : วัดหงส์รัตนาราม ราชวรวิหาร
แขวงวัดอรุณฯ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘-๐๒๑๐-๔๐๖๖
E – mail : bphosri@hotmail.com